

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMANLARINDA
TARİH ÖĞRENMEYE YÖNELİK EĞİLİMLERİ

Alpaslan PATA

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN

TRABZON
Haziran, 2011

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**Bu çalışma jürimiz tarafından Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 17/06/2011**

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Semih AKTEKİN .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Rahmi ÇİÇEK .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ebru GENÇTÜRK .....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Haluk ÖZMEN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum

Alpaslan PATA

17 Haziran 2011

ÖNSÖZ

Yapılandırmacı eğitim anlayışının gün geçtikçe daha yoğun bir şekilde etkisi altına giren eğitim sistemimiz, Batı dünyasının eğitim alanındaki hareketlerini yakından takip etmekte ve kendisini yenilemektedir. Tarih eğitimi de hiç şüphesiz ki bu değişimden nasibini almaktadır. 2007 yılında 9. sınıf tarih eğitim programının yayınlanmasını takiben, yenilenen ortaöğretim tarih eğitimi programları bu değişimin göstergesidir. Bu programlarda dikkati çeken önemli bir husus, hayat boyu öğrenme prensibine verilen ağırlıktır. Yeni eğitim programlarımızda büyük ağırlık verilmiş olan ve bireyin gündelik yaşantısında, çoğunlukla kendi güdümüyle gerçekleştirdiği öğrenme faaliyetlerini kapsayan yaşam boyu öğrenme prensibi, bireylerin boş zaman aktivitelerini nasıl değerlendirdikleri sorusunu gündeme getirmektedir. Bu araştırma çalışması tarih öğretimi bağlamında ortaöğretim öğrencilerinin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini ve ne tür etkinlik, kaynak ve materyalleri kullanmaya eğilimleri olduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır.

Bu çalışmadaki katkılarından dolayı her şeyden önce danışmanlığımı yürütmüş olan Hocam Yrd. Doç. Dr. Semih Aktekin'e teşekkür etmek isterim. Onun yanı sıra tüm süreç boyunca bana gösterdikleri sabır ve anlayıştan dolayı bölümümüzde bulunan değerli hocalarıma ve personelimize, ve ev hayatında sabrı eksik etmeyen aileme de teşekkür etmek isterim. Ayrıca araştırma çalışması sırasında benden yardımlarını esirgemeyen Affan Kitapçıoğlu Lisesi Müdür Yardımcısı Sinan Çolakoğlu'na, Kanuni Anadolu Lisesi Müdür Yardımcısı Mustafa Emral'a ve aynı okulda öğretmenlik yapan Esin Saraçoğlu, Hülya Özdemir ve Cahit Yılmaz hocalarıma ve Trabzon Endüstri Meslek Lisesinde Öğretmenlik Yapan dayım Mehmet Ali Bekircan'a teşekkürlerimi sunarım.

Haziran, 2011

Alpaslan PATA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	V-VI
ÖZET.....	VII
ABSTRACT.....	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX-XIII
GİRİŞ.....	1-3

BİRİNCİ BÖLÜM

1.LİTERATÜR.....	4-21
1.1 Tarih Eğitiminin Gerekliliği ve Amaçları	4
1.2 Yapılandırmacı Eğitim Anlayışı	7
1.3 Hayat Boyu Öğrenme Prensibi, Okul Dışı Öğrenme ve Türk Eğitim Programlarındaki Yansımaları	12
1.4 Yaşam Boyu Öğrenme Prensibi Çerçevesinde Motivasyonun Önemi.....	19

İKİNCİ BÖLÜM

2.METODOLOJİ.....	22-26
2.1 Araştırmanın Yöntemi.....	22
2.2 Araştırmanın Evreni.....	23
2.3 Araştırmanın Örneklemi.....	23
2.4 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	24
2.5 Araştırma İçin Toplanan Verilerin Analiz Yöntemi.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BULGULAR	27-108
3.1 Cinsiyet ve Bölümlere Göre t-Testleri ve VaryansAnalizleri	27
3.2 Öğrencilerin Tarihe Yönelik İlgileriyle İlişkili Maddelerin Analizleri.....	31
3.3 Öğretmenlerin Tarih Derslerini İşlerken Kullandıkları Yöntemler.....	45
3.4 Tarih Derslerinde Öğrenilen Bilgilerle Ders Dışında Öğrenilen Bilgilerin Kıyaslanması.....	51
3.5 Öğrencilerin Belli Başlı Materyal, Kaynak ve Etkinlik Türlerine Yönelik İlgileri.....	55
3.6 Öğrencilerin En Çok Tercih Ettikleri Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türleri.....	68
3.7 Öğrencilere Göre Materyal , Etkinlik ve Kaynak Türlerinin Güvenilir Bilgi Sunma Düzeyleri.....	75
3.8 Öğrencilere Göre Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türlerinin Sundukları Bilgilerin Kalıcı Olma Düzeyleri.....	81
3.9 Öğrencilere Göre Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türlerinin İçinde En Doğru Bilgiyi Sunan Türler.....	86
3.10 Öğrencilere Göre Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türlerinin İçinde En Kalıcı Bilgiyi Sunan Türler.....	90
3.11 Öğrencilerin Ders Dışı Etkinlikleri.....	94
SONUÇ ve ÖNERİLER	109-118
YARARLANILAN KAYNAKLAR	119-122
EKLER	123-128
ÖZGEÇMİŞ	129

ÖZET

Ortaöğretim Öğrencilerinin Boş Zamanlarında Tarih Öğrenmeye Yönelik Eğilimleri

Bu çalışmanın temel amacı Ortaöğretim öğrencilerinin boş zamanlarında tarih öğrenmek üzerine herhangi bir faaliyet yürütüp yürütmediklerini, eğer yürütüyorlarsa bu faaliyetlerin neler olduğunu, herhangi bir faaliyet yürütmüyorlar ise bunun nedenlerini ve onları tarihle ilgili bir faaliyet yürütmeleri için teşvik etmek amacıyla nelerin yapılabileceğini öğrenmektir.

Bu amaç doğrultusunda 2010 yılında Trabzon ilindeki üç farklı ortaöğretim kurumundan çalışmaya katılan 236 öğrenci üzerinde, içinde açık uçlu sorularında bulunduğu bir anket çalışması yürütülmüştür. Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS 15.0 İstatistik programı ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, öğrencilerin çoğunun kendi başlarına tarih öğrenmek için çok fazla çaba sarf etmedikleri görülmüş ve bu durumun sebepleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonunda öğrencileri motive etmek için yeni materyallerin ve kaynakların geliştirilmesi ve etkinliklerin düzenlenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarih Eğitimi-Öğretimi, Tarih Dersleri, Hayat Boyu Öğrenme, Boş Zaman Aktiviteleri, Yapılandırmacılık.

ABSTRACT

High School Students Attitudes Towards Learning History in Their Leisure Times

Main goal of this study is to determine, whether high school students are doing anything in their leisure times in order to learn history or not. And if the answer is yes, to find out what are these activities or if the answer is no , what are the reasons for this behaviour and how to motivate them in order to do some activities.

In order to fulfill this goal, a survey , which also includes open ended questions, is made by the participation of 236 students across different high schools from Trabzon province in 2010. At the end end of the study, the data so gathered was analyzed with SPSS 15.0 statistical analysis program and the results were assessed.

Through the assesment so made, it is made clear that the students are not very inclined to do activities in their leisure times in order to learn history. Reasons of this situation was tried to be determined through the questions that were asked in the questionnaire.

It is made clear as a result of the study that new materials and sources should be developed, as well as providing new activities, in order to motivate students.

Key Words: History Education-Teaching, History Lessons, Lifelong Learning, Leisure Time Activities, Constructivism.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Cinsiyete Göre Değişiklik Gösterme Potansiyeli Olan Soruların t-Testleri	27
2	Bölgümlere Göre Değişiklik Gösterme Potansiyeli Olan Soruların Varyans Analizleri	29
3	Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi - Cinsiyete göre karşılaştırma	32
4	Öğrencilerin boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zaman - Cinsiyete göre karşılaştırma	33
5	Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi - Bölümlere göre kıyaslama tablosu	35
6	Okul Dışında Tarihe Olan İlgi Seviyesi	37
7	Tarih Derslerindeki Başarı Seviyesi	40
8	Öğrencilerin Tarih Öğrenmenin Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri	40
9	Tarih Derslerinin İşleniş Şeklinin Tarih Derslerine Olan İlgi Üzerindeki Etkisi	42
10	Tarih Derslerine Karşı İlgi Üzerinde Tarih Konularının Etkisi	43
11	Önceden Ödev Verilen Konunun Öğrencilerce Derste Anlatılması	45
12	Soru-Cevap Yöntemi	46
13	Derslerde Bilgisayar Kullanımı	47
14	Derslerde Video Görüntülerinin Kullanımı	48
15	Düz Anlatım	49
16	Öğrencilere Göre Tarih Derslerinde Öğrenilen Bilgilerin Kalıcı Olma Seviyesi	51
17	Öğrencilere Göre Ders Dışında Öğrenilen Tarihle İlgili Bilgilerin Kalıcı Olma Seviyesi	52
18	Öğrencilere Göre Ders Dışında Öğrenilen Tarihle İlgili Bilgilerin Güvenilirliği	53
19	Öğrencilere Göre Tarih Derslerinde Öğrenilen Bilgilerin Güvenilirliği	54

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
20	Öğrencilerin Görsel Materyallere/Etkinliklere Yönelik İlgileri - Cinsiyete göre karşılaştırma	56
21	Öğrencilerin Geziler ve Sahne Programlarına Yönelik İlgileri - Cinsiyete Göre Karşılaştırma	57
22	Öğrencilerin Görsel Materyallere/Etkinliklere Yönelik İlgileri - Bölümlere Göre Karşılaştırma	59
23	Öğrencilerin Geziler ve Sahne Programlarına Yönelik İlgileri - Bölümlere Göre Karşılaştırma	61
24	Öğrencilerin Yazılı Kaynaklara/Materyallere Yönelik İlgileri - Bölümlere Göre Karşılaştırma	63
25	Sesli Materyallere/Etkinliklere Yönelik İlgi	65
26	İnteraktif Materyallere/Kaynaklara Yönelik İlgi	66
27	En Çok Tercih Edilen İnteraktif Kaynak/Materyal Türü - Cinsiyete Göre Karşılaştırma	68
28	En Çok Tercih Edilen İnteraktif Kaynak/Materyal Türü - Bölümlere Göre Karşılaştırma	70
29	En Çok Tercih Edilen Görsel Materyal/Etkinlik	72
30	En Çok Tercih Edilen Gezi Veya Sahne Programı	73
31	En Çok Tercih Edilen Sesli Materyal/Etkinlik	74
32	En Çok Tercih Edilen Yazılı Materyal/Kaynak	74
33	Öğrencilere Göre Görsel Materyallerin/Etkinliklerin Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri	76
34	Öğrencilere Göre Geziler ve Sahne Programlarının Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri	77
35	Öğrencilere Göre Sesli Materyallerin/Etkinliklerin Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri	78
36	Öğrencilere Göre İnteraktif Materyallerin/Kaynakların Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri	79
37	Öğrencilere Göre Yazılı Kaynakların/Materyallerin Doğru Bilgi Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri	80
38	Öğrencilere Göre Görsel Materyallerin/Etkinliklerin Doğru Bilgi Kalıcılığı	81

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
39	Öğrencilere Göre Geziler ve Sahne Programlarının Kalıcılığı	82
40	Öğrencilere Göre Sesli Materyallerin/Etkinliklerin Kalıcılığı	83
41	Öğrencilere Göre İnteraktif Materyallerin/Kaynakların Kalıcılığı	84
42	Öğrencilere Göre Yazılı Kaynakların/Materyallerin Kalıcılığı	85
43	Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Görsel Materyaller/Etkinlikler	86
44	Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Gezi/Sahne Programları	87
45	Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Sesli Materyaller/Etkinlikler	88
46	Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan İnteraktif Materyaller/Kaynaklar	88
47	Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Yazılı Materyaller/Kaynaklar	89
48	Öğrencilere Göre En Kalıcı Görsel Materyal/Etkinlik	90
49	Öğrencilere Göre En Kalıcı Gezi ve Sahne Etkinlikleri	91
50	Öğrencilere Göre En Kalıcı Sesli Materyal/Etkinlik	92
51	Öğrencilere Göre En Kalıcı İnteraktif Materyal/Kaynak	92
52	Öğrencilere Göre En Kalıcı Yazılı Materyal/Kaynak	93
53	Öğrencilerin Kütüphanelerde Araştırma Yapma Sıklığı	94
54	Öğrencilerin İnternette Araştırma Yapma Sıklığı	95
55	Öğrencilerin Tarihi Alanları Ziyaret Etme Sıklığı	95
56	Öğrencilerin Müzeleri Ziyaret Etme Sıklığı	96
57	Öğrencilerin Konferans/Seminer Türü Etkinliklere Katılma Sıklığı	96
58	Öğrencilerin Bilgisayar/Projeksiyon Sunumlarını Kullanma Sıklığı	97
59	Öğrencilerin Tarihsel Yıl Dönümü Kutlamalarına Katılma Sıklığı	98
60	Öğrencilerin Tarihi Konuları İçeren Bilgisayar Oyunlarını Oynama Sıklığı	98
61	Öğrencilerin Tarihsel Konulardaki Şiirleri Okuma Sıklığı	99
62	Öğrencilerin Tarihsel İçerikli Romanları Okuma Sıklığı	100
63	Öğrencilerin Tarihsel Konuları İçeren Gazete Makalelerini Okuma Sıklığı	100

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
64	Öğrencilerin Tarihsel konuları İçeren Çizgi Romanları Okuma Sıklığı	101
65	Öğrencilerin Tarih Dergilerini Okuma Sıklığı	102
66	Öğrencilerin tarihle İlgili Bilimsel Kitap ve Makaleleri Okuma Sıklığı	102
67	Öğrencilerin Popüler Tarih Kitaplarını okuma Sıklığı	103
68	Öğrencilerin Tarihi Konulardaki Tiyatroları İzleme Sıklığı	104
69	Öğrencilerin Tarihi Konuları Olan Televizyon Dizilerini İzleme Sıklığı ...	104
70	Öğrencilerin Tarihi Konuları İçeren Animasyonları İzleme Sıklığı	105
71	Öğrencilerin Tarihi konuları İçeren Filmleri İzleme Sıklığı	106
72	Öğrencilerin Tarihi konulardaki Belgesel Programlarını İzleme Sıklığı ..	106
73	Öğrencilerin Tarihi Konularla İlgili Radyo Programlarını Dinleme Sıklığı	107
74	Öğrencilerin Tarihi Konular Üzerine Yapılan Televizyon Programlarını İzleme Sıklığı	108

GİRİŞ

Tarih eğitimi dediğimizde aklımıza çoğunlukla içinde yaşadığımız kültürün geçmişinin anlatılması gelmektedir. Lakin geçmişin sonraki nesillere aktarılması her şekliyle bir çeşit tarih eğitimidir. Bir ninenin torunlarına geçmişin hikayesini anlatması, bir köyün geçmişinde olmuş olan bir olayın insanların bir araya geldikleri zamanlarda yad edilmesi ve benzeri pek çok örnek, informal bağlamda bir çeşit tarih eğitimi olmaktadır.

Formal bağlamda ele alındığında Tarih eğitimi akademik bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu boyutta, eğitimin gerçekleştirildiği ülkenin ilgili kanunları çerçevesinde belirlenen bir program dahilinde, okullarda ve benzeri eğitim kurumlarında sistemli bir faaliyet olarak yürütülmektedir. Bilimsel boyutunda, yeni eğitim ve öğretim tekniklerine uyarlanmakta ve üzerinde çalışılarak, “nasıl daha iyi öğretebiliriz?” sorusuna aranan cevap çerçevesinde geliştirilmektedir.

“Nasıl daha iyi öğretebiliriz?” sorusu gelişen ve değişen eğitim anlayışları çerçevesinde, özellikle öğrenmenin nasıl gerçekleştiğinin anlaşılmasına bağlı olarak eğitim ve öğretimde öğrencinin merkeze alınması sonucunda, “Nasıl daha iyi bir öğrenme sağlayabiliriz?” haline gelmiştir.

Bu yeni vizyon dahilinde ortaya çıkmış olan yapılandırmacı eğitim anlayışı çağımızın eğitim trendi haline gelmiş ve pek çok ülke, eğitim programlarını bu eğitim anlayışı çerçevesinde düzenlemeye başlamıştır.

İlkeleri ve düzenleyici esasları çerçevesinde, bilimsel temellere dayandırılmayı, fonksiyonel ve çağdaş olmayı hedefleyen Türk eğitim sistemi de hiç şüphesiz içinde bulunduğumuz çağın eğitim konusundaki bir gereksinimi haline gelmiş olan yapılandırmacı anlayışla eğitim vermeye yönelmiş ve bu doğrultuda programlarda yeniliklere gitmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] 2007). Ortaöğretim tarih programları da yapılandırmacı yaklaşıma göre yeniden düzenlenmiştir.

Her ne kadar pratikliği ve uygulamadaki yararlılığı konusunda özellikle yurtdışında tartışmalar olsa da, yapılandırmacı eğitim anlayışının kalıcı ve kaliteli bilgi oluşturmadaki yararlılığı yadsınamaz düzeydedir (Applefield, Huber ve diğerleri 2001). Fakat tartışmaların da işaret ettiği gibi yapılandırmacı eğitim, etkinlik tabanlı ve öğrenciyi merkeze alan bir eğitim biçimi olduğundan dolayı çok fazla zamana gereksinim duymaktadır. Bu husus özellikle tarih eğitimi açısından ele alındığında büyük bir sıkıntı oluşturmaktadır. Zira tarih gibi uzun zamandan beri süregelen bir birikimin öğrencilere kazandırılmasını amaçlayan bir ders, geniş bir zaman gerektirmektedir. Müfredat sadeleştirmesinin kaçınılmaz olduğu bir eğitim anlayışında köklü tarihimizin tamamını öğrencilerimize sunmamız mümkün olmamaktadır. Kaldı ki gelişen ve değişen yeni tarih ve tarihçilik anlayışları çerçevesinde, yerel tarih ve aile tarihi kavramları gibi kavramlar da tarih eğitiminin içine girmeye başlamıştır. Böyle bir durumda müfredatın daralması değil aksine genişlemesi söz konusu olabilmektedir. Peki bu çelişkili durumun önüne nasıl geçilebilir?

Benzer sorunlarla karşılaşmış olan ve bizimle aynı süreçleri üç aşağı beş yukarı yaşamış olan Avrupa ülkelerindeki güncel uygulamaları irdelediğimizde, karşımıza Tarih eğitiminin klasik anlayışının değişmiş olduğu çıkmaktadır. Tıpkı tüm branşlarda olduğu gibi tarih eğitiminin de artık, öğrencilere belli başlı bir takım becerileri kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanına dönüşmüş olduğu görülmektedir. Bu bağlamda tarih eğitiminde bilgi, klasik anlayıştaki amaç konumundan çıkarak, ders içinde bir araç konumuna gelmiştir (Aktekin, 2009:36). Bu dediğimizi daha da açacak olursak, tarih eğitiminde bilgi, öğrencinin belli başlı bir takım becerileri kazanması için kullanılan bir araç olmuştur denilebilir. Tarih derslerindeki örnek bilgileri inceleyen birey, bu inceleme sırasında tarih öğrenirken ona yardımcı olduğu kadar, güncel yaşantısında da ona bolca fayda sağlayacak olan bir takım temel becerileri kazanmaktadır. Bu becerileri elde etmiş olan birey artık istediği zaman gerekli kaynak araştırmalarını ve analizlerini yaparak öğrenmeyi istediği tarihsel bilgiyi yapılandırarak kazanabilecektir. Dahası, derslerde karşısına çıkmış olan örnek bilgiler de bireyin merakını ve ilgisini artıracak ve ona tarih öğrenmesi için bir başlangıç noktası sunacaktır.

Eğitim programlarında batıyı takip eden Türk eğitim sistemi de yavaş yavaş bu dönüşümü gerçekleştirmek adına adımlar atmaktadır. Burada kritik bir husus olarak karşımıza bireyin istekliliği ve kendi başına çalışması hususu çıkmaktadır. Zira bireyin bu belli başlı becerileri kazanmış olması, onları kullanıp bir takım bilgileri öğreneceği manasına gelmemektedir. Bireyi ğrenmeye yöneltecek bir takım motivasyonlar olmadığı sürece öğrenmenin gerçekleşmeyeceği ortadadır.

Burada “Herkesin tarih öğrenmesi gerekli mi?” diye bir soru sorulabilir. Her ne kadar kısa vadede ele aldığımızda bu sorunun cevabı "hayır" olarak verilebilecek olsa da, uzun vade de ele alındığında kendi kültüründen , milli değerlerinden ve kimliğinden kopuk nesillerin yetişmesi riski karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda ele aldığımızda, yapılandırıcı eğitime paralel olarak öğrencilerin tarihe ve tarih öğrenmeye karşı olan ilgi düzeylerinin, onların tarihsel bilgi birikimi kazanmalarında, oldukça önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin ilgilerinin belirli bir düzeyin altında olması nlem alınmasını gerektirecek bir hususken, bu önlemi almak doğrultusunda öğrencilerin ilgisini yükseltmek için nelerin yapılabileceğinin tespiti de bir o kadar önemli bir husus olmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. LİTERATÜR

1.1. Tarih Eğitiminin Gerekliliği ve Amaçları:

Tarih insanoğlunun anlatacağı bir geçmişinin oluşmasıyla beraber yürütülmeye başlanmış olan bir faaliyettir. En ilkel haliyle kulaktan kulağa, geçmiş olayların anlatılmasıyla gerçekleştirilmeye başlanılmıştır.

Tarihin öğretilmesinin gerekliği sorgulandığında; öğrencilerde toplumsal bir aidiyet oluşturmak, kültürel mirasın aktarılması, içinde yaşadığımız dünyayı anlamak, eleştirel düşünme becerileri kazanmak gibi pek çok gerekçe sunulabilmektedir (Harris ve Rea, 2006:28). Bu gerekçelerin yanı sıra, insan doğasından kaynaklanan ve tarihin öğrenilmesini gerekli kılan daha temel gereksinimlerde mevcuttur. İnsanlar sürekli gelişmekte ve değişmekte olan dünya içerisinde, kimliklerini oluşturmak, kim olduklarını bilmek, bir aidiyet hissine bürünmek ihtiyacı hissederler (Rüsen 2000'den Aktaran Dinç, 2010:75), bu ihtiyacı tatmin etmek için de geçmişleriyle bugünlerini birbirine bağlayacak olan bir bilgi birikimi elde etme eğilimi gösterirler. Yani bir bakıma insanların Tarih öğrenmeleri, doğalarından kaynaklanan ihtiyaçtır. İnsanın, doğasının bir ihtiyacını karşılayacak olan bir faaliyeti yürütmesinin gerekliği hiç şüphesiz ki yadsınamaz. Fakat Tarih öğrenme ihtiyacının hayati bir ihtiyaç olmadığı da göz ardı edilemez. Bu sebeple Tarih eğitiminin gerekliğinin irdelenmesi yerinde olacaktır.

En temel anlamıyla Tarih öğrenmek, bireyde tarih bilincini oluşturmak için yapılması gereken bir faaliyettir. Tarih bilinci kavramı bireyin, içinde yaşadığı günü ve güncel dünyayı anlamak ve geleceğe yönelik beklentilerini oluşturmak amacıyla, geçmişin bilgisini kullanmasını ifade eden bir kavramdır (Dinç 2010:73) Tarihin bilgisi aracılığıyla bireyde bir aidiyet hissini oluşturan, bireyin dünya üzerindeki yerini anlamasını, geleceğini, bugününü ve geçmişini görmesini sağlayan tarih bilinci; aynı zamanda tarihin kendisini

anlamayı, irdelemeyi, sorgulamayı, tarihle ilgili kavram, imaj ve kalıpları çözümlayebilmeyi ve anlamayı da bünyesinde barındırır (Dinç, 2010:73).

Bireyin nereden geldiğini ve nereye gitmekte olduğunu ona söyleyen tarih bilincinin temel dayanağını teşkil eden bir bilgi birikimi olan Tarih, dünyayı anlamamızı sağlayan bir bilgi temeli sağlar ve sosyal, ahlaki, etik, politik ve kültürel yargılarda bulunabilmemizi sağlar (Nicol, 1999:6). Tarih; geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir ilişki kuran Tarih biliminin konusudur. Bu bilimin bulgularının öğrenilmesinin, tarih bilinci oluşturulmasındaki yeri yadsınamaz (Yıldız 2003:1). Yani diğer bir deyişle tarih bilinci oluşturmak için bireyin, kronolojik olarak geçmişini bilmesinin gerekliliği sorgulanamaz. Birey kendi kişisel tarihini bilmek durumunda olduğu kadar, içinde yaşadığı toplumun bir ferdi olarak, toplumun tarihini de öğrenmek durumundadır. Zira toplumsal aidiyet ve bunun akabinde, vatandaşlık bilinci ancak bu biçimde oluşabilecektir.

Tarih eğitiminin amaçları ele alındığında, onun, bireyin vatandaşlık bilincinin gelişmesinde önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra tarih eğitimi, bireyin güncel yaşamında ihtiyaç duyabilecek olduğu pek çok beceriyi de ona kazandırabilecek potansiyele sahip olan bir eğitim alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllardaki eğitim trendleri göz önüne alındığında Tarih eğitiminin özellikle beceri kazandırma kısmına odaklanıldığı, fakat bunu yaparken de bireydeki milli anlayışın oluşturulması odağının kaybedilmediği görülmektedir. Demircioğlu'na göre tarih eğitiminin amaçları;

1. Tarihsel bilgi, toplumsal değerler ve kültür aktarımı için tarih öğretimi
2. Geçmiş ve bugünü anlamak için tarih öğretimi
3. Mevcut ideolojik yapının benimsetilmesi ve kimlik gelişimi için tarih öğretimi
4. Öğrencilere deneyim ve bilimsel düşünme becerilerini kazandırmak için tarih öğretimi
5. Tarihle ilgili temel kavramların öğretimi için tarih öğretimi
6. Dil becerilerini ve boş zamanları değerlendirmek için tarih öğretimi

olarak sıralanabilmektedir (Demircioğlu, 2010:66).

Bunun yanı sıra yine Demircioğlu'nun 2006 yılında yayınlamış olduğu ve Avrupa ülkeleri ile Türkiye'de, tarih eğitiminin amaçlarının kıyaslamasının yapılmış olduğu makalede, Avrupa'daki tarih eğitiminin amaçları;

Tarihi Bilgi ve Kültür Aktarımıyla İlgili Genel Amaçlar:

- Ulus, Avrupa ve dünya tarihi konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi
- Kültür ve mirası aktarma
- Ortak mirası ve kültürel geçmişi anlama

Etkili Vatandaşlıkla İlgili Genel Amaçlar:

- Demokrasi ve hukuk kuralları hakkında bilgi edinme
- Çağdaş dünyayı anlayabilme
- Öğrencilere toplumda kendi yerini bulabilme becerisi kazandırma
- Kendi ülkesinin, Avrupa'nın ve dünyanın sosyal problemleriyle ilgilenme ve bunları çözebilme
- Barış, özgürlük, hoşgörü, iletişime açık olma, tolerans v.b özellikleri geliştirebilme
- Öğrencilerin kimlik gelişimlerine yardım etme
- Öğrencileri yetişkin yaşama hazırlama

Bilgiyi Düzenlemeye, Kullanmaya ve Üretmeye Dönük Becerilerle İlgili Genel Amaçlar:

- Basit düzeyde araştırmalar yapabilme
- Zihinsel olgunluğu sağlama ve zihni eğitme
- Analitik düşünebilme
- Eleştirel olabilme
- Problem çözebilme
- Tarihsel bilgiyi kritik edebilme
- Önyargıları tespit edebilme ve yenebilme
- Tarih, coğrafya ve sosyal bilimler öğretiminden doğan problemleri tanıma ve çözmeye çalışma
- Tarihçilerin kullandığı metodolojiyi öğrenebilme (Leeuw-Roord ve Veldhuis-Meester, 2003:2002; Edel ve Stotzka, 2003:151; Carpentier ve Dessieux, 2003:185-186; McLaughlin ve Sinclair, 2003:23'den Aktaran Demircioğlu 2006).

olarak listelenmiştir.

Burada listelenmiş olan amaçlar göz önüne alındığında Tarih öğrenmenin ve eğitiminin gerekliliği bir kere daha karşımıza çıkmaktadır. Zira tarihsel kültürü ve mirası yeni nesillere aktarma ve tarih bilincinin bireylere kazandırılması amaçları doğrultusunda, tarih bilgisinin öğrenilmesini hedefleyen tarih eğitimi, aynı zamanda bireyin günümüz dünyasında kendi ayakları üstünde durabilmek için ihtiyaç duyabileceği pek çok beceriyi kazanmasını da sağlayabilmektedir.

Bu becerileri kazandırmak için hiç şüphesiz ki Tarih eğitiminde beceri temelli bir eğitim anlayışının, yani yapılandırmacı felsefe dahilinde, aktif öğrenmeyi gerektiren, etkinlik tabanlı bir eğitim yaklaşımının kullanılması gerekmektedir.

Türkiye de dahil pek çok ülke, eğitim programlarını güncellerken bu sebeple, değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurmak ve onun bir parçası olabilmek için, yapılandırmacı eğitim yaklaşımını benimsemektedir.

Burada, gerek vaatlerini, gerek prensiplerini ve felsefesini, gerekse sorunlarını görmek açısından, yapılandırmacı eğitim anlayışının irdelenmesi yerinde olacaktır.

1.2. Yapılandırmacı Eğitim Anlayışı:

Bu bölümde tam olarak felsefesini, tarihçesini ve üzerindeki güncel tartışmaları irdelemeye kalkışırsak başlı başına bir tez çalışması olabilecek olan yapılandırmacı eğitim anlayışı, uzun uzadıya anlatılmayacak, sadece bu tez çalışmasıyla ilintili olan kısımları ve temel anlayışı ele alınacaktır.

Yapılandırmacı eğitim anlayışı temelinde; tüm bilginin, bireyin kendi algıları yoluyla dış dünyadan aldığı verileri, daha önce sahip olduğu bilgi ve becerilerin filtresinden geçirerek yeniden kurgulaması ve bu süreç içerisinde yapılandırılması sayesinde oluşturulduğunu söylemektedir. Yani “öğrenme, öğrenen bireylerin, yeni fikirleri varolan bilgiyle ilişkilendirerek yapılandırması biçiminde gerçekleşen aktif bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır" (Naylor ve Keogh, 1999).

Yapılandırmacı anlayış bilginin kalıp halinde aktarılmasının mümkün olmadığını, öğrenen kişinin her ne koşulda olursa olsun, kendisine sunulan, ya da kendi çabalarıyla ulaştığı bilgiyi bir şekilde zihninde yeniden oluşturduğunu savunmaktadır (Applefield, Huber ve diğerleri, 2001). Bir başka deyişle bilginin zihne kaydedilmesi ya da transfer edilmesi mümkün değildir. Zira bireyin daha önceki bilgilerinin tuğla ve çimento, beceri ve kapasitesinin de işçi ve mimar olduğu bir inşaat sürecinde, tüm bilgi zihin içerisinde yeniden inşa edilecektir,.

Yapılandırmacı eğitim anlayışı felsefi temelinde bireyden bağımsız bir bilginin varlığını kabullenmemektedir (Airasian ve Walsh 1997:445). Bilgi, bilen olmadığı sürece varolamayacağı gibi, onu bilen kişinin ön bilgileri, inançları ve düşünme kapasitesiyle de değişkenlik gösterebilmektedir.

Zira yukarıda da ifade edildiği gibi, yeni bilgi, bireyin varolan önceki bilgi ve inançlarıyla, karşılaştıkları yeni durum veya fikirleri ilişkilendirmeleri sonucunda ortaya çıkan bir üründür (Airasian ve Walsh, 1997:445).

Yapılandırmacı anlayış çerçevesinde görüldüğü kadarıyla bireye doğrudan bilginin sunulması mümkün değildir. Zira birey kendisine sunulan bilgiyi bir “fikir” olarak algılayacak ve bu fikir onun düşünce dünyasında bir dengesizliğe yol açacaktır, bu dengesizliğin, bireyin daha önceki bilgi birikimiyle dengelenmesi sonucunda da bireyin üretmiş olduğu yeni bilgi ortaya çıkacaktır. Bu bağlamda yapılandırmacı eğitim anlayışında öğrenmenin anlamlı bir biçimde gerçekleşebilmesi için, bireylere “yeni fikirler” sunulmalı, ya da bireylerin yeni fikirler ve vizyonlar elde edebilecek oldukları durumlarla karşılaşmaları sağlanmalıdır. Bu karşılaşma, bir eğitim ortamında planlanmış bir biçimde gerçekleştirilebileceği gibi, bireyin yaşamı sırasında doğal olarak ta gerçekleşebilmektedir (Hendry, Frommer ve Diğerleri, 2006:359). "Ancak bu biçimde, bireyin kendi deneyimlerinin yorumlarını yapılandırması esnasında gerçekleşen, bir anlam ortaya çıkartma sürecinin meyvesi olan bilginin oluşturulması sağlanabilecektir." (Applefield, Huber ve diğerleri, 2001:5).

Yukarıda yazılanlar irdelendiğinde karşımıza yapılandırmacı eğitim anlayışında karşılaşılabilecek büyük bir sorun olarak, “her öğrencinin kendine has bir bilgi oluşturması” durumu çıkmaktadır. Bu sorunun aşılmasını sağlayacak olan yardımcı unsur ise, “öğretmenler” olarak kendisini göstermektedir. Yapılandırmacı eğitim anlayışında öğretmenin görevinin, bilgiyi sunmak değil, bilginin oluşturulma sürecinde öğrenciye yol göstererek, onun "yanlış öğrenme ve anlama" sağlamasını engellemek olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenin bir görevi de, eğitim programlarında hazırlanmış olan hedeflere ulaşılmasını sağlayacak olan yapılandırma süreçlerinin gerçekleşebilmesi için, öğrencileri “yeni fikirler” ve “yeni durumlarla” karşılaştırmaktır. Öğretmenlere düşen görev, öğrencileri için zengin ve gerçek dünyayı yansıtan bir ortam oluşturmaktır, bu sayede sınıf ortamında kazanılan bilgiler anlamlı hale gelecek, ve öğrenciler bu bilgileri sınıf ortamının dışına da taşıyabileceklerdir (Brown ve King, 2000).

Temeline bireyin deneyimlerini ve düşünme süreçlerini alan, aktif katılım gerçekleştirilmesini amaçlayan bir eğitim anlayışının hiç şüphesiz ki, klasik eğitim anlayışlarına göre daha fazla zaman alacak olduğu bir gerçektir. Zira yapılandırmacı eğitim anlayışı var olanı yeniden keşfetmeyi amaçlamaktadır. Jacqueline Grennon Brooks'un , yapılandırmacı eğitimin uygulanmasını irdelediği “*Teachers and Students: Constructivists Forging New Connections*” adlı makalesinde de belirttiği gibi, yapılandırmacı eğitimde yeri geldiğinde “tekerleği yeniden keşfetmemiz” gerekmektedir (1990). Makalenin içinde Brooks, “tekerleğin yeniden keşfiyle” ilgili başlık altında yazmış olduğu kısımda, bir öğrencinin nasıl olup da elindeki daireleri ve cetvelleri kullanarak, "pi" sayısının değerini keşfettiğini açıklamıştır. Öğrenci oldukça anlamlı, fakat oldukça da zaman alan bir öğrenme gerçekleştirmiştir. Aynı makaleyi okurken dikkatimizi çeken bir örnekte, bahsi geçen bir “6. sınıf matematik” dersi eğitim programıdır. Bu programda bütün bir akademik yıl boyunca öğrenciler “oran ve orantı” konusunu işlemektedirler.

Yapılandırmacı eğitim anlayışının çok zaman gerektiren bir anlayış olduğu aynı biçimde Peter W. Airasian ve Mary Welsh'in yayınlamış olduğu “*Constructivist cautions*” adlı makalede de kendini göstermektedir. Bu makalede yazarlar (1997:447);

“Yapılandırmacı bir yaklaşımın eğitimde, yapılandırmacı olmayan yaklaşımlarla aynı zamanı gerektirecek olduğu yanılgısına düşmeyin. Yapılandırmacılığı uygulamaya geçirirken zaman iki açıdan , dikkat edilmesi oldukça önemli olan bir husustur.

1-Yapılandırmacı bir sınıf ortamında öğrencilerin, nasıl davranacaklarını ve ne şekilde öğrenme gerçekleştireceklerini öğrenmeleri için belirli bir zaman harcamaları gerekmektedir.

.....

2- Yapılandırmacı yaklaşıma yönelimde , öğrencilerin kendi bilgilerini oluşturma süreçlerine önemli zaman ayrılmalıdır...”

şeklindeki ifadeleriyle, yapılandırmacı eğitimin oldukça zaman harcayan bir anlayış olduğunu vurgulamışlardır.

Yapılandırmacı eğitimin zaman harcaması, onun tamamen "öğrencilerin bilgiyi bireysel yollarla oluşturmaya zaman vermek" zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Yapılandırmacı eğitimin daha kalıcı ve kullanışlı bilgi birikimi oluşturduğu ve öğrenciye bir takım becerileri kazandırdığı bir gerçektir. Fakat bunu yaparken klasik eğitim anlayışlarına oranla çok daha fazla zaman gerektirmektedir. Zira klasik bir eğitim anlayışında bilgi öğrenciye direk olarak verilmektedir, fakat yapılandırmacı anlayışta,

öğrencinin sahip olduğu becerileri kullanarak, çeşitli aktiviteler sonucunda aynı bilgiyi oluşturması istenmektedir. Sonuç olarak, bireysel çaba ve motivasyon sayesinde, daha anlamlı ve kalıcı bir bilginin oluşturulması sağlanmaktadır, daha fazla bilginin daha hızlı bir biçimde öğrenilmesi değil. Öğrenciler aynı süre zarfında, klasik anlayışa göre daha az “bilgi” elde etmektedirler. Fakat elde ettikleri bilgiyi kendilerine mal ettikleri için, bu bilgi onların hayatlarının bir parçası haline gelmekte ve çok daha uzun süre kalıcı ve daha işlevsel olmaktadır. Bu açıdan ele alındığında, zaman konusundaki sıkıntılara rağmen yapılandırmacı eğitim anlayışı yine de oldukça verimli bir eğitim yaklaşımı olarak karşımıza çıkmaktadır (Applefield, Huber ve diğerleri, 2001).

Zaman sıkıntısı söz konusu olduğunda, Tarih eğitimi de başlı başına sorunlu bir alan olarak, özellikle Türkiye gibi köklü ve geniş coğrafyalara hükmetmiş atalara sahip olan bir devletin tarihi söz konusu olduğunda kendini göstermektedir. Dinç (2006) çalışmasında müfredatın tarih derslerine ayrılan süre içerisinde öğretilmesinin zorluğundan bahsetmektedir. Bu durum uzun zamandan beri süregelen ve halen daha devam etmekte olan ve Tarih öğretiminin önünde büyük bir sıkıntı teşkil eden bir meseledir. Aktekin (2009) bir yazısında aynı meseleye değinmektedir, aynı şekilde Ceylan'ın (2009) yüksek lisans tezi çalışmasında da aynı sorundan bahsedildiği görülmektedir.

Tüm tarihimizi detaylı bir biçimde öğrencilere ders saatleri içerisinde anlatma eğiliminde kalındığı sürece, bu zaman sıkıntısının çekilmeye devam edileceği aşıkardır. Zira müfredat sadeleştirmesinin kaçınılmaz olduğu bir eğitim anlayışında köklü tarihimizin tamamının öğrencilere sunulması mümkün olmamaktadır. Kaldı ki gelişen ve değişen yeni tarih ve tarihçilik anlayışları çerçevesinde, yerel tarih, aile tarihi, sosyal tarih, çocukların tarihi, etnik azınlıkların tarihi, kadınların tarihi gibi konular da tarih eğitiminin içine girmeye başlamıştır. Böyle bir durumda müfredatın daralması değil aksine genişlemesi söz konusu olabilmektedir (Dilek, 2010:145). Bu durumda zaman konusundaki sıkıntıların azalmayacağı hatta giderek artacağı net bir biçimde görülmektedir.

Yapılandırmacı anlayışın ve buna bağlı olarak tarih dersinin, zaman konusundaki bu sıkıntılarını aşmak için izlenebilecek iki yol bulunmaktadır, bunlardan birisi öğrencilerin öğrenmesi hedeflenen bilgilerin azaltılmasına gidilmesidir ki, bu bilgi toplumunu yaşadığımız ve bilginin en değerli zenginliklerden birisi kabul edildiği

günümüzde, kabul edilmesi oldukça zor olan bir uygulamadır. Zira yazının başında dikkat çekildiği gibi "tarih bilincini" sağlam ve kuvvetli bir biçimde oluşturmak için, kapsamlı bir biçimde tarih öğrenmenin gerekliliği tartışılmazdır.

Uygulanabilecek olan ikinci yöntem, okullardaki tarih dersleriyle birlikte, öncelikle "öğrencilere bireysel çalışmalarıyla elde edebilecekleri bilgileri yapılandırabilecekleri sağlam bir temel bilgi birikimi kazandırmak" ve ardından "öğrencilerin kendi başlarına çalışmaları sırasında doğru bir biçimde bilgiyi yapılandırabilmelerini sağlayacak olan becerileri onlara kazandırmaktır (Dilek, 2010:143).

Gelişmiş ülkelerdeki genel eğilim incelendiğinde yapılandırmacı eğitim anlayışını benimsemiş eğitim kurumlarının bu ikinci yönetime yönelindiklerini görmekteyiz. Henüz tam anlamıyla Avrupa ve Amerika'daki aşamaya gelmemiş olmakla birlikte ülkemizde de bu yöne doğru bir yönelimin gerçekleşmiş olduğu Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu ve bu çalışma dahilinde ilerleyen sayfalarda incelenecek olan yeni eğitim programları ve stratejik plan incelendiğinde görülebilmektedir. Görüldüğü üzere öğrencileri ihtiyaç duyacakları bilgileri kendi kendilerine öğrenebilecek biçimde yetiştirmeye doğru bir yöneliş bulunmaktadır. Bilgi çağında birey öğrenmek için öğreticiye bağımlı değil, öğrenirken kendi ayakları üstünde durabilecek şekilde yetiştirilmektedir. Sonuç olarak, öğrencilere derslerde; "konuya olan ilgilerini artıracak ve bilgiyi doğru bir biçimde öğrenme becerileri kazandıracak örnek konuların sunulması" ve "öğrencilerin daha kapsamlı bilgiyi kendi çalışmaları sonucunda öğrenmesi" biçiminde bir anlayış karşımıza çıkmaktadır.

Bu durum hiç şüphesiz ki eğitimdeki yaşam boyu öğrenme prensibiyle örtüşmektedir. Bu tez çalışmasının, Milli Eğitim Bakanlığının 2010-2014 yıllarını kapsayan stratejik planının irdelendiği "*1.3 Hayat Boyu Öğrenme Prensipleri, Okul Dışı Öğrenme ve Türk Milli Eğitim Programındaki Yansımaları*" kısmı incelendiğinde, yaşam boyu öğrenme prensibine Milli Eğitim Bakanlığının vermiş olduğu ağırlık açıkça görülmektedir.

Yapılandırmacı eğitim anlayışı sebebiyle ortaya çıkan, formal eğitim kurumlarının zaman sıkıntısına bir çözüm olma potansiyelini taşıyan, ve formal eğitimi tamamlayıcı bir

yapı sağlayan hayat boyu öğrenme (Boekaerts ve Minnaert, 1999:534) kuramının irdelenmesi, bu aşamada tez çalışmasının dayanağının ortaya koyulması açısından önem taşımaktadır.

1.3. Hayat Boyu Öğrenme Prensipleri, Okul Dışı Öğrenme ve Türk Milli Eğitim Programlarındaki Yansımaları:

Öğrenmek, edinilen deneyimlerin doğrultusunda yeni bilgilere sahip olmak, durumlar ve olaylar üzerinde bilinç oluşturmak ve bir farkındalık geliştirmek, insanoğlunun doğasından gelen bir özelliğidir. İnsanoğlu doğası gereği öğrenmeye ve araştırmaya eğilimli bir varlıktır. Yeni doğan bir çocuğun dünyayı tanımak için etrafına bakınmasıyla, bir astronomun teleskopuyla uzayın derinliklerini incelemesi aynı şeydir bir bakıma. İkisi de aynı temel içgüdüden kaynaklanan, öğrenme içgüdüsünün tatminini hedefleyen çabalardır.

Medel, Ohsako ve Mauch'un 2001 tarihli "*Revisiting Lifelong Learning for the 21st Century*" adlı çalışmada ifade etmiş oldukları gibi; "bizler her gün, bazen yoğun olarak bazen de normal bir biçimde yeni şeyler öğreniriz, bazen bunu bilinçli olarak yaparız, bazen de farkında olmadan. Öğrenme süreçleri bazen kasıtsız olarak gerçekleşir, bazen de kaçınılmaz olarak (2001:5)."

Yazarların ifade ettikleri olgu özetlenecek olursa, öğrenme durumu insan yaşamının bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır, birey olarak çevremizle iletişime geçtiğimiz her an yeni bir şeyler öğrenmekte, yeni bilgileri yapılandırmaktayızdır.

Yaşam boyu öğrenme karşımıza insan doğasının bir zorunluluğu olarak çıkmaktadır, insan doğasının olduğu kadarıyla günümüz dünyasının da insanoğluna yüklediği bir zorunluluktur ayrıca (Fischer, 1999). Zira değişen ve sürekli bir değişim sürecinin içinde bulunan günümüz dünyasında insanlar, kendilerini düzenli olarak yenilemek zorundadırlar. Meslek değiştirmek, yeni yöntem, teknik ve ekipmanların iş ortamlarına taşınması, mevcut mesleklerin içerik ve kapsamlarının değişmesi gibi durumlar bireyleri yeni bilgiler kazanmaya ve değişen duruma adapte olmaya yöneltmektedir (Candy, 2002).

Durum böyle olunca bireyleri “yaşama hazırlayan okul” zihniyeti değişmeye başlamıştır. Okulların işlevi, artık bireylere okuldan sonra ihtiyaç duyacakları bilgileri kazandırmaktan ziyade, okul dışında ihtiyaç duyacakları ve çoğunluğu yeni bilgilerle becerileri kazanmalarını sağlayacak olan temel becerileri kazandırmaktır. Ya da başka bir deyişle okulun temel amacı, öğrencilere, okul dışındaki hayatlarında kendi kendilerine öğrenmelerini sağlayacak becerileri kazandırmaktır (Bergin, 1996).

Okul sayesinde gerekli becerileri kazanmış olan birey yaşamı boyunca, ihtiyaç duyduğu her an bu becerilerini işe koşarak, sahip olduğu temel bilgi birikiminin de yardımıyla yeni bilgileri ve becerileri öğrenebilecektir. Bu düşünce temel olarak yaşam boyu öğrenme prensibinin dayanağını teşkil etmektedir.

Yaşam boyu öğrenme söz konusu olduğunda düşünülen genel bir yanlış, bunun okul eğitiminin ardından gelen, yetişkin eğitimi olduğu yanılgısıdır. Fakat yaşam boyu öğrenme yetişkin eğitiminden daha fazlasını bünyesinde barındırmaktadır. Zira yaşam boyu öğrenme prensibi, hangi yaş gurubunda olursa olsun bireylerin kendi güdümleri doğrultusunda, istedikleri zaman, informal olarak ve yer yer işbirliğine dayalı bir biçimde gerçekleştirdikleri öğrenme durumunu ifade etmektedir (Fischer, 1999).

Yaşam boyu öğrenme, formal eğitim çağındaki öğrenciler ele alındığında, onların okul dışında yürüttükleri bireysel veya toplu öğrenme aktivitelerini kapsamaktadır. Öğrencilerin zamanlarının büyük çoğunluğunu sınıf dışı ortamlarda geçirdikleri (Boekaerts ve Minneart, 1999:541) göz önüne alındığında, yaşam boyu öğrenme prensibinin, doğru motive edilmiş öğrenciler için ne denli büyük bir öğrenme potansiyeli ortaya koyduğu ve yapılandırmacı yaklaşımın karşımıza çıkardığı zaman darlığı ve müfredat yetiştirme sıkıntısının aşılmasında nasıl yardımcı olabileceği kolayca görülmektedir.

Yaşam boyu öğrenmenin içeriğinde bulunan, bireysel güdümlerle öğrenme kavramı bu boyutta daha detaylı bir irdelenmeyi hak etmektedir. Zira bu öğrenme biçimi formal eğitim çağındaki öğrencilerin boş zaman aktiviteleri aracılığıyla öğrenme gerçekleştirdikleri durumlarda en sık kullanacak oldukları öğrenme yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

“*Lifelong Learning: Changing Mindsets*” adlı makalesinde Gerhard Fischer, bireysel güdümlü öğrenmeyi (self directed learning);

"bireylerin kendi istekleri doğrultusunda, gerek ilgilerini çektiği - onları eğlendirdiği için, gerek bir konu hakkındaki bilgilerini yetersiz gördükleri için, gerek yanlış anlamalarından kaynaklanan sorunlarla yüzleştikleri için, öğrenme aktivitelerinin içine girmeleri durumu"

olarak nitelemektedir (1999:24). Öğrenmenin güdümü tamamen öğrencinin kendi ihtiyaçları ve isteklerinden kaynaklanmaktadır.

Bireysel güdümlü öğrenme ve bununla ilintili olarak yaşam boyu öğrenme prensibi hiç şüphesiz ki yukarıdaki ifadelerden de çıkarılabilecek olduğu gibi, bireyin motivasyonunu ve ilgisini gerektirmektedir.

Motivasyonun bireysel öğrenme aktiviteleri üzerindeki etkilerine geçmeden önce Türk Eğitim Sisteminde yaşam boyu öğrenmeye verilmekte olan ağırlığa değinmek yerinde olacaktır. Bu kapsamda, Milli Eğitim Bakanlığının, 2010-2014 yılı stratejik planının, 2009 yılı faaliyet raporunun ve tez çalışmasında hedef olarak seçilen 9. ve 10. sınıflar için düzenlenmiş olan yeni tarih dersi programlarının, bir analizi sunulmuştur.

Yukarıda da ifade edilmiş olduğu üzere, hayat boyu öğrenme prensibi, hangi yaşta olursa olsun öğrenen bireyin kendi çabası dahilinde gerçekleşen, öğrenen merkezli bir eğitim anlayışıdır. Öğrenen merkezli eğitim anlayışları öğrencilerin bilgi yanında, beceri de kazanmasını hedefleyen eğitim yaklaşımlarıdır. Bu sayede öğrenciler kazandıkları beceriler sayesinde, yaşamları boyunca öğrenmek istedikleri veya öğrenmeye ihtiyaç duydukları bilgileri, becerilerini işe koşarak elde edebileceklerdir. Bilgi toplumunda yaşadığımız günümüz dünyasında, mevcut bilgi birikiminin terabaytlar dolusu veri arşivlerini doldurup taşıyabileceği bir seviyeye gelmiş olduğu düşünülürse, eğitim anlayışındaki bu yönelimin sebebi de rahatlıkla anlaşılabilir. Zira artık bireyin her şeyi , formal eğitim kademelerindeki kısıtlı sürelerde öğrenmesi mümkün olmamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığının 2010-2014 yılı için hazırlamış olduğu stratejik plan, 2009 yılı faaliyet raporu ve bu faaliyet raporu bünyesinde geliştirilmiş olan ortaöğretim tarih eğitimi programları incelendiğinde, hayat boyu öğrenme, bireysel öğrenme ve

öğrenen merkezli eğitim anlayışlarının, eğitim sistemimizin merkezine alınmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu odaklanma aşağıdaki paragrafta net bir biçimde görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyetin ilanından bu yana pek çok alanda olduğu gibi, eğitim alanında da önemli gelişmeler sağlamıştır. Ancak, AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında, eğitim alanında daha büyük gelişmeler sağlamak zorunda olduğumuz da bir gerçektir. 1990'lı yıllardan itibaren, özellikle gelişmiş ülkelerdeki eğilimler, eğitim sistemlerinin hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla yeniden düzenlenmesi ve bu alandaki gelişmelere süreklilik kazandırılması şeklindedir. Bu eğilimlerin yansımaları olarak 8. ve 9. Kalkınma Planlarında, Türk eğitim sisteminin hayat boyu öğrenme yaklaşımıyla yeniden düzenlenmesi öngörülmüştür.

MEB 2010-14 stratejik planı, s-50

Bahsedilen dokümanlardan alınan aşağıdaki ifadeler, Türk eğitim sisteminin bu konuya bakış açısını göstermektedir.

“..Bireyin evrendeki değişimin yanı sıra çok kısa aralıklarla büyük boyutlarda gelişen ya da değişen mesleklere uyumunu sağlayacak, hedef kitlesi tüm insanlar olan sürekli veya hayat boyu eğitim bugünkü çağdaş eğitimin en belirgin yaklaşımlarıdır.

MEB 2009 faaliyet raporu s-26

...Bireyin, evrendeki değişime ve gelişen ya da değişen mesleklere uyumunu sağlayacak, bugünkü çağdaş eğitimin en belirgin yaklaşımı olan ve hedef kitlesi tüm insanlar olan hayat boyu öğrenim, eğitim sistemimizin basamaklarını oluşturmaktadır.

MEB 2009 faaliyet raporu s-28, MEB 2010-14 stratejik planı s-51

Hayat boyu öğrenim stratejisi doğrultusunda kişisel gelişim taleplerinin karşılanmasının yanı sıra değişen ve gelişen ekonomiye işgücü duyarlılığının artırılması için kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde, bireylerin kişisel bilgi ve istihdam becerilerini geliştirerek iş ve yaşam kalitelerini artırmak.

MEB 2009 faaliyet raporu s-31

Çağdaş eğitim anlayışı içinde öğrenen merkezli öğretim programlarını sürekli geliştirip değerlendiren, çağın ve çevrenin gerektirdiği değişikliklere uygun ürün ve süreç geliştiren bir Ar-Ge anlayışıyla desteklenen nitelikli bir eğitim sistemi oluşturmak.

MEB 2009 faaliyet raporu s-31

*Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ)
Bakanlığımız, Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi Eylem Planı'nın oluşturulmasında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yürütülen çalışmalara iştirak etmiştir. Bu çalışmalar sonucu Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi 2009-2013 Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur.*

MEB 2009 faaliyet raporu s-41

*Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli
Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modelinde başarılı öğrenci; “bilimsel düşünme becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayıcı, bilgiye ulaşabilen, bu bilgiyi kullanıp paylaşabilen, iletişim kurma becerilerine sahip, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen ve*

bunun yanı sıra insanlığın ortak değerlerini de sahiplenmiş, yaratıcı, üretken, takım çalışmasına yatkın, öğrenmeyi öğrenmiş ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş birey” olarak tanımlanmıştır. Bu yeni bakış açısı ile eğitim; bireyi yaşama hazırlayan değil, yaşamın kendisi olarak kabul edilmiş, eğitimde, yaşam becerilerinin geliştirilmesine odaklanılmıştır. Bu süreçte, bireysel farklılıklar dikkate alınarak, bireyin sürecin tüm boyutlarına etkin katılımının sağlanması benimsenmiştir.

MEB 2009 faaliyet raporu s-84

• *Ulusal hayat boyu öğrenme stratejilerinin hayata geçirilmesi konusunda Avrupalı ortakların bilgi ve uzmanlık tecrübelerinin devreye girmesi ve sürdürülmesi, gelişmiş diğer üye ülkelerin hayat boyu öğrenme stratejisinin uygulandığı konusundaki bilgi ve uzmanlıklarını kullanmak,...*

MEB 2009 faaliyet raporu s-117

Ortaöğretim Projesi ile yaşam boyu öğrenmeyi destekleyecek şekilde ortaöğretimin kalitesinin, ekonomik uygunluğunun ve eşitlik düzeyinin artırılması; bu kapsamda, ortaöğretim müfredatının yenilenmesi, öğrencilerin öğrenim düzeylerinin geliştirilmesi...

MEB 2009 faaliyet raporu s-123

Eğitim mevzuatı, öğretim programları, öğretmen eğitimi ve öğretim materyallerinin eleştirel düşünme, öğrenmeyi öğrenme, yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme gibi öğrenci merkezli yaklaşımın amaçladığı tutum ve becerileri desteklenmelidir.

MEB 2009 faaliyet raporu s-160

Hayat boyu öğrenmeyi yaşam tarzı haline getirmek,

MEB 2010-14 stratejik planı s-66

7.Tema: HAYAT BOYU ÖĞRENME VE BİLGİ TOPLUMU

MEB 2010-14 stratejik planı s-69

HAYAT BOYU ÖĞRENME VE BİLGİ TOPLUMU

Toplumumuzun rekabet gücünü arttırmak için gerek duyacağı insan kaynaklarının yetiştirilip geliştirilmesi işi sadece okuldan, üniversiteden beklenmemelidir. Okul eğitimi aynı zamanda bireylere eğitimlerini hayat boyu sürdürmelerini sağlayacak beceri de kazandırmalıdır...

....Bireylerin kendilerini sürekli geliştirme ihtiyacını duyabilmeleri bir ölçüde çalışma hayatlarında bilgi, beceri ve performansın önemli olduğuna inanmalarına bağlıdır....

MEB 2010-14 stratejik planı s-141

Bu prensipler doğrultusunda geliştirilmiş olan 9. ve 10. sınıf Tarih dersi programları ele alındığında (ki Tarih Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları ve Tarih Dersi Öğretim Programının Temel Yaklaşımı 9. 10. ve 11. sınıf programlarında benzer şekilde açıklanmaktadır) her şeyden önce Tarih dersinin genel amaçlarının Milli eğitimin temel prensiplerine oldukça etkili bir biçimde hizmet ettiği görülmektedir. Milli eğitimin

temel amaçları Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşların yetiştirilmesi (MEB 2007) için belirlenmiş amaçlardır.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel amaçları şunlardır:

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı; kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; (MEB 2007)

Tarih dersinin genel amaçlarına bakıldığında bu amaçlarla paralellik arz ettiği görülür.

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak.

3. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak.

4. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak.

5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak.

7. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak.

8. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek.

9. Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak.

11. Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlararası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak.

12. Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin

önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak.

13. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak.

14. Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak. (MEB 2007)

Tarih programının uygulanmasıyla ilgili açıklamalar kısmını irdelediğimizde, beceri eğitimi ve etkinlik temelli eğitim sonucunda bu becerilerin pekiştirilmesi hususuna verilen önem aşağıdaki maddelerde görülmektedir.

2. “Tarih Bilimi ” ünitesi anahtar ünite olarak hazırlanmıştır. Bu ünite tarih metodolojisi ile ilgili kazanımlar yer almaktadır. Öğrencilerin bu ünite kazandığı bilgi ve becerileri, diğer ünitelerde de kullanmaları sağlanmalıdır. Böylece kazanılan bilgi ve beceriler öğrenciler tarafından içselleştirilebilecektir. Örneğin; tarihî bir olay veya nesne hakkındaki farklı bakış açıları, sunulan kanıtlar ve verilerden yararlanarak sorgulama becerisi tüm tarih ünitelerinde kullanılabilir.

(MEB 2007, 9. Sınıf tarih eğitimi programı)

2. 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı “Tarih Bilimi ” ünitesinde, tarih metodolojisine ilişkin kazanımlar yer almaktadır. Öğrencilerin bu ünite kazandığı bilgi ve becerilerin, 10. sınıf ünitelerinde de kullanmaları sağlanmalıdır. Örneğin; 1. ünite yer alan Ankara Savaşı ile 5. ünitedeki Tanzimat Fermanı gibi konuların işlenişinde farklı bakış açılarının yansıtılmasına dikkat edilmelidir.

4. Ders işlenişleri ve etkinlikler tarihsel düşünme becerilerini kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik olmalıdır.

(MEB 2008, 10. Sınıf tarih eğitimi programı)

Dahası bu maddeleri takip eden aşağıdaki maddelerde tarih dersinde kazanılan becerilerin, ders dışı etkinliklerle ve interaktif malzemelerle birlikte kullanılarak, tarih öğreniminin gerçekleştirilmesinde kullanılmasının gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

10. Ders işlenişlerinde inceleme gezilerine önem verilmeli, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları) geziler düzenlenmelidir.

11. Tarih derslerinde görsel iletişim araçlarına yer verilmeli, tepegöz, slayt, bilgisayar, televizyon vs. etkin olarak kullanılmalıdır. Kazanımlarla ilgili belgesellerden, filmlerden vb. yararlanılmalıdır.

12. Ünite içeriklerine uygun kitap listeleri belirlenmeli, bu kitapların öğrenciler tarafından okunmaları sağlanmalıdır.

(MEB 2007, 9. Sınıf tarih eğitimi programı)

14. Ders işlenişlerinde, inceleme gezilerine önem verilmelidir. Müzelere, tarihî ve kültürel mekânlara imkânlar ölçüsünde gerçek ya da sanal ortamda (tarihî yapılar, anıtlar, müzекentler, savaş alanları) geziler düzenlenmelidir.

15. Tarih derslerinde görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; tepegöz, slayt, bilgisayar, televizyon vs. etkin olarak derste kullanılmalıdır. Kazanımlarla ilgili belgesellerden, filmlerden vb. yararlanılmalıdır.

16. Tarih dersinin amaçları arasında Türk dilinin doğru, etkili ve güzel kullanımı da söz konusudur. Bu amaçla, ünite içeriklerine uygun hikâye, roman, şiir vb. yer aldığı kitap listeleri belirlenmeli, bu kitapların etkinliklerde kullanılması sağlanmalıdır.

(MEB 2008, 10. Sınıf tarih eğitimi programı)

Görüldüğü gibi yeni öğretim programlarında, yapılandırmacı eğitim anlayışının temel prensipleri tam olarak benimsenmiş, öğrencilere beceri kazandırma noktasına büyük bir ağırlık verilmiş ve yaşam boyu öğrenme prensibi çerçevesinde öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlayacak okul dışı aktivitelere ağırlık verilmesi ve öğrencilerin bu gibi aktiviteleri gerçekleştirmeleri için teşvik edilmeleri salık verilmiştir.

Öğrencilerin bireysel güdümlü çalışmalarını için önemli olan bir ön koşulun motivasyon olduğu daha önce belirtilmişti, zira hiç kimsenin sevmediği veya ilgisini çekmeyen konuları öğrenmek için gönüllü olarak çaba sarf etmeyecek olduğu su götürmez bir gerçektir (Fischer, 1999).

Sıradaki bölümde yaşam boyu öğrenme prensibine bağlı olarak bireysel güdümlü öğrenmenin gerçekleşebilmesi için önemli bir ön koşul olan motivasyon konusu üzerinde durulacaktır.

1.4. Yaşam Boyu Öğrenme Prensipli Çerçevesinde Motivasyonun Önemi:

Bireylerin kendi kendilerine öğrenmelerinin gerçekleşmesi için gerekli olan önemli bir etken motivasyondur. Zira yaşam boyu öğrenmenin gerçekleşebilmesi bireyin kendi ilgisine ve istekliliğine bağlıdır, bu aynı biçimde yapılandırmacılık içinde geçerli olan bir husustur. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımı, öğrenme olgusunun bireyin aktif katılımıyla gerçekleştiğini, bireyin kendi gayreti olmadan öğrenmenin gerçekleşmeyeceğini

savunmaktadır. David Palmer “*A motivational view*” adlı çalışmasında “Eğer çaba gerekliyse, motivasyon da gereklidir, çünkü öğrenciler belirli bir çaba göstermeye motive olmamışlarsa, bunu gerçekleştirmeyeceklerdir” demektedir (2005:1855). Yine aynı makalede “Pek çok çalışmada, ilginin motivasyon olgusuyla ilintili olduğuna” dikkat çekilmektedir (2005:1857).

İlgi, odaklanmış dikkat, artan bilişsel ve efektif işleme ve kalıcı çaba gösterme karakteristik özelliklerini gösteren psikolojik bir durum olarak ifade edilmekte ve direk olarak motivasyonla bağlantılı bulunmaktadır (Palmer 2005:1857). İki türlü ilginin varlığından söz edilmektedir. Bunlardan birincisi “kişisel ilgi” diğeryse “duruma bağlı ilgi” olarak adlandırılmaktadır. Kişisel ilgi bireyin belirli bir alana ya da konuya yönelik uzun soluklu yönelimi olarak nitelendirilmektedir (Palmer, 2005). Buna rağmen kişisel ilginin eğitim stratejilerini planlamada dayanak noktası olarak alınması mümkün olmamaktadır. Zira sınıf içerisinde kullanılan öğretim yöntemleri sınıfın geneline hitap edecek şekilde seçildiği için, öğrencilerin bireysel ilgilerine göre strateji belirlemek mantıklı olmamaktadır.

Duruma bağlı ilgiye gelince, bu bireyin dikkatini çekecek olan etkiler sonucu gelişen bir çeşit tepki olarak ifade edilmektedir. Kısa sürelidir, fakat tıpkı kişisel ilgi gibi, bireyin motivasyonunu artırıcı bir etkiye sahiptir ve dolayısıyla aktif katılımın sağlanmasında ve sonuç olarak bilginin yapılandırılmasında yararlıdır (Palmer, 2005). Flowerday, Schraw ve Stevens'in 2004 (Aktaran Palmer, 2005) yılında yapmış olduğu çalışmalar, duruma bağlı ilginin kişisel ilgiden daha da verimli bir motivasyon sağlayabilecek olduğuna dikkat çekmiştir.

Duruma bağlı ilgiyi sağlamak bu sebeple, yapılandırmacı eğitimde sınıf ortamlarında öğretmenlerin sıkça başvurduğu bir araçtır ve eğitim programlarımızda "güdüleme" olarak adlandırılmaktadır. Lakin sadece sınıf ortamlarında değil, öğrenen kişilerin dikkatlerini çekecek, onları eğlendirecek, düşündürecek veya beğenilerine hitap edecek materyaller ve etkinlikler aracılığıyla bu ilginin bireyin güncel yaşantısında oluşturulması da mümkündür.

“*A Motivational view*” adlı çalışmada ayrıca öğrencilerin motivasyonlarının, üzerinde çalıştıkları konu hayal güçlerine hitap ettiğinde, meraklarını uyandırdığında ve bir biçimde düşünce dünyalarına hitap ettiğinde, arttığına dikkat çekilmektedir (Palmer, 2005).

Yaşam boyu öğrenme prensibi çerçevesinde, bireysel güdümlü öğrenmenin gerçekleşmesi için motivasyon bir önkoşuldur, motivasyonun sağlanması için, ya bireyin kendi kişiliğinden gelen bir ilginin, ya da bireyin ilgisini ve beğenisini çekecek bir takım uyarıcıların sayesinde oluşturulan bir ilginin var olması gereklidir.

Yaşam boyu öğrenme prensibini benimseyen ve içeriğini mevcut eleştiriler ışığında, daha da sadeleştirmek zorunda kalacağı tahmin edilen (Avrupa örnekleri göz önüne alındığında, bunun süreç sonucunda varılacak olan doğal bir sonuç olduğu ortadadır) Tarih eğitimi programlarımızda, öğrencilerin boş zamanlarında, Tarih öğrenmek ve bu sayede bir tarih ve vatandaşlık bilinci oluşturmak için vakit harcamalarına göre de hazırlıklar yapmak gerekir.

Ülkemizde, öğrencilerin boş zamanlarında tarih öğrenmek için kullanabilecekleri çeşitli materyal türleri ve yapabilecekleri etkinliklere yönelik bir takım çalışmalar yapılmıştır, örnek vermek gerekirse; Ahmet Şimşek tarafından yapılmış olan "Tarihsel Romanın Eğitimsel işlevi" ve "Bir Öğretim Materyali Olarak Tarihsel Romana Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri", Erhan Metin tarafından yapılmış olan "Turizm Destekli Tarih Eğitimi", Aydın Güven, Ahmet Ali Gazel ve Ramazan Sever tarafından yapılmış olan "Tarih Öğretmenlerinin Gezi-Gözlem Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar", Mustafa Safran ve Bahri Ata tarafından yapılmış olan "Okul Dışı Tarih Öğretimi", ve Semih Aktekin tarafından yapılmış olan "Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri" adlı çalışmalar sıralanabilir.

Bu tez çalışması, yukarıda bahsi geçen çalışmalardan yola çıkarak öğrencilerimizin okul dışı boş zamanlarında tarih öğrenmek için herhangi bir faaliyet yürütüp yürütmediklerini, okul dışında tarih öğrenmeye yönelik motivasyonlarının ne seviyede olduğunu ve motivasyonlarını artırmak veya ilgilerini uyandırmak için (özellikle materyal ve etkinlik kullanma ve geliştirme açısından) neler yapılabileceğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. METODOLOJİ

Bu bölümde tez çalışmasında kullanılan verilerin nereden ve nasıl toplandığı ve verilerin nasıl analiz edildiği ele alınmıştır. Araştırmanın evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları bu bölümde açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada temel olarak kullanılan yöntem Alan taraması (Survey) yöntemidir.

Araştırmada bu yöntemin tercih edilmiş olmasının temel nedeni, bu araştırma yönteminin yapılan çalışmanın doğasıyla oldukça verimli sonuçlar verebilecek biçimde örtüşmekte olmasıdır. Yapılan araştırma temel olarak, öğrencilerin boş zamanlarında tarih öğrenmek adına herhangi bir faaliyet yürütüp yürütmediklerini, yürütüyorlarsa bu faaliyetlerin neler olduklarını, ve eğer yürütmüyorlarsa onları boş zamanlarında tarih öğrenmelerini sağlayacak çalışmalar yapmaları hususunda motive etmek için neler yapılabileceği sorularına bir yanıt aramaktadır. Bu amaçla öğrencilerin, özellikle tarih eğitiminde kullanılabilecek olan materyal, etkinlik ve kaynak türlerine yönelik ilgilerini, ve bu malzeme ve aktivitelerden elde ettikleri bilgilere yönelik, kalıcılık ve güvenilirlik boyutundaki izlenimlerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur.

Çepni'nin “Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş” adlı kitapta ifade ettiği üzere Alan taraması çalışmaları; “... mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir araştırma türüdür...” ve bu çalışmalarda; “...Daha çok araştırılmak istenen olayın veya problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz sorularına cevap aranır.” (2007:35)

Görüldüğü üzere bu çalışma için Alan taraması çalışması oldukça verimli sonuçlar sunma potansiyeline sahip olan bir araştırma türüdür. Zira temel olarak Alan taramalarının

amacı, üzerinde çalışılan konunun saha analizinin yapılması ve bu sayede mevcut durumun ne konumda olduğunu bulma çabasıdır.

2.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni Trabzon ili merkezindeki okullardır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular her ne kadar benzer demografik ve sosyo-kültürel özellikleri barındıran yerleşim yerlerine uyarlanabilecek olsa da, bulguların; örneklemin sınırlılıkları ve Trabzon ilinin tüm Türkiye'yi temsil edebilirliği durumları göz önüne alındığında, tüm Türkiye coğrafyasına uyarlanması bir hata teşkil edecektir.

Bu Araştırma çalışmasında elde edilen bulgular Trabzon il merkezi içerisindeki Ortaöğretim öğrencilerinin bir profilini çizmektedir.

2.3. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmada örneklem seçilirken “Amaçlı Örneklem Seçimi” gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadaki temel amaç ortaöğretim öğrencilerinin "boş zamanlarında tarih öğrenmeye zaman ayırma" durumlarının tespiti olduğu için, araştırmanın örneklemi ortaöğretim öğrencilerinden seçilmiştir. Burada daha anlamlı bir genellemenin yapılabilmesi amacıyla farklı statü ve seviyelerdeki öğrencilere ulaşmak için, Anadolu lisesi, genel lise ve Teknik lise öğrenci grupları kullanılmıştır.

Araştırmaya toplam olarak 236 öğrenci iştirak etmiştir. Bu öğrencilerin 77 si kız, 157'si erkektir. Öğrencilerden 2 tanesi cinsiyetini işaretlememiştir. Araştırmaya iştirak etmiş bulunan öğrencilerden 107'si genel lise, 57'si Anadolu lisesi ve 72'side Teknik lise öğrencisidir. Teknik lise öğrencilerinin tamamı erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Anadolu lisesi ve genel liseden 10. sınıf, Teknik liseden ise 9. sınıf öğrencileri araştırmaya iştirak etmişlerdir. Sınıfların bu biçimde tercih edilmesinin sebebi, öğrencilerin eğitim gördükleri bölümlerin ilgilerine ve ders dışı çalışma alışkanlıklarına etkilerinin

tespit edilmesidir. Zira bilindiği üzere ortaöğretim öğrencileri 9. sınıfın sonunda alan seçimini gerçekleştirmekte ve ilk defa 10. sınıfta bu seçmiş oldukları alanlara göre sınıflara ayrılmaktadırlar. Teknik liseden 9. sınıf öğrencilerinin seçilmesinin sebebi ise, teknik lise programlarında Tarih derslerinin 9. sınıfta veriliyor olmasıdır.

Araştırmanın 11. ve 12. sınıflarla yapılmamasının sebebi ,bu öğrencilerin YGS telaşı içerisinde girmiş olmaları ve bu nedenle araştırmaya gereken hassasiyeti göstermeyebilecekleri endişesidir. Ancak bu durumun araştırma sonuçlarının tüm ortaöğretime genellenebilirliğine etki etmeyeceği düşünülmektedir. Zira bireylerin alışkanlıklarının ve ilgilerinin kısa süre zarfında kolay kolay değişmediği bilinmektedir. Bu sebeple 9. ve 10. sınıfların ilgi düzeylerinin ve alışkanlıklarının 11. ve 12. sınıflarda da devam ettiği varsayılabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 12'si tümü Anadolu lisesi öğrencisi olmak üzere Yabancı dil bölümünden, 25'i tümü genel liseden olmak üzere sosyal bölümünden, 94'ü genel ve Anadolu lisesi ortak olarak fen bölümünden ve 31'i de yine genel ve Anadolu lisesi ortak olmak üzere Türkçe-matematik bölümündendir. 2 öğrenci bölümünü belirtmemiştir. Teknik lise öğrencileri herhangi bir bölüme tabii olmadıklarından dolayı ayrı bir kategori olarak ele alınmıştır. Araştırmada yabancı dil ve sosyal bölümlerinin sadece tek bir okuldan alınmasının sebebi, anket çalışmasının yürütüldüğü genel lise de yabancı dil, ve Anadolu lisesinde sosyal bölümün bulunmayışıdır.

Anket çalışmasının yürütüldüğü okullar, Trabzon Kanuni Anadolu lisesi, Affan Kitapçıoğlu lisesi, Trabzon Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi okullarıdır.

2.4. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Alan taraması çalışmalarında geniş bir örnekleme ulaşmak için kullanılan en genel yöntem anket çalışmalarıdır. Anket uygulamaları pratik, kolay ve hızlı bir biçimde nicel veri elde edilmesini sağlar (Çepni, 2007) ve genellemelerin oluşturulması için uygun bir bilgi birikimi sunar.

Anket çalışmaları geniş kitlelere ulaşmakta her ne kadar kolay ve pratik bir yöntem olsalar da, bu çalışmalarda detaylı bilgi elde etmek oldukça zordur, bu sebeple anketin verimini artırmak için anket formunun hazırlanmasına ve elde edilen verilerin analizine büyük özen gösterilmelidir (Çepni, 2007). Hazırlanan anket formunun pilot çalışmasının yapılması ve uygulamanın ardından toplanan formların ciddiyle doldurulup doldurulmadıklarının irdelenmesi bu sebeple büyük önem arz etmektedir.

Yukarıdaki bilgilerin ışığında araştırmada kullanılan anket formu 2010 bahar akademik yarıyılında geliştirilmeye başlanmıştır. İlk formun hazırlanmasının ve uzman denetiminden geçmesinin ardından, Trabzon Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Denizcilik Anadolu Meslek Lisesinde 15 öğrenciyle bir pilot çalışma yapılmış ve anketin eksikleri tespit edilmiştir. Bunun ardından yeniden gözden geçirilip düzeltilen anket formu Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan 17.05.2010 tarihli izin belgesiyle birlikte bahsi geçen eğitim kurumlarında uygulanmıştır.

Araştırma çalışmasına toplamda 247 öğrenci katılmıştır, fakat toplanan anket formlarından 11 tanesinin, ciddiyletten uzak ve baştan savma bir biçimde doldurulduğu tespit edilmiş ve bu anket formları çalışmaya dahil edilmemiştir. Toplamda 236 tane anket analiz edilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formu 5 sayfadan oluşmaktadır. (Bkz. Ek-1)

Ankette:

- Öğrencilerin Hangi bölümlerde okuduklarını ve Cinsiyetlerini tespit etmek için 2 adet kategori türü soru,

- Öğrencilerin ilgi düzeylerini tespit etmek, öğrencilerin bakış açısına göre ders dışı çalışmalarla ders içi çalışmaların bir kıyaslamasını yapmak, okuldaki tarih derslerinin öğrencilerin ilgisine etkisini görmek, okullarda tarih derslerinin nasıl işlenmekte olduğunu anlamak, öğrencilerin tarih öğrenirken kullanabilecek oldukları etkinlik, malzeme ve materyalleri kalıcılık, ilgi çekicilik ve güvenilirlik açısından değerlendirmeleri ve öğrencilerin bu materyal ve etkinliklerden ne sıklıkla faydalandıklarının tespiti amacıyla 9 adet derecelendirme türü soru,

- ve öğrencilerin genel olarak konu üzerindeki görüşlerini almak için 3 adet açık uçlu soru sorulmuştur.

2.5. Araştırma İçin Toplanan Verilerin Analiz Yöntemi

Araştırma için toplanan veriler SPSS 15.0 programında hesaplanılarak yüzde ve frekans tablolarına dönüştürülmüştür, bunun yanı sıra bir takım değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin tespit edilebilmesi için Varyans analizleri ve t-testleri yapılmış ve bu analizlerle testlerin sonuçlarına göre bazı veriler için SPSS 15.0 programı aracılığıyla çapraz referans tabloları oluşturulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Öğrencilerin tarihe yönelik ilgilerini tespit etmeyi amaçlayan sorularla, materyal/etkinlik ve kaynak türlerine yönelik tercihlerini tespit etmeyi amaçlayan sorular, cinsiyet ve bölümlere bağımlı olarak farklılık gösterebilecekleri için bu tür soruların cinsiyet ve bölümlere göre t-testleri ve varyans analizleri yapılmış , anlamlı farklılığın bulunduğu sonuçlar kıyaslama tablolarıyla açıklanmıştır. Zira bu sorulara verilen cevapların öğrencilerin cinsiyetlerine ve bölümlerine göre farklılık göstermesi, araştırmanın sonunda yapılacak olan öneriler üzerinde anlamlı etki yapma potansiyeline sahiptir.

Bölümlere ve cinsiyete göre anlamlı farklılık gözlenmeyen veya cinsiyete ve bölümlere göre farklılık göstermesi, araştırmanın sonunda yapılacak olan önerilere etki etmeyecek olan veriler, yüzde ve frekansları gösteren tablolarla sunulmuşlardır.

3.1. Cinsiyet ve Bölümlere Göre t-Testleri ve Varyans Analizleri.

Bu kısımda cinsiyet ve bölümlere göre değişkenlik gösterme potansiyeli olan maddelerin t-Testleri ve varyans Analizleri sunulmuştur.

Tablo 1: Cinsiyete Göre Değişiklik Gösterme Potansiyeli Olan Soruların t-Testleri

		t	sd	p	Ortalama farkı	Standart sapma farkı
Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi	Varsayılan eşdeğer varyanslar	-4,344	231	0,000	-0,62320	0,14347
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	-4,363	150,199	0,000	-0,62320	0,14282
Öğrencilerin okul dışında tarihe karşı olan ilgilerinin seviyesi	Varsayılan eşdeğer varyanslar	1,040	231	0,299	0,13535	0,13009
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	1,035	146,578	0,302	0,13535	0,13

Tablo 1: Devam

		t	sd	p	Ortalama farkı	Standart sapma farkı
Öğrencilerin Boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zaman	Varsayılan eşdeğer varyanslar	-2,394	232	0,017	-0,31649	0,13218
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	-2,589	185,620	0,010	-0,31649	0,12225
Öğrencilere göre tarih konularının tarihe karşı olan ilgileri üzerine etkisi	Varsayılan eşdeğer varyanslar	-0,262	226	0,793	-0,04266	0,16265
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	-0,252	138,133	0,801	-0,04266	0,16903
Öğrencilerin görsel materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri	Varsayılan eşdeğer varyanslar	2,071	232	0,039	0,36256	0,17504
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	2,208	179,004	0,028	0,36256	0,16417
Öğrencilerin geziler ve sahne programlarına yönelik ilgileri	Varsayılan eşdeğer varyanslar	5,532	231	0,000	0,95288	0,17225
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	6,211	203,938	0,000	0,95288	0,15341
Öğrencilerin sesli materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri	Varsayılan eşdeğer varyanslar	1,761	231	0,080	0,30619	0,17387
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	1,861	175,471	0,064	0,30619	0,16449
Öğrencilerin interaktif materyallere/kaynaklara yönelik ilgileri	Varsayılan eşdeğer varyanslar	-1,569	232	0,118	-0,29498	0,18796
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	-1,642	170,351	0,102	-0,29498	0,17963
Öğrencilerin yazılı kaynaklara/materyaller yönelik ilgileri	Varsayılan eşdeğer varyanslar	1,461	232	0,146	0,26297	0,18005
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	1,531	171,171	0,128	0,26297	0,17176
En çok tercih edilen görsel materyal/etkinlik türü	Varsayılan eşdeğer varyanslar	1,029	214	0,305	0,19339	0,18795
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	0,896	100,489	0,372	0,19339	0,21573
En çok tercih edilen gezi veya sahne programı türü	Varsayılan eşdeğer varyanslar	1,518	215	0,131	0,35616	0,23465
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	1,544	145,166	0,125	0,35616	0,23064
En çok tercih edilen sesli materyal/etkinlik türü	Varsayılan eşdeğer varyanslar	-0,415	218	0,678	-0,02004	0,04826
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	-0,405	129,618	0,686	-0,02004	0,04946
En çok tercih edilen interaktif kaynak/materyal türü	Varsayılan eşdeğer varyanslar	4,470	223	0,000	0,48649	0,10884
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	4,328	138,582	0,000	0,48649	0,11240
En çok tercih edilen yazılı materyal/kaynak türü	Varsayılan eşdeğer varyanslar	0,212	209	0,832	0,07093	0,33486
	Varsayılmayan eşdeğer varyanslar	0,199	115,608	0,842	0,07093	0,35617

Test sonucunu veren tablo 1'deki ki veriler $p < 0,05$ düzeyinde anlamlılık seviyesine göre ölçülmüştür.

Tablo 1 incelendiğinde 0,05 değerinden düşük olan anlamlılık değerleri, “Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi”, “Öğrencilerin boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zaman”, “Öğrencilerin görsel materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri”, “Öğrencilerin geziler ve sahne programlarına yönelik ilgileri” ve “En çok tercih edilen interaktif kaynak/materyal türü” verilerinde gözlemlenmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere bu verilerde cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Tablo 2: Bölümlere Göre Değişiklik Gösterme Potansiyeli Olan Soruların Varyans Analizleri

		kt	sd	ko	F	p
Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi	Gruplar arası	30,597	4	7,649	7,507	,000
	Gruplar içinde	232,304	228	1,019		
	Toplam	262,901	232			
Öğrencilerin okul dışında tarihe karşı olan ilgilerinin seviyesi	Gruplar arası	3,697	4	,924	1,039	,388
	Gruplar içinde	202,732	228	,889		
	Toplam	206,429	232			
Öğrencilerin boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zaman	Gruplar arası	3,035	4	,759	,794	,530
	Gruplar içinde	218,965	229	,956		
	Toplam	222,000	233			
Öğrencilere göre tarih konularının tarihe karşı olan ilgileri üzerine etkisi	Gruplar arası	2,639	4	,660	,480	,750
	Gruplar içinde	306,344	223	1,374		
	Toplam	308,982	227			
Öğrencilerin görsel materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri	Gruplar arası	18,391	4	4,598	3,024	,019
	Gruplar içinde	348,225	229	1,521		
	Toplam	366,615	233			

Tablo 2: Devam

		kt	sd	ko	F	p
Öğrencilerin geziler ve sahne programlarına yönelik ilgileri	Gruplar arası	56,021	4	14,005	9,388	,000
	Gruplar içinde	340,133	228	1,492		
	Toplam	396,155	232			
En çok tercih edilen gezi veya sahne programı türü	Gruplar arası	19,060	4	4,765	1,828	,124
	Gruplar içinde	552,479	212	2,606		
	Toplam	571,539	216			
En çok tercih edilen gezi veya sahne programı türü	Gruplar arası	19,060	4	4,765	1,828	,124
	Gruplar içinde	552,479	212	2,606		
	Toplam	571,539	216			
En çok tercih edilen gezi veya sahne programı türü	Gruplar arası	19,060	4	4,765	1,828	,124
	Gruplar içinde	552,479	212	2,606		
	Toplam	571,539	216			
En çok tercih edilen gezi veya sahne programı türü	Gruplar arası	19,060	4	4,765	1,828	,124
	Gruplar içinde	552,479	212	2,606		
	Toplam	571,539	216			
En çok tercih edilen sesli materyal/etkinlik türü	Gruplar arası	,465	4	,116	1,043	,386
	Gruplar içinde	23,971	215	,111		
	Toplam	24,436	219			
En çok tercih edilen interaktif kaynak/materyal türü	Gruplar arası	8,606	4	2,152	3,427	,010
	Gruplar içinde	138,122	220	,628		
	Toplam	146,729	224			
En çok tercih edilen yazılı materyal/kaynak türü	Gruplar arası	33,17	4	8,29	1,59	0,18
	Gruplar içinde	1073,49	206	5,21		
	Toplam	1106,66	210			
Öğrencilerin sesli materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri	Gruplar arası	8,450	4	2,113	1,351	,252
	Gruplar içinde	356,408	228	1,563		
	Toplam	364,858	232			

Varyans analizi sonucunu veren tablo 2'deki veriler $p < 0,05$ düzeyinde anlamlılık seviyesine göre ölçülmüştür.

Tablo 2 incelendiğinde 0,05 değerinden düşük olan anlamlılık değerleri, “Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi”, “Öğrencilerin görsel materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri”, “Öğrencilerin geziler ve sahne programlarına yönelik ilgileri”, “Öğrencilerin yazılı kaynaklara/materyallere yönelik ilgileri” ve “En çok tercih edilen interaktif kaynak/materyal türü” verilerinde gözlemlenmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere bu verilerde, bölümlere göre anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Cinsiyete ve bölümlere göre anlamlı farklılık gösteren veriler ilgili başlıkların altında, cinsiyet ve bölümlere göre anlamlı farklılık göstermeyen verilerle birlikte sunulmuşlardır.

3.2 Öğrencilerin Tarihe Yönelik İlgileriyle İlişkili Maddelerin Analizleri.

Bu bölümde, anket formunda öğrencilerin tarih derslerine ve genel olarak tarihe yönelik ilgi düzeylerini ve bu ilgi düzeyine etki eden unsurları tespit etmek amacıyla sorulmuş olan soruların analizleri sunulmuştur. Öncelikli olarak cinsiyete göre farklılık gösteren veriler onun ardından da bölümlere göre farklılık gösteren veriler, kıyaslama tablolarıyla sunulmuştur. Bu verileri takiben, her iki değişkene göre de anlamlı farklılık sergilemeyen verilerin analizleri yüzde ve frekans değerlerini gösteren tablolarla sunulmuştur.

“Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi” ve “Öğrencilerin boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zaman” maddeleri, öğrencilerin ilgilerinde cinsiyete göre anlamlı farklılığın bulunduğu veriler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Anket formunda sırasıyla “Tarih derslerine olan ilginiz ne seviyededir?” ve “Boş zamanlarınızda tarihe ne kadar zaman ayırıyorsunuz?” sorularıyla ölçülmüş olan bu değişkenlerle ilgili analizler aşağıda listelenmiştir.

Anket çalışmasında, anket formları değerlendirmeye katılan 236 öğrenciden, 233 tanesi “Tarih derslerine olan ilginiz ne seviyededir?” sorusuna cevap vermiştir. Bu soruya katılım oranı %98,7'dir. Anket formları değerlendirmeye katılan 236 öğrenciden 234 tanesi “Boş zamanlarınızda tarihe ne kadar zaman ayırıyorsunuz?” sorusuna cevap vermiştir. Bu soruya katılım oranı %99,2 dir.

Bu iki soruya katılım oranı oldukça yüksektir. Bu iki soruya verilen cevapların cinsiyete göre dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Tarih Derslerine Karşı Olan İlgilerinin Seviyesi - Cinsiyete Göre Karşılaştırma

			Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi					Toplam
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla	
Cinsiyet	Kız	f	16	8	42	8	2	76
		%	21,1%	10,5%	55,3%	10,5%	2,6%	100,0%
	Erkek	f	8	22	71	34	22	157
		%	5,1%	14,0%	45,2%	21,7%	14,0%	100,0%
Toplam		f	24	30	113	42	24	233
		%	10,3%	12,9%	48,5%	18,0%	10,3%	100,00%

Tablo 3'te görüldüğü üzere, öğrencilerin tarih dersine yönelik ilgilerini ölçmek için sorulmuş olan soruya 76 kız , 157 erkek öğrenci cevap vermiştir. Verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, genel yoğunluğun, kızlarda %55,3 (42 öğrenci) , Erkeklerde %45,2 (71 öğrenci) ve toplamda %48,5 (113 öğrenci) ile “Orta” cevabında olduğu görülmektedir.

Genel olarak erkek ve kızların vermiş oldukları cevaplar örtüşmekte olsa da, uç noktalardaki cevaplar kıyaslandığında gözle görülebilir bir farklılığın olduğu söylenebilir. Uç noktaların kıyaslanması yapıldığında ilgi seviyesi yüksek olan erkek öğrencilerin miktarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Zira “Çok fazla”

cevabını vermiş olan erkek öğrencilerin oranı %14 (22 öğrenci) iken kız öğrencilerde bu oran %2,6 (2 öğrenci) olarak gözlemlenmektedir. Aynı biçimde “Çok Az” cevabının kıyaslaması da benzer bir sonuç vermektedir. Kız öğrencilerin %21,1'i (16 öğrenci) ilgili soruya “Çok az” cevabını verirken, erkek öğrencilerin bu cevabı %5,1 (8 öğrenci) oranında vermiş oldukları görülmektedir.

Sonuç olarak ele alınacak olursa, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, cinsiyet faktörü hesaba katılmadan, tarih derslerine karşı olan ilgilerini orta bir seviyede değerlendirdikleri görülmektedir. Cinsiyet faktörü hesaba katıldığında, özellikle uç noktalarda, tarih derslerine karşı ilgi seviyesi yüksek olan erkek öğrenci miktarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin Boş Zamanlarında Tarihe Ayırdıkları Zaman – Cinsiyete Göre Karşılaştırma

			Öğrencilerin boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zaman					Toplam
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla	
Cinsiyet	Kız	f	18	36	20	3	0	77
		%	23,4%	46,8%	26,0%	3,9%	,0%	100,0%
	Erkek	f	29	60	46	17	5	157
		%	18,5%	38,2%	29,3%	10,8%	3,2%	100,0%
Toplam		f	47	96	66	20	5	234
		%	20,1%	41,0%	28,2%	8,5%	2,1%	100,0%

Tablo 4'te görüldüğü üzere, öğrencilerin boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zamanı ölçmek için sorulmuş olan soruya 77 kız , 157 erkek öğrenci cevap vermiştir. Verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, genel yoğunluğun, kızlarda %46,8 (36 öğrenci) , Erkeklerde %38,2 (60 öğrenci) ve toplamda %41 (96 öğrenci) ile “Az” cevabında olduğu görülmektedir.

Genel olarak erkek ve kızların vermiş oldukları cevaplar örtüşmekte olsa da yüksek ilgi seviyesini temsil eden cevaplar kıyaslandığında gözle görülebilir bir farklılığın olduğu söylenebilir. "Çok fazla" ve "fazla" cevaplarının kıyaslaması yapıldığında, boş zamanlarında tarihe fazla zaman ayıran erkek öğrencilerin miktarının, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Zira "Çok fazla" ve "Fazla" cevabını vermiş olan erkek öğrencilerin oranları sırası ile %3,2 (5 öğrenci) ve %10,8 (17 öğrenci) iken kız öğrencilerde bu oran %0 (0 öğrenci) ve %3,9 (3 öğrenci) olarak görülmektedir.

Sonuç olarak bakıldığında öğrencilerin, cinsiyet faktörü hesaba katılmadan, boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zamanı az olarak değerlendirdikleri söylenebilir. Erkek öğrencilerde boş zamanlarında tarihe vakit ayırma eğiliminin ,kız öğrencilere göre nispeten daha yüksek olduğu tablonun kıyaslanması sonucunda görülebilse de, erkek öğrencilerin dahi çok az bir kısmının tarih öğrenmek için boş zamanlarında vakit ayırma eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır.

Cinsiyetlere göre dağılım ele alındığında öğrencilerin Tarih derslerine olan ilgileriyle boş zamanlarında tarihe ayırdıkları zaman arasında bir paralellik olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin ilgi düzeylerinin eğitim gördükleri bölümlere göre kıyaslanmasında "Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi" maddesinde anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Bu maddeyle ilgili verileri sağlayan " Tarih derslerine olan ilginiz ne seviyededir?" sorusuna 236 öğrenciden 233 tanesi cevap vermiştir. Katılım oranı %98,7'dir.

Tablo 5: Öğrencilerin Tarih Derslerine Karşı Olan İlgilerinin Seviyesi – Bölümlere Göre Kıyaslama Tablosu

			Öğrencilerin tarih derslerine karşı olan ilgilerinin seviyesi					Toplam
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla	
Bölüm	Teknik	Sayı	1	10	37	14	10	72
		Bölüm içinde %	1,4%	13,9%	51,4%	19,4%	13,9%	100,0%
	Yabancı Dil	Sayı	1	1	9	1	0	12
		Bölüm içinde %	8,3%	8,3%	75,0%	8,3%	,0%	100,0%
	Sosyal	Sayı	0	0	10	9	6	25
		Bölüm içinde %	,0%	,0%	40,0%	36,0%	24,0%	100,0%
	Fen	Sayı	11	15	46	17	4	93
		Bölüm içinde %	11,8%	16,1%	49,5%	18,3%	4,3%	100,0%
	Türkçe- Matematik	Sayı	10	4	11	1	5	31
		Bölüm içinde %	32,3%	12,9%	35,5%	3,2%	16,1%	100,0%
Toplam		Sayı	23	30	113	42	25	233
		%	9,9%	12,9%	48,5%	18,0%	10,7%	100,0%

Öğrencilerin tarih derslerine yönelik ilgilerinin bölümlere göre dağılımının verilmiş olduğu Tablo 5 incelendiğinde, öğrenci ilgilerine yönelik genel dağılımın “Orta” seviyede yoğunlaşmış olduğu görülmektedir (Toplam ortalama %48,5, öğrenci sayısı 113). Her bir bölümün dağılımı teker teker ele alınacak olursa;

72 öğrenciyle cevaplamaya katılmış olan teknik lise öğrencilerinin ilgi dağılımı, %1,4 “Çok az” (1 öğrenci), %13,9 “Az” (10 öğrenci), %51,4 “Orta” (37 öğrenci), %19,4 “Fazla” (14 öğrenci) ve %13,9 “Çok fazla” (10 öğrenci) olarak görülmektedir. Teknik lise öğrencilerinin ağırlıklı bir kısmının tarih derslerine karşı olan ilgilerinin orta seviyede olduğu görülmektedir.

12 öğrenciyle cevaplamaya katılmış olan yabancı dil bölümü öğrencilerinin verdikleri cevaplar, %8,3 “Çok az” (1 öğrenci) , %8,3 “Az” (1 öğrenci) , %75 “Orta” (9 öğrenci), %8,3 “Fazla” (1 öğrenci) ve %0 “Çok Fazla” (0 öğrenci) olarak görülmektedir. Yabancı dil bölümünde ilginin büyük bir çoğunlukla “Orta” seviyede olduğu görülmektedir. Yabancı dil bölümü öğrencilerinin “Orta” sıklığını işaretleme oranları, diğer bölümlerle kıyaslandığında büyük bir farklılık sergilemektedir. Bu durum her ne kadar Yabancı dil bölümü öğrencilerinin çoğunluğunun ilgilerinin Orta seviyede olduğunu gösterir gibi dursa da, yabancı dil bölümünden anket çalışmasına katılmış olan katılımcı miktarına bakıldığında, mevcut durumun rasgele örneklem seçimi sebebiyle ortaya çıkan bir durum olduğu da söylenebilir.

25 öğrenciyle cevaplamaya katılmış olan sosyal bölüme bakıldığında cevapların %40'lık (10 öğrenci) bir oranla “Orta” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Fakat Sözel bölüm öğrencilerinin verdikleri cevapların tüm dağılımı irdelendiğinde ilgi seviyesi yüksek olan öğrenci miktarının fazla olduğunu söylemek mümkündür. Zira sözel bölüm öğrencileri arasında “Çok az” ve “Az” seçeneklerini işaretleyen hiçbir öğrenci bulunmamaktadır. “Fazla” seçeneğini öğrencilerin %36'sı (9 öğrenci) ve “Çok fazla” seçeneğini de öğrencilerin %24'ü (6 öğrenci) işaretlemiştir.

93 öğrenciyle cevaplamaya katılmış olan fen bölümü öğrencilerinin dağılımı incelendiğinde dağılımın uç noktalar haricinde Teknik lise sonuçlarıyla paralellik gösterdiği söylenebilir. Sayısal bölüm öğrencilerinin dağılımı %11,8 “ Çok Az” (11 öğrenci) , %16,1 “Az” (15 öğrenci), %49,5 “Orta” (46 öğrenci) , %18,3 “Fazla” (17 öğrenci) , %4,3 “Çok fazla” (4 öğrenci) olarak görülmektedir. Tıpkı teknik liselerde olduğu gibi Sayısal bölüm öğrencilerinin de ağırlıklı kısmının "Orta" seviye bir ilgi gösterdiği söylenebilir.

Teknik lise ve fen bölümü öğrencilerinin sonuçlarındaki bu benzerliğin nedeni, iki bölümünde sayısal alanlar temelli bölümler olması dolayısıyla, öğrenci profilleri arasında bir benzerliğin bulunması olabilir. Uç noktalardaki farklılığın sebebiyse muhtemelen akademik eğilimi daha baskın olan Anadolu lisesi ve genel lise öğrencilerinden oluşan Sayısal bölüm öğrencilerinin sayısal derslere daha yoğun ilgi göstermeleri dolayısıyladır.

31 öğrenciyle cevaplama katılmış olan Türkçe-matematik bölümü öğrencilerinin ilgi dağılımlarını incelediğimizde %32,3'lük (10 öğrenci) bir oranla “Çok Az” ve %35,5'lik (11 öğrenci) bir oranla “orta” cevaplarının işaretlenmiş olduğu görülmektedir. “Az” seçeneğini işaretlemiş olan öğrencilerin oranının %12,9 (4 öğrenci) gibi azımsanmayacak bir değerde olması da hesaba katıldığında Eşit ağırlık bölümü öğrencilerinin çoğunluğunu tarih derslerine karşı ilgi seviyesi düşük bir seviyede olan öğrencilerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Her ne kadar çok fazla seçeneğini işaretlemiş olan öğrencilerin oranı da azımsanmayacak denli yüksek bir değer olan %16,1'de (5 öğrenci) olsa, “Az”, “Çok Az” ve “Orta” cevaplarının toplamıyla kıyaslandığında Türkçe-matematik öğrencilerinin çoğunluğunun ilgi düzeylerinin ne seviyede olduğu rahatlıkla anlaşılabilir.

Bölgümlere ve cinsiyetlere göre öğrencilerin tarih derslerine ve tarihe yönelik genel ilgi düzeylerinde farklılık gösteren maddeler yukarıda sunulmuştur. Devam eden tablolarda, aynı konu hakkında, bölümlere ve cinsiyete göre anlamlı farklılık ifade etmeyen maddelerin analizleri verilmiştir.

Öğrencilerin okul dışında tarihe olan ilgilerinin seviyesini öğrenmek için sorulmuş olan "Okul dışında tarihe olan ilginiz ne seviyededir?" sorusuna 236 öğrenciden 235'i cevap vermiştir.

Tablo 6: Okul Dışında Tarihe Olan İlgi Seviyesi

		f	%
Geçerli	Çok az	6	2,6
	Az	47	20,0
	Orta	104	44,3
	Fazla	56	23,8
	Çok fazla	22	9,4
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

Bu soruya verilen cevapların analiz edilmiş olduğu tablo 6'da, ağırlığın %44,3'lük bir oranla "orta" cevabında olduğu görülmektedir (104 öğrenci). Bu cevabı %23,8'lik oranla (56 öğrenci) "Fazla" seçeneği ve %20'lik bir oranla da (47 öğrenci) "Az" cevabı takip etmektedir. Cevapların üst ve alt seviyelere göre dağılımı da, tabloda görüldüğü üzere, öğrencilerin ağırlıklı kısmının vermiş olduğu cevabı destekler niteliktedir. Sonuç olarak, öğrencilerin çoğunluğunun okul dışında tarihe karşı olan ilgilerinin "Orta" seviyede olduğu söylenebilir

"Öğrencilerin tarih derslerine yönelik ilgilerini" açıklayan kısımda öğrencilerin genelini ilgi seviyesine yönelik ortaya koyulmuş olunan sonuçlarla, bu sorudan elde edilen sonuçlar kıyaslandığında, bunların örtüşmekte olduğu görülmektedir. Bu durumda öğrencilerin tarih derslerine yönelik ilgileriyle, okul dışında tarihe yönelik ilgileri arasında pozitif yönlü bir ilişkinin var olduğu söylenebilir.

Burada şaşırtıcı bir tezat olarak öğrencilerin açık uçlu sorulara vermiş oldukları cevapların analizi karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilere, tarihin kendisine değil, içerisindeki konulara karşı ilgilerini sorduğumuz "Genel olarak tarih konularına karşı ne kadar ilgilisiniz? Bu tutumunuzun sebeplerini kısaca açıklayınız." şeklindeki soruya, 236 öğrencinin 200'ü cevap vermiştir. Cevap veren öğrencilerin verdikleri cevaplar kategoriler halinde irdelendiğinde %34,5'lik bir oranla "Çok", %30'luk bir oranla "Orta", %25'lik bir oranla "Az" ve %10,5'lik bir oranla "Hiç" ilgili olmadıkları şeklinde bir dağılıma işaret eden açık uçlu cevaplar görülmektedir.

Buradan, öğrencilerin tarihe karşı orta seviyede bir ilgi duymalarına karşın, tarih konularını ilgi çekici buldukları gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

Bu durumun sebebi muhtemelen, mevcut haliyle öğrencilerin tarih öğrenebilecekleri ders dışı kaynakların beğenilerine tam olarak hitap etmemesi ve derslerin çoğunlukla sıkıcı ve monoton bir biçimde geçmesidir. Bunun yanı sıra öğrencilerin ilgilerini çeken tarih konularına ulaşamamaları da bir sebep olabilir. Öğrencilerden bazılarının bu soruya vermiş oldukları cevaplar, bu görüşü destekler niteliktedir. Bu

cevaplardan bazıları aşağıda listelenmiştir;

*"Konuya bağlı bazı konular çok ilgimi çekiyor bazıları ise hiç ilgimi çekmiyor.
Hitler veya Atatürk ilgimi çekiyor"*

"İlgiliyim ama ilgimizi gören yok..."

"İlgim fazla tarihi, atalarımızı öğrenmek isterim ve onların yaşadıklarını yaşamak isterim."

"Tarihe ilgim azama TV'de Programlar gördümmü Tarihle ilgili bakarım izlerim"

"Dersime giren hocanın yüzünden ilgi duymuyorum."

"Pek fazla ilgili değilim ancak azda olsa ilgim var. Fazla olmasa da tarih konuları biraz çekici geliyor insana"

"Biraz ilgiliyim. Tarihi konular ilgimi çekiyor"

"Az çok ilgilenirim çünkü tarihi konular ilgimi çekiyor"

"Tarih konularına normalde ilgim vardır. Ancak hocanın anlatımı sayesinde dersten soğudum."

Öğrencilerin geri kalanı da bunlara benzer cevaplar vermişlerdir.

Tablo 7: Tarih Derslerindeki Başarı Seviyesi

		f	%
Geçerli	Çok az	19	8,1
	Az	49	20,8
	Orta	112	47,5
	Fazla	43	18,2
	Çok fazla	13	5,5
	Toplam	236	100,0

Öğrencilerin tarih derslerindeki başarılarının seviyesini öğrenmek için sorulmuş olunan “Tarih derslerindeki başarılarınızı nasıl buluyorsunuz?” sorusuna verilmiş olan cevaplar tablo 7’de gösterilmiştir.

Tüm öğrencilerin cevap vermiş olduğu soruya verilen cevapların sunulduğu tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin başarı seviyesinin %47,5 oranıyla (112 öğrenci) “Orta seviyede toplandığı görülmektedir. Bu cevabı %20,8 oranıyla (49 öğrenci) “Az” ve %18,2’lik bir oranla (43 öğrenci) “Fazla” cevabı takip etmektedir.

Görüldüğü üzere öğrencilerin tarih derslerine yönelik ilgileri ve ders dışında tarihe yönelik ilgileriyle, başarı seviyeleri arasında bir paralellik söz konusudur.

Tablo 8: Öğrencilerin Tarih Öğrenmenin Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri

		f	%
Geçerli	Çok az	3	1,3
	Az	6	2,6
	Orta	24	10,3
	Fazla	70	30,0
	Çok fazla	130	55,8
	Toplam	233	100,0
Toplam			

Öğrencilerin tarih dersi öğrenmenin gerekliliğine yönelik ilgilerini öğrenmek üzere sorulmuş olunan "Sizce tarih öğrenmek ne kadar gereklidir?" sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevapların dağılımı tablo 8'de verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin tarih öğrenmenin gerekli olduğuna yönelik bir fikir birliktelikleri olduğu gözlemlenmektedir.

Sorulmuş olan soruya 236 öğrencinin 233 tanesi cevap vermiştir.

Öğrencilerin %55,8'i (130 öğrenci) bu soruya "Çok fazla" cevabını verirken bu cevabı sırasıyla %30'luk bir oranla (70 öğrenci) "Fazla" ve %10,3'lük bir oranla (24 öğrenci) "Orta" cevabı takip etmektedir. Tarih öğrenmenin gerekliliği konusunda olumsuz fikir beyan etmiş olan öğrencilerin oranı %2,6 "Az" (6 öğrenci) ve %1,3 "Çok az" (3 öğrenci) cevaplarıyla, çok düşük bir miktar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin tarih öğrenmenin gerekli olduğuna yönelik yüksek bir kanaatleri bulunmaktadır. Fakat buna karşı öğrencilerin ilgi düzeyleri orta bir seviyede bulunmaktadır. Bu durum , öğrencilerin tarih konularına yönelik ilgilerinin yüksek olduğunu belirten açık uçlu soruya verilmiş olan cevapla kıyaslandığında, öğrencilerin severek tarih öğrenmelerini sağlayacak olan materyal, etkinlik veya kaynak türlerinde bir yetersizliğe, ya da tarih derslerinde kullanılan öğretim yöntemlerinde mevcut olan bir soruna işaret etmektedir. Öğrencilerin açık uçlu sorulara vermiş oldukları aşağıdaki cevaplar göz önüne alındığında sorunun her iki unsurdan da kaynaklanmakta olduğu görülmektedir;

"Genel olarak tarihin ilgimi çok çektiğini düşünmüyorum. Okulda sürekli ezber ağırlıklı olduğu, bizi çok yordukları ve dışarıda da basın yayın organlarının vs bu konuda tanıtım gibi bir çabaları olmadığı için sanırım."

"Tarih konularına karşı ilgili değilim. Çünkü eğitim sistemimiz buna olanak vermiyor. Okul kitaplarımızın bizler için en uygunu olmadığını düşünüyorum. Onlar çok daha güzel hazırlanabilirler. Tarihin okul için bizlere gerekli olan kısmını ezberlemek zorunda olduğunu düşünüyorum. Ezberlemek de bilgilerin kalıcı olmamasına neden oluyor. Okulda tarihe yalnızca sınavlar için ezber yaparak çalışıyorum. Bunun başka bir yolu olduğunu sanmıyorum. Bu da bana sıkıcı ve saçma geliyor."

"Lise öğretmenim değiştirilirse tarihe olan ilgim azalmayacaktır. Daha etkili anlatan bir öğretmenim olursa tarih ilgim artabilir."

"Tarih konusu okul dışı olunca ilgimi çok çekiyor. Ancak okul içindeki ne anlatılan tarihten bir şey anlıyorum, ne de dikkatimi çekiyor. Sürekli tarihi alanları ziyaret ederim. Tarih konusunda bilgisi olan insanlarla diyalog kurarım. Yani yeterince ilgiliyimdir."

"Hiç ilgili değilim. Ders müfredatı ve öğretmenimiz nedeniyle."

"Tarih konusunda eskiden daha ilgiliydim. Belgeseller, TV programları daha fazlaydı. Şimdi o kadar olmuyor. Okullar tarihi yerlere geziye gitmiyorlar"

"Şu hocayı başımızdan alsanız yeter !!..."

"Tarih konularına normalde ilgim vardır. Ancak hocanın anlatımı sayesinde dersten soğudum."

"Daha ilgi çekici metotlarla ve akılda kalıcı yöntemlerle dersler işlenirse daha zevkli olur."

Tablo 9: Tarih Derslerinin İşleniş Şeklinin Tarih Derslerine Olan İlgi Üzerindeki Etkisi

		f	%
Geçerli	Çok az	29	12,5
	Az	39	16,8
	Orta	52	22,4
	Fazla	44	19,0
	Çok fazla	68	29,3
	Toplam	232	100,0
Toplam			

Öğrencilerden tarih derslerine yönelik tutumlarının üzerinde derslerin işleniş biçiminin etkisini belirtmeleri istenilen " Derslerin işleniş şekli tarih derslerine olan ilginizi ne kadar etkilemektedir?" sorusuna 236 öğrenciden 232'si cevap vermiştir. Verilen cevapların dağılımı tablo 9'da listelenmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin vermiş oldukları cevapların birbirine yakın oranlarda olduğu görülmektedir. Tablo 9'daki en büyük farklılık en uç noktalarda kendisini göstermektedir, Genelde %15-%20 civarlarında bir değer alan cevap dağılımlarının aksine "Çok fazla" cevabını veren öğrenci oranı %29,3 (68 öğrenci) , Çok az cevabını veren öğrenci oranı ise %12,5'tir (29 öğrenci). Görüldüğü üzere öğrencilerin yarıdan fazlası, tarih derslerinin işleniş şeklinin, tarih derslerine yönelik ilgileri üzerinde orta ve üstü bir seviyede etkisinin bulunduğunu ifade etmektedirler.

Bu tablodan elde edilen veriler, öğrencilerin vermiş olduğu, ilgileri üzerinde derslerin işleniş biçiminin etkili olduğunu ifade eden açık uçlu cevapları desteklemektedir.

Tablo 10: Tarih Derslerine Karşı İlgi Üzerinde Tarih Konularının Etkisi

		f	%
Geçerli	Çok az	13	5,7
	Az	31	13,5
	Orta	68	29,6
	Fazla	62	27,0
	Çok fazla	56	24,3
	Toplam	230	100,0
Toplam			

Öğrencilerin tarih konularına yönelik ilgilerine tarih konularının etkisini öğrenmek için sorduğumuz " Tarih derslerine olan ilginizi tarih konuları ne kadar etkilemektedir?" sorusuna 236 öğrenciden 230'u cevap vermiştir. Verilen cevapların dağılımı tablo 10'da listelenmiştir.

Cevapların dağılımına bakıldığında herhangi bir cevap üzerinde büyük çapta bir yoğunlaşmanın bulunmadığı görülmektedir. Fakat konuların tarih derslerine yönelik ilgileri üzerinde etkisinin düşük olduğu kanaatini taşıyan öğrencilerin miktarı, diğer cevapları vermiş olan öğrencilerle kıyaslandığında nispeten az kalmaktadır (%13,5 oranla 31 öğrenci "Az" cevabı ve %5,7'lik oranla 13 öğrenci "Çok az" cevabı). Öğrencilerin vermiş oldukları cevapların dağılımının bir değerlendirmesi yapıldığında, öğrencilerin, tarih konularının, tarih dersine yönelik ilgileri üzerinde ortanın biraz üstünde etkisi olduğu kanaatini taşımakta oldukları sonucu çıkarılabilmektedir. Zira her ne kadar nispeten denk bir dağılım sergilemekte de olsa, verilen cevapların dağılımı; %29,6 "Orta" (68 öğrenci) , %27 "Fazla" (62 öğrenci) , %24,3 "Çok fazla" (56 öğrenci) şeklindedir. Görüldüğü üzere en çok işaretlenen seçenek "Orta" seçeneği olurken, yüksek etkiyi gösteren seçeneklere yapılan işaretleme "fazla" ve "çok fazla" seçeneklerinde giderek azalmaktadır. Ancak toplamda öğrencilerin yaklaşık %50'si konuların tarih dersine olan ilgilerini etkilediğini belirtmişlerdir.

Bu soruya verilen cevaplar daha önceki sorulara verilmiş olan cevaplarla kıyaslandığında, öğrencilerin mevcut tarih derslerindeki konuları ilgi çekici bulmadıkları yönünde bir sonuç çıkmaktadır. Zira öğrenciler , tarihin içindeki konuları ilgi çekici bulmalarına rağmen, tarih derslerini orta seviyede ilgi çekici bulmaktadırlar. Bu durumda öğrencilerin ilgi çekici buldukları tarih konularına derslerde fazla yer verilmediği gibi bir sonuç çıkarılabilir. Her ne kadar öğrencilerin açık uçlu sorulardan bazılarında vermiş oldukları bir takım cevaplar bu durumu seslendirse de, bu mevzu üzerinde daha detaylı bir çalışmanın yapılması daha sağlıklı sonuçların elde edilmesini sağlayacaktır. Öğrencilerimizin mevcut tarih konularına karşı ilgilerinin düşük olduğunu ifade eden açık uçlu cevaplardan bazıları aşağıda listelenmiştir;

"Aslında tarihe fazla ilgim yok bunun nedeni ders kitaplarıdır. Bu kitaplarda sadece savaşlar, antlaşmalar, siyasi olaylar vb. konular anlatılıyor, bunlar da bana çok sıkıcı geldiği için ilgim azalıyor. İlgimin azalmasının bir diğer nedeni ise derste konuların anlatım şeklidir."

"Tarih konularına karşı fazla ilgim yok. Ancak ilginç ve değişik konular ilgimi çekiyor. Her zaman şu tarihte şu oldu, şu savaş oldu gibi konuların ilgimi çekmemesinden"

pişman değilim zaten."

"Çoğu zaman derslerde pek fazla ilgili olmasam da tarihi yansıtan kitap ve filmler çok ilgimi çekiyor. İnsanların sosyal yaşantılarını öğrenmek ve dönemlerin şartlarına göre düşünerek değerlendirme yapmak hoşuma gidiyor"

"Pek değilim çünkü ilgimi çekecek şeyler yok. Eğer ilgimi çekiyorsa zaten araştırırım."

3.3. Öğretmenlerin Tarih Derslerini İşlerken Kullandıkları Yöntemler

Tarih derslerinin işleniş şeklinin, öğrencilerin tarih derslerine ve dolaylı olarak tarihe karşı ilgilerine etkisini tespit etmek için sorulmuş olan sorunun devamı olarak, öğretmenlerin ne tür öğretim yöntemlerini, etkinlikleri ve materyalleri derslerde kullandıklarını tespit etmek için, öğrencilere bir takım sorular sorulmuştur. Sorulan sorular literatürde bulunan tüm öğretim yöntem ve tekniklerini ve materyalleri kapsayacak kadar detaylı olmamakla beraber, okullarda tarih öğretmenlerinin sıkça başvurdukları bilinen soru-cevap, düz anlatım gibi genel yöntemleri kapsamaktadır. Aşağıdaki tablolarda öğrencilerin bu sorulara vermiş oldukları cevapların analizleri sunulmuştur.

Tablo 11: Önceden Ödev Verilen Konunun Öğrencilerce Derste Anlatılması

		f	%
Geçerli	Hiç	63	26,7
	Ara sıra	80	33,9
	Orta	32	13,6
	Sık	45	19,1
	Her zaman	16	6,8
	Toplam	236	100,0

"Okulumuzdaki Tarih derslerinde öğrenciler tahtaya çıkıp önceden ödev verilen konuyu anlatmaktadırlar" şeklindeki önermeye öğrencilerin tümü cevap vermiştir. Verilen cevaplar tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11 incelendiğinde, oldukça ezbere dayalı ve modern tarih eğitiminin prensipleriyle örtüşmeyen bir yöntem olmasına rağmen, bu yöntemin halen daha, çok sıklıkla olmasa da %33,9 (80 öğrenci) "Ara sıra" , %19,1 (45 öğrenci) "Sık" ve %13,6 (32 öğrenci) oranında "Orta" cevabı) okullarımızda kullanılmakta olduğu görülmektedir. Fakat sevindirici bir durum, öğrencilerin %26,7' lik bir oranla (63 öğrenci) yaklaşık dörtte birinin, bu yöntemin hiç kullanılmadığını söylemesidir. Dahası bu yöntemin her zaman kullanıldığını beyan etmiş olan öğrenci sayısı da %6,8 (16 öğrenci) gibi oldukça düşük bir miktardır. Buradan hareketle bu yöntemin yavaş yavaş terk edilmeye başlandığı yönünde bir çıkarımda bulunulabilir.

Tablo 12: Soru-Cevap Yöntemi

		f	%
Geçerli	Hiç	14	6,0
	Ara sıra	86	36,6
	Orta	63	26,8
	Sık	51	21,7
	Her zaman	21	8,9
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

"Okulumuzdaki tarih derslerinde soru cevap yöntemi uygulanmaktadır" önermesine 236 öğrenciden 235'i cevap vermiştir. Verilmiş olan cevapların dağılımını sunan tablo 12'ye bakıldığında; bu yöntemin okullarda yaygın bir biçimde kullanılmakta olan bir yöntem olduğu görülmektedir. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar %36,6 oranıyla (86 öğrenci) "Ara sıra" şıkında yoğunlaşmışta olsa, onu takip eden değerlere bakıldığında karşımıza %26,8 oranıyla (63 öğrenci) "Orta" ve %21,7 oranıyla (51 öğrenci) "Sık" cevapları

çıkılmaktadır. Buradan hareketle her ne kadar temel yoğunluğun "önceden ödev verilen konunun derslerde anlattırılması" yöntemiyle örtüşmesi söz konusu olsa da, diğer cevaplar kıyaslandığında soru cevap yönteminin, bu yönteme göre daha sıklıkla kullanılmakta olduğu söylenilebilir.

Soru cevap yöntemi her ne kadar tam anlamıyla yapılandırmacı ve etkinlik tabanlı bir öğretim yaklaşımının aynası olmasa da, bu yoldaki bir adımdır. Bu sebeple öğretmenlerin okullarda bu yöntemi kullanmaları sevindirici bir durumdur.

Tablo 13: Derslerde Bilgisayar Kullanımı

		f	%
Geçerli	Hiç	193	82,1
	Ara sıra	24	10,2
	Orta	14	6,0
	Sık	4	1,7
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

Öğretmenlerin derslerde bilgisayar aracılığıyla interaktif materyaller kullanıp kullanmadıklarını öğrenmek üzere öğrencilere yöneltilen "Okulumuzdaki tarih derslerinde bilgisayar kullanılmaktadır" önermesine 236 öğrenciden 235'i cevap vermiştir. Verilen cevapların sunulduğu tablo 13'e bakıldığında, en çok işaretlenen şıkkın %82,1'lik bir oranla (193 öğrenci) "Hiç" seçeneği olduğu görülmektedir. Bu cevabı %10,2'lik oranla "Ara sıra", %6'lık oranla "Orta" ve %1,7'lik oranla "Sık" cevapları takip etmektedir, "Her zaman" şıkkını işaretlemiş olan öğrenci bulunmamaktadır. Verilen cevaplardan görüldüğü üzere okullardaki tarih derslerinde bilgisayar kullanımını neredeyse yok denecek kadar azdır. Bu durumun pek çok sebebi olabilir, öğretmenlerin ilgisiz ve isteksiz olması, öğretmenlerin interaktif malzemeleri tarih derslerinde nasıl kullanacaklarını bilmemeleri, okullarda bilgisayar bulunmayışı, ya da öğretmenlerin kullanacak malzeme bulamamaları ilk anda akla gelen potansiyel sebeplerdir. Bu durum hiç şüphesiz ki istenmeyen bir durumdur, fakat sebeplerinin neler olduğu hakkında kesin bir fikir beyan etmek için bu konuda daha

kapsamlı bir araştırmanın yapılması faydalı olacaktır.

Tablo 14: Derslerde Video Görüntülerinin Kullanımı

		f	%
Geçerli	Hiç	205	87,6
	Ara sıra	23	9,8
	Orta	3	1,3
	Sık	3	1,3
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğretmenlerin bilinen en etkili görsel materyallerden olan video görüntülerini kullanıp kullanmadıklarını öğrenmek üzere öğrencilere yöneltilen "Okulumuzdaki tarih derslerinde video görüntüleri kullanılmaktadır" önermesine 236 öğrenciden 234'ü cevap vermiştir. Verilen cevapların sunulduğu tablo 14'e bakıldığında, en çok işaretlenen şıkkın %87,6'lık bir oranla (205 öğrenci) "Hiç" seçeneği olduğu görülmektedir. Bu cevabı %9,8'lik oranla "Ara sıra" , %1,3'lük oranla "Orta" ve yine %1,3'lük oranla "Sık" cevapları takip etmektedir, "Her zaman" şıkkını işaretlemiş olan öğrenci bulunmamaktadır. Verilen cevaplardan görüldüğü üzere okullardaki tarih derslerinde video görüntülerinin kullanımı neredeyse yok denecek kadar azdır. Bu durum bilgisayar kullanımıyla paralellik göstermektedir ve benzeri sebepleri olabilir.

Tablo 15: Düz Anlatım

		f	%
Geçerli	Hiç	15	6,4
	Ara sıra	43	18,4
	Orta	37	15,8
	Sık	45	19,2
	Her zaman	94	40,2
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğretmenlerin düz anlatım yöntemini ne seviyede kullandıklarını öğrenmek için öğrencilere yöneltilen "Okulumuzdaki tarih dersleri sadece öğretmenimizin konuyu bizlere anlatması şeklinde işlenmektedir" biçimindeki önermeye 236 öğrenciden 234'ü cevap vermiştir. Öğrencilerin vermiş oldukları cevapların sunulduğu tablo 15 irdelendiğinde, "Her zaman" sıklığında yoğunlaşma olduğu görülmektedir (%40,2'lik oran ve 94'lük frekans değeri). Diğer cevaplara bakıldığında bu seçeneği %19,2 oranıyla (45 öğrenci) "Sık" , %18,4 oranıyla (43 öğrenci) "ara sıra" ve %15,8 oranıyla (37 öğrenci) "Orta" seçeneği takip etmektedir. "Hiç" sıklığını işaretlemiş olan öğrencilerin oranı %6,4 (15 öğrenci) seviyesinde kalmaktadır.

Tablo 15'in değerlendirilmesinden anlaşıldığı üzere, öğretmenlerin en yoğun bir biçimde kullandıkları öğretim yöntemi "Düz anlatım'dır". Bilindiği üzere düz anlatım tekniği klasik eğitim anlayışının bir uzantısıdır ve yapılandırmacı eğitim yaklaşımında çok fazla yer bulmayan bir yöntemdir.

Genel olarak tüm tabloların bir değerlendirmesi yapıldığında, öğretmenlerin tarih derslerinde en yoğun biçimde kullandıkları yöntemler sırasıyla, düz anlatım, soru-cevap ve ödev verilen konuyu öğrencilere anlattırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler, interaktif materyalleri çok nadir olarak kullanmaktadırlar.

Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplardan anlaşıldığı kadarıyla, ders anlatım yöntemleri öğretmenlerden öğretmene farklılık göstermektedir. Teknik lise öğrencilerinin büyük bir kısmının ve genel lisenin, sayısal ve eşit ağırlık bölümü öğrencilerinin vermiş oldukları cevaplar bu öğrencilerin, özellikle öğretmenlerin ders anlatırkenki tutumları yüzünden dersten soğumakta olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin vermiş oldukları bazı cevaplar aşağıda sıralanmıştır;

"Tarih konularına son derece ilgilim fakat tarih zevkli bir şekilde anlatılmıyor. Bu da insanı kendi tarihinden soğutuyor. Daha zevkli bir şekilde anlatılırsa daha faydalı olur.

Ayrıca tarih bizlere doğru anlatılmıyor. Birçok şey es geçiliyor. Sadece bazı şeylerin gösterilmek istenen yönü anlatılıyor."

"Tarih dersini ben çok seviyordum. Taki liseye gelene kadar öğretmenimi sevmediğim için tarih derslerine olan ilgim yüksek derecede azaldı. Öğretmenlerimiz ilgimizi çekecek tutumlarda bulunmuyor."

"Tarih konuları ilgimi çok çekiyor. Tarih konularını işlerken geçmişimizi öğreniyorum. Ama tarih öğretmeni iyi anlatabiliyorsa."

"Tarih öğretmenimiz değişse ve yerine onun gibi olmayan bir öğretmen gelse dikkatimi derslere daha iyi vereceğime kesinlikle inanıyorum."

"Hiç ilgili değilimdir. Çünkü ilkokuldan bu yana kadar hiçbir öğretmen bana bu dersi sevdirmemiştir. Bu yüzden derse karşı hiçbir tutumum yoktur."

"Pek ilgili değilimdir. Aslında tarihi seviyorum ve öğrenmekte istiyorum ama tarihle ilgili aldığım daha doğrusu almaya çalıştığım eğitimi beni tarih dersinden uzaklaştırdı. "Öğrenmemi engelleyen tek şey aldığım eğitim olmuştur." "

3.4 Tarih Derslerinde Öğrenilen Bilgilerle Ders Dışında Öğrenilen Bilgilerin Kıyaslanması:

Tez konusunun öğrencilerin ders dışında tarih öğrenmek için yaptıkları faaliyetlerin tespiti olması nedeniyle, tarih öğrenme söz konusu olduğunda önemli olan bir husus öğrencilerin ders dışında öğrendikleri bilgilerle ders içinde öğrendikleri bilgilerin kıyaslanması olmaktadır. Bu sebeple aşağıdaki tablolarda analizleri verilmiş olan sorular öğrencilere sorulmuştur.

Tablo 16: Öğrencilere Göre Tarih Derslerinde Öğrenilen Bilgilerin Kalıcı Olma Seviyesi

		f	%
Geçerli	Çok Az	33	14,0
	Az	62	26,3
	Orta	92	39,0
	Fazla	37	15,7
	Çok fazla	12	5,1
	Toplam	236	100,0

Tüm öğrencilerin cevap vermiş olduğu "Tarih derslerinde öğrendiğiniz bilgiler ne kadar kalıcı olmaktadır" sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar tablo 16'da görüldüğü üzere, şu şekilde sıralanmaktadır; %39 oranında (92 öğrenci) "Orta" , %26,3 oranında (62 öğrenci) "Az" , %15,7 oranında(37 öğrenci) "Çok fazla" , %14 oranında (33 öğrenci) "Çok az" ve %5,1 oranında (12 öğrenci) "Çok fazla". Görüldüğü üzere öğrencilerin çoğunluğuna göre tarih derslerinde öğrendikleri bilgilerin kalıcı olma düzeyi orta bir seviyede seyretmektedir, fakat tüm dağılım incelendiğinde, düşük seviyede bir kalıcılığın bulunduğunu beyan eden öğrenci sayısı da azımsanmayacak kadar yüksektir.

Tablo 17: Öğrencilere Göre Ders Dışında Öğrenilen Tarihle İlgili Bilgilerin Kalıcı Olma Seviyesi

		f	%
Geçerli	Çok Az	7	3,0
	Az	38	16,1
	Orta	87	36,9
	Fazla	73	30,9
	Cok fazla	31	13,1
	Toplam	236	100,0

Tablo 17 incelendiğinde, tüm öğrencilerin cevap vermiş olduğu "Ders dışında öğrendiğiniz tarihle ilgili bilgiler ne kadar kalıcı olmaktadır" sorusuna verilmiş olunan cevapların şu şekilde sıralandığı görülmektedir; %36,9 oranında (87 öğrenci) "Orta" , %30,9 oranında (73 öğrenci) "fazla" , %6,1 oranında (38 öğrenci) "az" , %13,1 oranında (31 öğrenci) "Çok fazla" ve %3 oranında (7 öğrenci) "Çok az".

Görüldüğü üzere öğrencilerin çoğunluğuna göre ders dışında öğrendikleri tarihle ilgili bilgilerin kalıcı olma düzeyi orta bir seviyede seyretmektedir, fakat tüm dağılım incelendiğinde, yüksek seviyede bir kalıcılığın bulunduğunu beyan eden öğrenci sayısı da oldukça yüksektir.

Katılım oranı eşit olan ve derslerle ders dışında öğrenilen bilgilerin kalıcılığını kıyaslayan bu iki sorunun karşılıklı kıyaslaması yapıldığında, öğrenciler için ders dışında öğrenilen bilgilerin, derslerde öğrenilen bilgilere kıyasla daha kalıcı olduğu söylenebilir.

Tablo 18: Öğrencilere Göre Ders Dışında Öğrenilen Tarihle İlgili Bilgilerin Güvenilirliği

		f	%
Geçerli	Çok Az	8	3,4
	Az	33	14,0
	Orta	108	46,0
	Fazla	64	27,2
	Çok fazla	22	9,4
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

"Ders dışında öğrendiğiniz tarihle ilgili bilgileri ne denli güvenilir bulmaktasınız" sorusuna 236 öğrenciden 235'i cevap vermiştir. Öğrencilerin vermiş oldukları cevapların sunulduğu tablo 18 incelendiğinde, cevapların şu şekilde sıralandığı görülmektedir; %46 oranında (108 öğrenci) "Orta" , %27,2 oranında (64 öğrenci) "fazla" , %14 oranında (33 öğrenci) "az" , %9,4 oranında (22 öğrenci) "Çok fazla" ve %3,4 oranında (8 öğrenci) "Çok az".

Görüldüğü üzere öğrencilerin çoğunluğu ders dışında öğrendikleri tarihle ilgili bilgileri orta seviyede güvenilir bulmaktadırlar. Öğrencilerin yüksek seviyede bir güveni belirten seçenekleri tercih etme oranlarının toplamına bakıldığında, bununda %36,6 gibi azımsanmayacak derecede yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Tablo 19: Öğrencilere Göre Tarih Derslerinde Öğrenilen Bilgilerin Güvenilirliği

		f	%
Geçerli	Çok Az	11	4,7
	Az	23	9,8
	Orta	71	30,2
	Fazla	78	33,2
	Çok fazla	52	22,1
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

"Tarih derslerinde öğrendiğiniz bilgileri ne denli güvenilir bulmaktasınız" sorusuna 236 öğrenciden 235'i cevap vermiştir. Öğrencilerin vermiş oldukları cevapların listelendiği tablo 19 incelendiğinde, cevapların şu şekilde sıralanmakta olduğu görülmektedir; %33,2 oranında (78 öğrenci) "fazla" , %30,2 oranında (71 öğrenci) "orta" , %22 oranında (52 öğrenci) "Çok fazla" , %9,8 oranında (23 öğrenci) "Az" ve %4,7 oranında (11 öğrenci) "Çok az".

Görüldüğü üzere öğrencilerin geneli tarih derslerinde öğrendikleri tarihle ilgili bilgilere yüksek güven duymaktadırlar.

Katılım oranı eşit olan ve öğrencilerin derslerle, ders dışında elde ettikleri bilgilerin güvenilirliği hakkında fikir beyan etmeleri istenen bu iki sorunun karşılıklı kıyaslaması yapıldığında, öğrencilerin derslerde öğrenilen bilgileri, ders dışında öğrenilen bilgilere kıyasla daha fazla güvenilir buldukları gözlemlenmektedir.

3.5 Öğrencilerin Belli Başlı Materyal, Kaynak ve Etkinlik Türlerine Yönelik İlgileri

Bu bölümde öğrencilerin belli başlı materyal, kaynak ve etkinlik türlerine yönelik ilgileri analiz edilmiştir. Bu başlık altındaki bazı veriler bölümlere ve cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Farklılık gösteren veriler öncelikli olarak sunulmuştur.

Öğrencilerin tercih ettikleri materyal ve etkinlik türleri arasında, cinsiyete göre anlamlı farklılık sergileyen türler "Görsel materyaller" ve "gezilerle sahne programları" olarak tespit edilmiştir. Bu materyal ve etkinlik türleriyle ilgili karşılaştırma tabloları aşağıda verilmiştir.

Anket çalışmasında, anket formları değerlendirmeye katılan 236 öğrenciden 234 tanesi “Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılabilir bir takım materyal ve etkinlikler başlıklar altında listelenmiştir. Bunları sizin ilginizi çekmeleri açısından değerlendirmek için ilgili kısmı X işaretiyle işaretleyiniz” biçiminde sunulan sorunun, "görsel materyallerin" listelendiği kısma işaretleme yapmıştır. Bu soruya katılım oranı %99,2'dir.

Anket formları değerlendirmeye katılan 236 öğrenciden 233 tanesi “Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılabilir bir takım materyal ve etkinlikler başlıklar altında listelenmiştir. Bunları sizin ilginizi çekmeleri açısından değerlendirmek için ilgili kısmı X işaretiyle işaretleyiniz?” biçiminde sunulan sorunun, "geziler ve sahne programlarıyla" ilgili etkinliklerin listelendiği kısma işaretleme yapmıştır. Bu soruya katılım oranı %98,7'dir.

Bu iki soruya verilen cevapların cinsiyete göre dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 20: Öğrencilerin Görsel Materyallere/Etkinliklere Yönelik İlgileri – Cinsiyete göre karşılaştırma

			Öğrencilerin görsel materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri					Toplam
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla	
Cinsiyet	Kız	f	4	3	14	26	30	77
		%	5,2%	3,9%	18,2%	33,8%	39,0%	100,0%
	Erkek	f	16	19	27	43	52	157
		%	10,2%	12,1%	17,2%	27,4%	33,1%	100,0%
Toplam		f	20	22	41	69	82	234
		%	8,5%	9,4%	17,5%	29,5%	35,0%	100,0%

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin görsel materyallere yönelik ilgilerini çok fazla olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Soruya cevap veren öğrencilerden 77'si kız, 157'si erkektir.

Kız, Erkek ve Toplam olarak öğrencilerin soruya verdikleri cevaba bakıldığında, kızların %39 oranında “Çok fazla” (30 öğrenci), erkeklerin de %33,1 oranında “Çok fazla” (52 öğrenci) seçeneğini işaretlemiş oldukları görülmektedir. Toplama baktığımızda bu değer %35 olarak (82 öğrenci) karşımıza çıkmaktadır. Bu Değerleri; Kızlarda %33,8 (26 öğrenci), Erkeklerde %27,4 (43 öğrenci) ve Toplamda %29,5 (69 öğrenci) oranıyla “Fazla” seçeneği takip etmektedir.

Öğrencilerin sadece çok küçük bir kısmı görsel materyallere yönelik ilgilerinin düşük olduğunu dile getirmişlerdir (Toplamda %8,5 “Çok Az” (20 öğrenci), %9,4 “Az” (22 öğrenci), ve orta seviyede ilgisinin olduğunu dile getiren öğrenci sayısı da, ilgisinin yüksek olduğunu dile getiren öğrencilerin ezici oranıyla kıyaslandığında oldukça düşük kalmaktadır (Toplamda %17,5 (41 öğrenci)).

Öğrencilerin verdikleri cevap cinsiyetlere göre değerlendirildiğinde, çoğunlukla örtüşse de , görsel materyallere daha çok ilgi göstermekte olduğunu beyan eden kız öğrenci oranının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür (“Çok az” ve “Az” cevabı veren kız öğrencilerin oranları; %5,2 (4 öğrenci) ve %3,9 (3 öğrenci) . Aynı cevapları veren erkek öğrencilerin oranları %10,3 (16 öğrenci) ve %12,1'dir (19 öğrenci). Fakat genel duruma bakıldığında, bu durum çok büyük bir farklılık sunmamaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu cinsiyet faktörü hesaba katılsa da, katılmasa da, görsel materyallere yönelik ilgililerinin oldukça yüksek olduğunu dile getirmişlerdir.

Tablo 21: Öğrencilerin Geziler ve Sahne Programlarına Yönelik İlgileri – Cinsiyete Göre Karşılaştırma

			Öğrencilerin geziler ve sahne programlarına yönelik ilgileri					Toplam
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla	
Cinsiyet	Kız	Sayı	1	5	5	23	43	77
		Cinsiyet içindeki %	1,3%	6,5%	6,5%	29,9%	55,8%	100,0%
	Erkek	Sayı	20	22	36	36	42	156
		Cinsiyet içindeki %	12,8%	14,1%	23,1%	23,1%	26,9%	100,0%
Toplam	Sayı	21	27	41	59	85	233	
	%	9,0%	11,6%	17,6%	25,3%	36,5%	100,0%	

Tablo 21'de gösterilmiş olan, öğrencilerin Sahne programları (Tiyatro, Konferans vs.) ve gezilere yönelik ilgilerinin seviyesini ölçmek için sorulmuş olan soruya verilen cevaplara bakıldığında, ilgi seviyesi yüksek olan kız öğrencilerin oranının erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sorulan soruya cevap veren öğrencilerin 77'si kız, 156'sı erkektir.

Erkek öğrencilerin ilgi düzeyleri; “Çok Az” ve “Az” cevaplarında %12,8 (20 öğrenci) ve %14,1'lik (22 öğrenci) oranlar ve “Orta”, “Fazla” ve “Çok fazla” seçeneklerindeki %23,1 (36 öğrenci) , %23,1 (36 öğrenci) ve %26,9 (42 öğrenci)

seviyesindeki oranlarla, yüksek ilgiye doğru bir eğilim sergilemektedir.

Kızların vermiş oldukları cevaplar değerlendirildiğinde “Çok Fazla” cevabının %55,8'lik (43 öğrenci) oranla yüksek bir seviyede olduğu dikkati çekmektedir. Bu cevabı %29,9'luk (23 öğrenci) oranla "Fazla" seçeneği takip etmektedir. Kız öğrenciler “Az” ve “Orta” seçeneklerini %6,5'lik (5'er öğrenci) eşit oranlarla tercih etmişken, "Çok Az" seçeneğini ise sadece bir kız öğrenci tercih etmiştir ve bu seçeneğin oranı %1,3'tür.

Tablonun 21'in analizinden görüldüğü üzere, öğrencilerin genelinin gezilere ve sahne programlarına yönelik bir ilgilerinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Gezilere ve sahne programlarına ilgi gösteren kız öğrencilerin oranının ise erkek öğrencilere göre hayli yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin değişik materyal, etkinlik ve kaynak türlerine yönelik ilgilerini tespit etmek amacıyla sorulmuş olan sorulardan üç tanesinde bölümlere göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Anket formunda bu maddelere yönelik ilgi düzeylerini tespit etmek amacıyla "Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılabilecek bir takım materyal ve etkinlikler başlıklar altında listelenmiştir. Bunları sizin ilginizi çekmeleri açısından değerlendirmek için ilgili kısmı X işaretiyle işaretleyiniz” sorusu sorulmuş, ve bu sorunun altında beş başlık halinde materyal ve etkinlik türleri listelenmiştir. Öğrencilerin yapmış oldukları işaretlemelerde bölümlere göre anlamlı farklılık; "Görsel materyaller/Etkinlikler" , "Geziler ve Sahne programları" ve "Yazılı kaynaklar/Materyaller" kategorilerine yapılan işaretlemelerde kendisini göstermiştir.

Görsel materyallere yönelik ilgileri tespit etmek üzere sorulan soruyu 236 öğrenciden 234'ü işaretlemiştir. Öğrencilerin bu soruya yanıt verme oranı %99,2'dir.

Geziler ve sahne programlarına yönelik ilgileri tespit etmek üzere sorulan soruyu 236 öğrenciden 233'ü işaretlemiştir. Öğrencilerin bu soruya yanıt verme oranı %98,7'dir.

Yazılı kaynaklara yönelik ilgileri tespit etmek üzere sorulan soruyu 236 öğrenciden 234'ü işaretlemiştir. Öğrencilerin bu soruya yanıt verme oranı %99,2'dir.

Üç soruya da katılım oranı oldukça yüksektir. Bu maddelere verilmiş olan cevapların bölümlere göre dağılımlarını gösteren tablolar aşağıda yorumlanmıştır.

Tablo 22: Öğrencilerin Görsel Materyallere/Etkinliklere Yönelik İlgileri – Bölümlere Göre Karşılaştırma

			Öğrencilerin görsel materyallere/etkinliklere yönelik ilgileri					Toplam	
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla		
Bölüm	Teknik	f	11	11	13	13	24	72	
		%	15,3%	15,3%	18,1%	18,1%	33,3%	100,0%	
	Yabancı Dil	f	0	1	1	3	7	12	
		%	,0%	8,3%	8,3%	25,0%	58,3%	100,0%	
	Sosyal	f	1	6	2	10	6	25	
		%	4,0%	24,0%	8,0%	40,0%	24,0%	100,0%	
	Fen	f	4	3	21	35	31	94	
		%	4,3%	3,2%	22,3%	37,2%	33,0%	100,0%	
	Türkçe- Matematik	f	3	1	4	9	14	31	
		%	9,7%	3,2%	12,9%	29,0%	45,2%	100,0%	
	Toplam		f	19	22	41	70	82	234
			%	8,1%	9,4%	17,5%	29,9%	35,0%	100,0%

Tablo 22'de sunulmuş olan, görsel materyallere yönelik ilginin genel dağılımına bakıldığında öğrencilerin ilgisinin yüksek olduğu söylenebilir.

Bölümlerin teker teker değerlendirmesi yapılacak olursa;

72 öğrenciyle cevaplamaya katılan teknik liselilerin cevaplarının %33,3 oranıyla (24 öğrenci) “Çok fazla” seviyesinde olduğu, kalan cevaplarınsa neredeyse eşit bir dağılım sergilemekte olduğu görülmektedir (“Çok az” ve “Az” cevapları %15,3 (11'er öğrenci) , “Orta” ve “Fazla” cevapları %18, 1 (13'er öğrenci)). Araştırmaya katılan teknik lise öğrencilerinin çoğunluğunun görsel materyallere ve etkinliklere ilgisi yüksek görünmektedir, fakat görsel materyalleri ve etkinlikleri düşük veya orta seviyede tercih eden öğrencilerin sayısı da dikkate değer bir seviyededir.

12 öğrenciyle cevaplamaya katılan yabancı dil bölümünün cevaplarında %58,3'lük bir oranla (7 öğrenci) “Çok fazla” seçeneğinin işaretlenmiş olduğu görülmektedir. Yabancı dil bölümünde bu cevabı %25'lik bir oranla (3 öğrenci) “Fazla” seçeneği takip etmektedir. “Az” ve “Orta” seçeneklerinin işaretlenme oranları %8,3 (1'er öğrenci) seviyesinde kalırken, “Çok Az” seçeneğiniyse hiçbir öğrenci işaretlememiştir. Araştırmaya katılan yabancı dil bölümü öğrencilerinin çoğunluğunun görsel materyallere ve etkinliklere yönelik ilgilerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

25 öğrenciyle cevaplamaya katılan sosyal bölümünün vermiş olduğu cevaplar %40'lık bir oranla (10 öğrenci) “Fazla” seçeneğinde toplanmıştır, bunu %24'lük oranlarla (6'şar öğrenci) “Çok fazla” ve “Az” seçenekleri takip ederken, “orta” ve “çok az” seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin oranı sırasıyla %8 (2 öğrenci) ve %4'tür (1 öğrenci). Sosyal bölüm öğrencilerinin dağılımı değerlendirildiğinde görsel materyal ve etkinliklere yönelik, yabancı dil bölümündeki kadar yüksek olmasa da oldukça yüksek bir ilginin bulunduğu görülmektedir.

94 öğrenciyle cevaplamaya katılan fen bölümünün vermiş olduğu cevaplar değerlendirildiğinde, “Çok az” ve “Az” şıklarının %4,3 (4 öğrenci) ve %3,2 (3 öğrenci) gibi göz ardı edilebilecek denli küçük oranlarda olduğu gözlemlenmektedir. Fen bölümü öğrencilerinin, anlamlı büyüklük olarak ifade edilebilecek olan cevap oranlamaları sırasıyla %22,3 (21 öğrenci) , %37,2 (35 öğrenci), %33 (31 öğrenci) değerleriyle “Orta”, “Fazla” ve “Çok fazla” seçeneklerinde görülmektedir. Fen bölümünde, görsel materyal ve etkinliklere yönelik ilgi seviyesi orta'nın üstünde, yüksekçe bir değerde olan öğrenci sayısının fazla olduğu görülmektedir.

31 öğrenciyle cevaplamaya katılan Türkçe-matematik bölümünün vermiş olduğu cevaplar değerlendirildiğinde, cevapların yüksek bir ilgiyi betimlemekte olan seçeneklerde yoğunlaştığı fark edilmektedir. Giderek artan bir oranla Türkçe-matematik bölümü öğrencilerinin cevapları %12,9'luk (4 öğrenci) bir oranla “orta”, %29'luk bir oranla (9 öğrenci) “fazla” ve %45,2'lik bir oranla (14 öğrenci) “Çok fazla” sıklıklarında yoğunlaşmaktadır. Bu sonuca göre Türkçe-matematik bölümünde görsel materyal ve etkinliklere yönelik ilgi seviyesi yüksekçe bir değerde olan öğrencilerin sayısının fazla olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak genel dağılıma bakıldığında görsel materyal ve etkinliklere yönelik ilgisi yüksek olan öğrencilerin sayısının yüksek olduğu, fakat yabancı dil bölümüne giden öğrencilerin arasında görsellere yönelik ilgisi yüksek olan öğrenci oranının diğer bölümlere göre çok daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 23: Öğrencilerin Geziler ve Sahne Programlarına Yönelik İlgileri – Bölümlere Göre Karşılaştırma

			Öğrencilerin geziler ve sahne programlarına yönelik ilgileri					Toplam
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla	
Bölüm	Teknik	f	15	13	16	11	17	72
		%	20,8%	18,1%	22,2%	15,3%	23,6%	100,0%
	Yabancı Dil	f	0	1	1	6	4	12
		%	,0%	8,3%	8,3%	50,0%	33,3%	100,0%
	Sosyal	f	2	4	6	5	8	25
		%	8,0%	16,0%	24,0%	20,0%	32,0%	100,0%
	Fen	f	1	7	16	30	39	93
		%	1,1%	7,5%	17,2%	32,3%	41,9%	100,0%
	Türkçe-Matematik	f	2	2	2	6	19	31
		%	6,5%	6,5%	6,5%	19,4%	61,3%	100,0%
	Toplam	f	20	27	41	58	87	233
		%	8,6%	11,6%	17,6%	24,9%	37,3%	100,0%

Tablo 23'de sunulmuş olan, geziler ve sahne programlarına yönelik öğrenci ilgilerine genel olarak bakıldığında karşımıza ilgi seviyesi yüksek olan öğrencilerin sayıca yüksek olduğu sonucu çıkmaktadır.

72 öğrenciyle cevaplamaya katılan teknik liselilerin verdiği cevapların dağılımı ele alındığında diğer bölümlere kıyasla oldukça dengeli bir dağılım söz konusudur. “Çok az” dan başlayıp “Çok fazla” seçeneğine doğru sırayla bir bakış yapıldığında verilen cevapların oranlarının %20,8 (15 öğrenci) , %18,1 (13 öğrenci) , %22,2 (16 öğrenci), %15,3 (11 öğrenci) ve %23,6 (17 öğrenci) seviyelerinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında teknik lise öğrencilerinin geziler ve sahne programlarına yönelik ilgilerinin her seviyeye dengeli bir şekilde dağıldığı görülmektedir.

12 öğrenciyle cevaplamaya katılan yabancı dil bölümünün vermiş olduğu cevaplar değerlendirildiğinde, %50 “Fazla” (6 öğrenci) ve %33 “Çok fazla” (4 öğrenci) cevaplarıyla yabancı dil bölümü öğrencilerinin çoğunluğunun gezilere ve sahne programlarına yönelik yüksek seviyede bir ilgilerinin olduğu görülmektedir.

25 öğrenciyle cevaplamaya katılan sosyal bölümünün vermiş olduğu cevapların dağılımına bakıldığında %16 “Az” (4 öğrenci) , %24 “Orta” (6 öğrenci), %20 “fazla” (5 öğrenci), ve %32 “Çok fazla” (8 öğrenci) oranlarında cevapların verilmiş olduğu görülmektedir. Buradan hareketle sosyal bölümü öğrencilerinin çoğunluğunun belirtilen etkinliklere yönelik ilgi seviyeleri, orta ile yüksek arasında bir seviyede olan öğrencilerden oluştuğu söylenebilir.

93 öğrenciyle cevaplamaya katılan fen bölümü öğrencilerinin vermiş olduğu cevapların genel yoğunluğu da tıpkı Yabancı dil bölümü öğrencilerinde olduğu gibi “Fazla” ve “Çok fazla” seçeneklerinde toplanmaktadır. %32,3'lük “Fazla” (30 öğrenci) ve % 41,9'lük “Çok fazla” (39 öğrenci) seçeneğiyle fen bölümü öğrencilerinin vermiş olduğu cevaplar, yabancı dil bölümü öğrencilerinin verdikleriyle kıyaslandığında eğrinin daha üst kesiminde bulunmaktadır, bu sebeple fen bölümü öğrencileri arasında ilgili etkinliklere yönelik ilgi seviyesi yüksek olan öğrenci oranının, yabancı dil bölümü öğrencilerine kıyasla, çok az bir farkla daha yüksek olduğu söylenebilir.

31 öğrenciyle cevaplama katılmış olan Türkçe-matematik bölümünün cevap dağılımları irdelendiğinde, tüm öğrenci grupları içerisinde gezilere ve sahne performanslarına en yüksek ilgiyi gösteren grubun, %61,3 oranında “Çok fazla” (19 öğrenci) ve onu takiben %19,4 (6 öğrenci) oranında “Fazla” seçeneğini tercih etmiş olan eşit ağırlık grubu öğrencileri olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 24: Öğrencilerin Yazılı Kaynaklara/Materyallere Yönelik İlgileri – Bölümlere Göre Karşılaştırma

			Öğrencilerin yazılı kaynaklara/materyaller yönelik ilgileri					Toplam
			Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok fazla	
Bölüm	Teknik	f	9	14	19	13	17	72
		%	12,5%	19,4%	26,4%	18,1%	23,6%	100,0%
	Yabancı Dil	f	2	1	3	4	2	12
		%	16,7%	8,3%	25,0%	33,3%	16,7%	100,0%
	Sosyal	f	2	8	7	5	3	25
		%	8,0%	32,0%	28,0%	20,0%	12,0%	100,0%
	Fen	f	10	20	22	30	12	94
		%	10,6%	21,3%	23,4%	31,9%	12,8%	100,0%
	Türkçe- Matematik	f	3	1	4	8	15	31
		%	9,7%	3,2%	12,9%	25,8%	48,4%	100,0%
	Toplam	f	26	44	55	60	49	234
		%	11,1%	18,8%	23,5%	25,6%	20,9%	100,0%

Tablo 24'te sunulmuş olan, yazılı kaynak ve materyallere yönelik ilgilerin, bölümlere göre dağılımına bakıldığında hemen hemen tüm bölümlerin neredeyse eşit bir dağılımla “orta” seviyede bir ilgi seviyesi gösterirken, eşit ağırlık bölümü öğrencilerinin, oldukça yüksek bir ilgi seviyesi gösterdikleri söylenebilir.

Tüm bölümlerin teker teker incelemesini yapılacak olursa;

72 öğrenciyle cevaplamaya katılan teknik liselilerin verdikleri cevapların tüm diğer bölümlere kıyasla daha dengeli bir dağılım sergilediği görülmektedir. Verilen cevaplar arasında en yüksek orana sahip olan %26,4'lük (19 öğrenci) bir seviyeyle “Orta” seçeneğidir, bunu %23,6'lık bir oranla (17 öğrenci) “Fazla” seçeneği takip etmektedir. “Az” ve “Fazla” seçenekleri sırasıyla %19,4 (14 öğrenci) ve %18,1'lik (13 öğrenci) değerler alırken, “Çok az” şikkını tercih etmiş olan öğrencilerin sayısı %12,5'tir (9 öğrenci). "Fazla" ve "Çok fazla" seçeneklerine yapılan işaretlemelerin oranları toplamına bakıldığında bu değer %41,7'lik bir seviyede olduğu ve "Az" ve "Çok az" seçeneklerinin oranları toplamı olan %31,9'dan yüksek olduğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak teknik lise öğrencilerinin belirgin bir kısmının, yazılı kaynak ve materyallere yönelik ilgileri orta seviyenin biraz üstünde olan öğrencilerden oluştuğu söylenebilir.

12 öğrenciyle cevaplamaya katılan yabancı dil bölümünün yazılı kaynak ve materyallere yönelik ilgileri hakkında beyan etmiş oldukları görüşlerin dağılımı irdelendiğine, verilen cevapların %25'lik (3 öğrenci) bir oranla “Orta” ve %33,3'lük bir oranla (4 öğrenci) “Fazla” seçeneklerinde yoğunlaşmakta olduğu görülmektedir. Bu değerlerin değerlendirilmesinde "Çok Az" ve "Çok fazla" seçeneklerine %16,7'lik (2'şer öğrenci) eşit seviyelerde cevapların verilmiş olduğu da hesaba katıldığında ,yabancı dil bölümü öğrencilerinin genellikle yazılı kaynak ve materyallere yönelik ilgi düzeyleri orta seviyenin biraz üstünde seyreden öğrenciler oldukları söylenebilir.

25 öğrenciyle cevaplamaya katılmış olan sosyal bölümünün vermiş oldukları cevaplar değerlendirildiğinde, %32'lik bir oranla (8 öğrenci) “Az”, %28'lik bir oranla (7 öğrenci) “Orta” ve %20'lik bir oranla (5 öğrenci) “fazla” seçeneklerinin işaretlenmiş olduğunu görmekteyiz. Buradan yola çıkarak sosyal bölüm öğrencilerinin genelini yazılı kaynak ve materyallere yönelik ilgi düzeyleri orta seviyenin biraz altında kalan öğrencilerin oluşturduğu sonucuna varılabilir.

94 öğrenciyle cevaplamaya katılmış olan fen bölümünün vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde sosyal bölüm öğrencilerinde görmekte olduğumuz dağılımın hemen hemen tersi bir dağılımın varlığından söz edilebilmektedir. Fen bölümü öğrencilerinin vermiş oldukları cevaplar; %21,3 (20 öğrenci) “Az” , %23,4 (22 öğrenci) “Orta” ve %31,9 oranıyla (30 öğrenci) “Fazla” seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Buradan hareketle fen

bölümü öğrencilerinin genelinin yazılı materyal ve kaynaklara yönelik ilgi seviyeleri orta seviyenin üstünde bir değerde olan öğrenciler oldukları söylenebilir.

31 öğrenciyle cevaplamaya katılmış olan Türkçe-matematik bölümünün vermiş olduğu cevaplar tüm bölümlerle kıyaslandığında büyük bir farklılık göstermektedir. Bu bölümün öğrencilerinin vermiş oldukları cevaplar, sırasıyla %25,8'lik (8 öğrenci) ve %48,4'lük oranlarla (15 öğrenci) "Fazla" ve "Çok fazla" seçeneklerinde yoğunlaşmıştır. Buradan görüldüğü üzere, Türkçe-matematik bölümü öğrencilerinin geneli, yazılı materyal ve kaynaklara yönelik ilgileri oldukça yüksek bir seviyede olan öğrencilerden oluşmaktadır.

Bölümlere ve cinsiyetlere göre farklılık gösteren verilerin analizleri yukarıdaki tablolarda sunulmuştur. Devam eden tablolarda bu iki değişkene göre de anlamlı farklılık sunmayan maddelerin analizleri ele alınmıştır.

Tablo 25: Sesli Materyallere/Etkinliklere Yönelik İlgi

		f	%
Geçerli	Çok az	51	21,7
	Az	57	24,3
	Orta	66	28,1
	Fazla	37	15,7
	Çok fazla	24	10,2
	Toplam	235	100,0
Toplam			

236 öğrenciden 235'inin işaretleme yaptığı Sesli materyaller/etkinlikler adlı kategorinin sunulduğu tablo 25'e bakıldığında, öğrencilerin en çok işaretlemiş oldukları seçenek %28,1'lik bir oranla (66 öğrenci) "orta" seçeneği olarak görülmektedir, diğer cevaplar bunu takiben, %24,3'lük oranla (57 öğrenci) "Az", %21,7'lik oranla (51 öğrenci) "Çok az", %15,7'lik oranla (37 öğrenci) "Fazla" ve %10,2'lik oranla (24 öğrenci) "Çok fazla" seçeneklerinde toplanmaktadır. Öğrenci cevaplarının dağılımı özellikle aşağı

seviyede ilgiyi gösteren seçeneklerde yoğunlaşmakla, beraber denk bir dağılım sergilemektedir. Bu verilerden yola çıkarak öğrencilerin yoğunluğunun, radyo programları ve sohbetler gibi etkinlikleri içeren sesli materyaller/etkinlikler kategorisine yönelik ilgi seviyelerinin ortanın biraz altında seyrettiği söylenilebilir.

Tablo 26: İnteraktif Materyallere/Kaynaklara Yönelik İlgi

		f	%
Geçerli	Çok az	35	14,8
	Az	53	22,5
	Orta	50	21,2
	Fazla	51	21,6
	Çok fazla	47	19,9
	Toplam	236	100,0

Tüm öğrenciler interaktif materyal ve kaynaklarla ilgili tabloya işaretleme yapmışlardır. Öğrencilerin interaktif materyallere yönelik ilgileri hakkında vermiş oldukları cevapların sunulduğu tablo 26'daki oranlar oldukça denk bir dağılım göstermektedir. Öğrenciler %22,5 oranıyla "Az" , %21,6 oranıyla "Fazla" , %21,2 oranıyla "Orta" , %19,9 oranıyla "Çok fazla" ve %14,8 oranıyla "Çok az" cevaplarını vermişlerdir. Görüldüğü gibi öğrencilerin toplam %40'lık bir kesimi interaktif materyallere fazla ilgi gösterdiklerini belirtmiştir.

Yukarıdaki tablolardan hatırlanacağı üzere cinsiyete ve bölümlere göre anlamlı farklılık gösteren belirli başlı kategorilere yönelik ilgi seviyeleri;

Görsel materyaller/etkinlikler: Yüksek

Geziler ve sahne programları: Yüksek

Yazılı kaynaklar/materyaller: Orta

olarak tespit edilmiştir.

Tüm bu sonuçlar bir araya koyulduğunda öğrencilerin, tarih derslerinde alternatif öğrenme yöntemlerinin kullanılmasına yönelik bir eğilimlerinin bulunduğu görülmektedir. Öğrenciler daha aktif ve yenilikçi materyal, kaynak ve etkinlik türlerini kullanmak istemektedirler. Klasik tarih eğitiminin uygulamaları dışına çıkan bu tarz etkinlik, kaynak, materyal türleri arasında öğrencilerin en çok ilgisini çekenlerin görsellerle, geziler ve sahne programları olduğu görülmektedir. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde özellikle gezilere, belgesellere, müzelere ve filmlere yönelik yoğun bir ilginin olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin vermiş olduğu bir takım cevaplar aşağıda listelenmiştir;

" Tarihi yerleri ziyaret etmek. Televizyondan belgesel seyir etmek bununla ilgili anılar anlatmak Güzellikleri anlatmak..."

"Tarih dersinin keyifli bir hale gelebilmesi için; görsellik çok önemlidir. Örneğin tarihi yerleri gezmek, onlarla ilgili sunumlar yapmak..."

"Bence dersi aktif hale getirmek için mesela; özet fotokopiler dağıtılabilir. Veya tarihi yerler gezilebilir. Müzelere gidilebilir. Konuyla ilgili bir çok hikaye anlatılabilir. Bulmacalar çözme gibi etkinlikler yapılabilir."

"Tarihi müzelere gezi düzenlemek benim aklımda gördüğüm şeyler daha çok etkili oluyor. Bu nedenle tarihi yerleri gezip görmek çok istiyorum."

"Okullarda kısa film izletilebilir."

"Mesela derste ya da dışarda bununla ilgili sunumlar, filmler olmalı"

"Tarih benim için zaten ilgi çekici. Ama bunu daha da zevkli hale getirmek adına okulca haftanın belli günlerinde tarihi yerler ziyaret edilebilir. Televizyonlarda.radyolarda gençlerinde içinde olduğu bir tarih programı sunulabilir. Bu sayede gençlerin tarihi bilgilerinin ne kadar olduğu ölçülebilir."

Televizyonlarda belgesel ağırlıklı programlara da yer verilebilir"

3.6 Öğrencilerin En Çok Tercih Ettikleri Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türleri

Bu bölümde öğrencilerin belli başlı materyal, kaynak ve etkinlik türleri içerisinde en çok ilgilerini çeken türlerin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu başlık altındaki bazı veriler bölümlere ve cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Farklılık gösteren veriler öncelikli olarak sunulmuştur.

Öğrencilerin en çok tercih ettikleri materyal, etkinlik veya kaynak türlerinin cinsiyete göre analizi yapıldığında anlamlı farklılık sadece interaktif materyal ve kaynak türlerinde kendini göstermiştir (Bkz. Tablo 1).

Anket çalışmasında, anket formları değerlendirmeye katılan 236 öğrenciden 225 tanesi en çok tercih ettikleri interaktif materyal/kaynak türünü belirtmelerinin istendiği “Aşağıda bir takım başlıklar altında tarih öğrenmek için kullanılacak kaynaklar listelenmiştir. Lütfen her listeden sizin en çok ilginizi çeken'i yuvarlak içine alınız.” yönergesinin "interaktif kaynak ve materyallerin" listelendiği kısma işaretleme yapmıştır. Bu soruya katılım oranı %95,3'tür ve oldukça yüksek bir katılım gerçekleştirilmiştir.

Tablo 27: En Çok Tercih Edilen İnteraktif Kaynak/Materyal Türü – Cinsiyete Göre Karşılaştırma

			İnteraktif kaynak/materyal türleri			Toplam
			Bilgisayar oyunları	İnternet siteleri	Bilgisayar sunumları	
Cinsiyet	Kız	f	20	23	33	76
		%	26,3%	30,3%	43,4%	100,0%
	Erkek	f	72	52	25	149
		%	48,3%	34,9%	16,8%	100,0%
Toplam		f	92	75	58	225
		%	40,9%	33,3%	25,8%	100,0%

Tablo 27'de, cinsiyete göre dağılımlar incelendiğinde öğrencilerin %30 oranıyla İnternet sitelerini tercih etmekte oldukları görülmektedir. Toplam sayı incelendiğinde bilgisayar oyunları %40,9 gibi bir oranla birinci sırada gibi görünmekle birlikte, bunun temel nedeni anket çalışmasına katılmış olan öğrencilerin çoğunluğunun erkek öğrencilerden oluşması ve erkek öğrencilerin büyük çoğunlukla bilgisayar oyunlarını tercih etmiş olmalarıdır. Tablo 27'deki dağılım detaylı bir biçimde incelendiğinde 149 öğrenciyle cevaplamaya katılan erkek öğrencilerin %48,3'ünün (72 öğrenci) Bilgisayar oyunlarını tercih ederken, 76 öğrenciyle cevaplamaya katılan bayanlarda bu oranın %26,3 (20 öğrenci) olduğu görülmektedir. Öte yandan bilgisayar sunumları söz konusu olduğunda, bu materyal türünü tercih eden kız öğrencilerin oranının %43,4 (33 öğrenci) olduğu erkek öğrencilerde ise bu oranın %16,8 (25 öğrenci) olduğu görülmektedir. İnternet sitelerinin tercih edilme oranları kıyaslandığında kız öğrencilerin %30,3 (23 öğrenci), erkek öğrencilerinse %34,9 (52 öğrenci) oranında olduğu ve değerlerin birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Tablodan elde edilen veriler değerlendirilecek olursa, erkek öğrencilerin bilgisayar oyunlarına kız öğrencilerinse bilgisayar sunumlarına daha ilgili oldukları, fakat her iki grup için de İnternet sitelerinin kullanımının eşit ve anlamlı olacak denli yüksek bir seviyede olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin materyal/kaynak/etkinlik türleri arasında en çok tercih ettikleri türü belirtmeleri istenen sorularda bölümlere göre anlamlı farklılık sadece interaktif materyaller kategorisinde kendisini göstermiştir.

Öğrencilere yöneltilmiş olan “Aşağıda bir takım başlıklar altında tarih öğrenmek için kullanılacak kaynaklar listelenmiştir. Lütfen her listeden sizin en çok ilginizi çeken'i yuvarlak içine alınız.” biçimindeki yönergenin, interaktif kaynak ve materyallerle ilgili olan kısmına, ankete katılan 236 öğrenciden 225'i işaretleme yapmıştır. Bu %95,3'lük bir orana denk gelmektedir ve bu soruya katılımın oldukça yüksek bir seviyede olduğunu göstermektedir.

Tablo 28: En Çok Tercih Edilen İnteraktif Kaynak/Materyal Türü - Bölümlere Göre Karşılaştırma

			Tercih edilen interaktif kaynak/materyal			Toplam
			Bilgisayar oyunları	İnternet siteleri	Bilgisayar sunumları	
Bölüm	Teknik	f	26	30	10	66
		%	39,4%	45,5%	15,2%	100,0%
	Yabancı Dil	f	5	3	4	12
		%	41,7%	25,0%	33,3%	100,0%
	Sosyal	f	7	9	8	24
		%	29,2%	37,5%	33,3%	100,0%
	Fen	f	46	24	22	92
		%	50,0%	26,1%	23,9%	100,0%
	Türkçe-Matematik	f	7	8	16	31
		%	22,6%	25,8%	51,6%	100,0%
	Toplam	f	91	74	60	225
		%	40,4%	32,9%	26,7%	100,0%

Tablo 28'de sunulmuş olan, interaktif materyal ve kaynaklara yönelik öğrenci ilgilerinin bölümlere göre dağılımı incelendiğinde, bölümlere göre öncelikli tercih edilen materyal ve kaynak türlerinin farklılığından söz edilebilmektedir.

66 öğrenciyle cevaplamaya katılan teknik liselilerin cevap dağılımlarının sırasıyla; %39,4 (26 öğrenci), %45,5 (30 öğrenci) , %15,2'lik (10 öğrenci) oranlarla Bilgisayar oyunları, İnternet siteleri ve Bilgisayar sunumları seçeneklerinde bulunduğu görülmektedir. Teknik lise öğrencilerinin ağırlığı internet sitelerini kullanmayı tercih ederken, bilgisayar oyunlarını tercih eden öğrenci sayısı da azımsanmayacak bir seviyededir. Öte yandan bilgisayar sunumlarına yönelik ilginin diğerlerine oranla düşük olduğu görülmektedir.

12 öğrenciyle cevaplamaya katılan yabancı dil bölümünün dağılımı incelendiğinde, %41,7'lik (5 öğrenci) bir oranla bilgisayar oyunlarının ağırlıklı olarak tercih edilmiş olduğu görülmektedir. Bu durum cinsiyete göre interaktif materyallere yönelik ilgilerin listelenmiş olduğu tabloyla kıyaslandığında tezat bir durum oluşturmaktadır. Ancak bu bölümdeki öğrenci sayısının az olması bu konuda kesin bir yargıda bulunmayı güçleştirmektedir. Cinsiyete göre dağılımda bilgisayar oyunlarını tercih eden kız öğrenci sayısının düşük olduğu görülmüştür, araştırmaya katılan yabancı dil öğrencilerinin, cinsiyet dağılımı ele alındığında bu bölüm öğrencilerinin büyük çoğunluğunun kız öğrencilerden oluştuğu görülmektedir (12 yabancı dil öğrencisinin, 9'u kız 3'ü erkektir.). Yabancı dil bölümü öğrencilerinde bilgisayar sunumlarına yönelik ilgisi yüksek olan öğrencilerin yoğunluğu %33,3'lük (4 öğrenci) bir oranla bilgisayar oyunlarını takip etmektedir. En düşük ilgi düzeyi %25'lik (3 öğrenci) bir oranla İnternet sitelerine yönelik görülmektedir. Her ne kadar diğer oranlara kıyasla düşük olsa da, %25'lik bir seviye yinede dikkate değer derecede yüksek bir seviyedir.

24 öğrenciyle cevaplamaya katılan sosyal bölümünün tercih ettikleri materyal ve kaynak türlerinin dağılımı oldukça dengeli bir grafik sergilemektedir. Sosyal bölüm öğrencilerinin tercihlerinin dağılımı tablodaki sıralamayla %29,2 (7 öğrenci) bilgisayar oyunları , %37,5 (9 öğrenci) internet siteleri ve %33,3 bilgisayar sunumları (8 öğrenci) türlerinde, birbirine yakın bir oran göstermektedir.

92 öğrenciyle cevaplamaya katılan fen bölümünün dağılımı irdelendiğinde, %26,1 oranında (24 öğrenci) İnternet siteleri ve %23,9 oranında (22 öğrenci) Bilgisayar sunumlarının tercih edildiği görülmektedir. Her ne kadar %50 oranında (46 öğrenci) tercih edilmekte olan Bilgisayar oyunları ile kıyaslandığında az bir seviyede bulunsalar da, bu türleri tercih eden öğrencilerin oranları da azımsanmayacak denli yüksek olduğu görülmektedir.

31 öğrenciyle cevaplamaya katılan Türkçe-matematik bölümünün dağılımına bakıldığında bilgisayar oyunlarının %22,6 (7 öğrenci) ve internet sitelerinin %25,8'lik oranlarla (8 öğrenci), tercih edilmekte oldukları görülmektedir. Fakat Türkçe-matematik bölümü öğrencilerinin çoğunluğunun %51,6'lık bir oranla (16 öğrenci) Bilgisayar

sunumlarını tercih ettikleri görülmektedir.

Sonuç olarak, teknik lise öğrencilerinin internet siteleri ve bilgisayar oyunları , yabancı dil bölümü öğrencilerinin bilgisayar oyunları ve bilgisayar sunumları, sözel bölüm öğrencilerinin her üç materyal ve kaynak türü, Fen bölüm öğrencilerinin bilgisayar oyunları ve eşit ağırlık bölümü öğrencilerinin bilgisayar sunumlarını ağırlıklı olarak tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 29: En Çok Tercih Edilen Görsel Materyal/Etkinlik

		f	%
Geçerli	Televizyon Dizileri	15	6,9
	Filmler	90	41,3
	Belgeseller	62	28,4
	Animasyonlar	21	9,6
	Çizgi Romanlar	15	6,9
	Tartışma programları	15	6,9
	Toplam	218	100,0
Toplam		236	

En çok tercih edilen görsel materyal ve etkinlik türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan tabloya cevap veren öğrenci oranı %92,4'tür (218 öğrenci). Tablo 29'a bakıldığında, cevap veren öğrencilerin %41,3'ü Filmleri (90 öğrenci) , %28,4'ü Belgeselleri (62 öğrenci) , %9,6'ı Animasyonları (21 öğrenci) tercih ederken , Televizyon dizilerini, Çizgi romanları ve Tartışma programlarını tercih eden öğrencilerin oranlarının %6,9'luk eş değerlerde kalmış olduğu görülmektedir. (15 öğrenci) .

Görüldüğü üzere öğrencilerin geneli filmleri ve belgeselleri oldukça ilgi çekici bulmaktadırlar.

Tablo 30: En Çok Tercih Edilen Gezi veya Sahne Programı

		f	%
Geçerli	Müze Ziyaretleri	45	20,5
	Konferanslar	11	5,0
	Seminerler	8	3,7
	Tiyatrolar	48	21,9
	Tarihi Alanları ziyaret	100	45,7
	Tarihsel yıldönümü kutlamaları	7	3,2
	Toplam	219	100,0
Toplam		236	

En çok tercih edilen gezi ve sahne programları çeşitlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %92,8'i cevap vermiştir (219 öğrenci). Tablo 30'dan anlaşıldığı üzere, cevap veren öğrencilerin %45,7'si (100 öğrenci) tarihi alanları ziyaret etmeyi, %21,9'u (48 öğrenci) tiyatroları , %20,5 i (45 öğrenci) Müze ziyaretlerini, %5'i (11 öğrenci) , %3,7'si (8 öğrenci) seminerleri ve %3,2'si (7 öğrenci) tarihsel yıl dönümü kutlamalarını tercih etmektedir.

Görüldüğü üzere öğrencilerin büyük bir çoğunluğu tarihi alanları ziyaret etmeyi tercih etmektedirler, bunu eş değer yoğunluklarla "müze ziyaretleri " ve "tiyatrolar" takip etmektedir. Seminer, Konferans ve Tarihsel yıl dönümü kutlamalarının az bir seviyede olması muhtemelen, bu tür etkinliklerin çok sıklıkla yapılmayışıdır. Ayrıca bu etkinliklerin diğerlerine kıyasla öğrenciyi daha pasif konumda bulunduran etkinlikler olmaları da bir etmen olabilir.

Tablo 31: En Çok Tercih Edilen Sesli Materyal/Etkinlik

		f	%
Geçerli	Radyo programları	28	12,6
	Sohbetler	194	87,4
	Toplam	222	100,0
Kayıp		14	
Toplam		236	

En çok tercih edilen sesli materyal ve etkinlik çeşitlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %94,1'i cevap vermiştir (222 öğrenci). Tablo 31'den anlaşıldığı kadarıyla, cevap veren öğrencilerden %87,4'ü (194 öğrenci) Sohbetleri tercih ederken, %12,6'sı (28 öğrenci) radyo programlarını tercih ettiğini söylemiştir.

Tablodan görüldüğü üzere, öğrencilerin çoğunluğu tarih üzerine yapılan sohbetlere katılmayı sevmektedirler.

Tablo 32: En Çok Tercih Edilen Yazılı Materyal/Kaynak

		f	%
Geçerli	Romanlar	53	24,9
	Dergiler	31	14,6
	Gazete makaleleri	13	6,1
	Popüler tarih kitapları	42	19,7
	Ders kitapları	16	7,5
	Ansiklopediler	27	12,7
	Şiirler	16	7,5
	Bilimsel kitap ve makaleler	15	7,0
	Toplam	213	100,0
Toplam	236		

En çok tercih edilen yazılı materyal ve kaynak türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %90,3'ü (213 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 32'den anlaşıldığı kadarıyla, cevap veren öğrencilerin %24,9'u (53 öğrenci) romanları, %19,7'si (42 öğrenci) popüler tarih kitaplarını , %14,6'sı (31 öğrenci) dergileri, %12,7'si (27 öğrenci) ansiklopedileri , %7,5'i (16 öğrenci) şiirleri, %7,5'i (16 öğrenci) ders kitaplarını, %7'si (15 öğrenci) bilimsel kitap ve makaleleri ve %6,1'i (13 öğrenci) gazete makalelerini tercih etmektedir.

Öğrencilerin tercihlerine bakıldığında büyük seviyede baskın olan bir materyal türünün varlığından söz etmek mümkün olmamakla birlikte romanlara ve popüler tarih kitaplarına karşı azımsanmayacak bir ilginin olduğu da görülmektedir.

3.7 Öğrencilere Göre Materyal , Etkinlik ve Kaynak Türlerinin Güvenilir Bilgi Sunma Düzeyleri

Öğrencilerin materyal, etkinlik ve kaynak türlerine yönelik ilgilerinin belirlenmesi, öğrencilerin ilgisini çekecek olan türlerin tespit edilmesi açısından faydalı olacakken öğrencilerin bu materyallere ne denli güven duyduklarının tespit edilmesi de önem arz etmektedir. Zira güvenilir bilgi sunmadıkları sürece bir takım materyallerin eğitimde kullanılması çokta faydalı olmayacaktır.

Bu sebeple belirli materyal türlerini ne derecede güvenilir bulduklarını öğrenmek amacıyla öğrencilere "Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılabilir bir takım materyal ve etkinlikler, başlıklar altında listelenmiştir. Bunları tarihle ilgili doğru bilgi sunmaları açısından değerlendirmek için ilgili kısmı X işaretiyle işaretleyiniz" yönergesi verilmiş ve bu yönergenin altına belli başlı kategoriler halinde, tarih öğrenmek için kullanılabilir materyal, etkinlik ve kaynak türleri listelenmiştir.

Tablo 33: Öğrencilere Göre Görsel Materyallerin/Etkinliklerin Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri

		f	%
Geçerli	Çok Az	28	11,9
	Az	28	11,9
	Orta	65	27,5
	Fazla	58	24,6
	Çok fazla	57	24,2
	Toplam	236	100,0

Öğrencilerin görsel materyallerle ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin tümü işaretleme yapmıştır. Tablo 33'te görüldüğü üzere, öğrencilerin cevapları %27,5 oranıyla (65 öğrenci) "Orta" , %24,6 oranıyla (58 öğrenci) "Fazla" , %24,2 oranıyla (57 öğrenci) "Çok fazla" ve %11,9'luk oranlarla (28'er öğrenci), "Az" ve "Çok az" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 33'te genel olarak yoğunlaşma, üst seviye güvenilirliği temsil eden cevaplarda gözlenmektedir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin genelinin, görsel materyallerin doğru bilgi sunma düzeylerini yüksek buldukları söylenebilir.

Tablo 34: Öğrencilere Göre Geziler ve Sahne Programlarının Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri

		f	%
Geçerli	Çok Az	37	15,7
	Az	28	11,9
	Orta	35	14,9
	Fazla	55	23,4
	Çok fazla	80	34,0
	Total	235	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin gezi ve sahne programlarıyla ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %99,6'sı (235 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 34'ten anlaşıldığı üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %34 oranıyla (80 öğrenci) "Çok fazla" , %23,4 oranıyla (55 öğrenci) "Fazla" , %15,7 oranıyla (37 öğrenci) "Çok az" , %14,9 oranıyla (35 öğrenci) "orta" , ve, %11,9 oranıyla (28 öğrenci), "Az" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 34'ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğunun, geziler ve sahne programları gibi etkinliklerden doğru bilgi edinebileceklerine yönelik düşünceleri olumludur.

Tablo 35: Öğrencilere Göre Sesli Materyallerin/Etkinliklerin Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri

		f	%
Geçerli	Çok Az	48	20,4
	Az	51	21,7
	Orta	83	35,3
	Fazla	31	13,2
	Çok fazla	22	9,4
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin sesli materyallerle ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %99,6'sı (235 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 35'ten anlaşıldığı üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %35,3 oranıyla (83 öğrenci) "Orta" , %21,7 oranıyla (51 öğrenci) "Az" , %20,4 oranıyla (48 öğrenci) "Çok az" , %13,2 oranıyla (31 öğrenci) "fazla" , ve, %9,4 oranıyla (22 öğrenci), "Çok fazla" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 35'ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin genelinin, sesli materyallerden, doğru bilgi edinebileceklerine yönelik düşünceleri olumsuzdur.

Tablo 36: Öğrencilere Göre İnteraktif Materyallerin/Kaynakların Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri

		f	%
Geçerli	Çok Az	43	18,5
	Az	55	23,6
	Orta	49	21,0
	Fazla	47	20,2
	Çok fazla	39	16,7
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin interaktif materyallerle ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 36'dan anlaşıldığı kadarıyla, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %23,6 oranıyla (55 öğrenci) "Az" , %21 oranıyla (49 öğrenci) "Orta" , %20,2 oranıyla (47 öğrenci) "Fazla" , %18,5 oranıyla (43 öğrenci) "Çok az" , ve, %16,7 oranıyla (39 öğrenci), "Çok fazla" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 36'dan anlaşıldığı üzere öğrencilerin genelinin interaktif materyallerden, doğru bilgi edebileceklerine yönelik düşünceleri orta seviyeye yakın seyretmektedir.

Tablo 37: Öğrencilere Göre Yazılı Kaynakların/Materyallerin Doğru Bilgi Sunma Seviyeleri

		f	%
Geçerli	Çok Az	23	9,8
	Az	25	10,7
	Orta	56	23,9
	Fazla	68	29,1
	Çok fazla	62	26,5
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin yazılı materyallerle ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 37'de görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %29,1 oranıyla (68 öğrenci) "Fazla" , %26,5 oranıyla (62 öğrenci) "Çok fazla" , %23,9 oranıyla (56 öğrenci) "Orta" , %10,7 oranıyla (25 öğrenci) "Az" , ve, %9,8 oranıyla (23 öğrenci), "Çok Az" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 37'den anlaşıldığı üzere öğrencilerin genelinin yazılı materyallerden, doğru bilgi edebileceklerine yönelik düşünceleri olumludur.

3.8 Öğrencilere Göre Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türlerinin Sundukları Bilgilerin Kalıcı Olma Düzeyleri

İlgi çekicilik ve güvenilirlik kadar, kalıcılık da materyal ve etkinlik türleri açısından önemli bir özelliktir. Bu sebeple öğrencilere "Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılacak bir takım materyal ve etkinlikler, başlıklar altında listelenmiştir. Bunları onlardan öğrendiğiniz bilginin aklınızda kalması açısından değerlendirmek için ilgili kısmı X işaretiyle işaretleyiniz" yönergesi yöneltilmiş ve bu yönergenin altına belli başlı kategoriler halinde tarih öğrenmek için kullanılacak materyal, etkinlik ve kaynak türleri listelenmiştir.

Tablo 38: Öğrencilere Göre Görsel Materyallerin/Etkinliklerin Kalıcılığı

		f	%
Geçerli	Çok Az	11	4,7
	Az	20	8,5
	Orta	36	15,3
	Fazla	66	28,0
	Çok fazla	103	43,6
	Toplam	236	100,0

Öğrencilerin görsel materyallerle ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin tamamı işaretleme yapmıştır. Tablo 38'de görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %43,6 oranıyla (103 öğrenci) "Çok Fazla" , %28, oranıyla (66 öğrenci) "fazla" , %15,3 oranıyla (36 öğrenci) "Orta" , %8,5 oranıyla (20 öğrenci) "Az" , ve, %4,7 oranıyla (11 öğrenci), "Çok Az" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 38'den anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğu görsel materyallerden elde ettikleri bilgilerin uzun süre akıllarında kaldığını ifade etmektedirler.

Tablo 39: Öğrencilere Göre Geziler ve Sahne Programlarının Kalıcılığı

		f	%
Geçerli	Çok Az	17	7,2
	Az	24	10,2
	Orta	30	12,8
	Fazla	58	24,7
	Çok fazla	106	45,1
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin geziler ve sahne programlarıyla ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %99,6'sı (235 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 39'da görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %45,1 oranıyla (106 öğrenci) "Çok Fazla" , %24,7 oranıyla (58 öğrenci) " fazla" , %12,8 oranıyla (30 öğrenci) "Orta" , %10,2 oranıyla (24 öğrenci) "Az" , ve, %7,2 oranıyla (17 öğrenci), "Çok Az" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 39'dan anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğu geziler ve sahne programlarından elde ettikleri bilgilerin uzun süre akıllarında kaldığını ifade etmektedirler.

Tablo 40: Öğrencilere Göre Sesli Materyallerin/Etkinliklerin Kalıcılığı

		f	%
Geçerli	Çok Az	39	16,6
	Az	56	23,8
	Orta	74	31,5
	Fazla	43	18,3
	Çok fazla	23	9,8
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin sesli materyal ve etkinliklerle ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %99,6'sı (235 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 40'ta görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %31,5 oranıyla (74 öğrenci) "Orta" , %23,8 oranıyla (56 öğrenci) "Az" , %18,3 oranıyla (43 öğrenci) "Fazla" , %16,6 oranıyla (39 öğrenci) "Çok Az" , ve, %9,8 oranıyla (23 öğrenci), "Çok fazla" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 40'tan anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğu sesli materyal ve etkinliklerden elde ettikleri bilgilerin kalıcılığının orta seviyede olduğunu beyan etmişlerdir. Tüm verilen cevaplar kıyaslandığında öğrencilerin genelinin sesli materyallerden elde ettikleri bilgilerin kalıcılığını orta seviyeye yakın bir düzeyde değerlendirdiklerini söylemek mümkündür.

Tablo 41: Öğrencilere Göre İnteraktif Materyallerin/Kaynakların Kalıcılığı

		f	%
Geçerli	Çok Az	23	9,8
	Az	52	22,2
	Orta	63	26,9
	Fazla	51	21,8
	Çok fazla	45	19,2
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin interaktif materyal ve kaynaklarla ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 41'de görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %26,9 oranıyla (63 öğrenci) "Orta" , %22,2 oranıyla (52 öğrenci) "Az" , %21,8 oranıyla (51 öğrenci) "Fazla" , %19,2 oranıyla (45 öğrenci) "Çok fazla" , ve, %9,8 oranıyla (23 öğrenci), "Çok az" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 41'den anlaşıldığı üzere öğrenciler interaktif malzemelerden elde ettikleri bilgilerin kalıcılığına dair farklı cevaplar vermişlerdir. Fakat verilen cevapların hangi aralıklarda yoğunlaştıklarından yola çıkarak, öğrencilerin genelinin interaktif materyallerden elde ettikleri bilgilerin kalıcılığını ya yakın seviyede algıladıkları söylenebilir. Ancak "Fazla" ve "Çok fazla" seçeneklerini işaretleyenlerin toplamının %40 civarında olması, öğrencilerin önemli bir kısmının, bu materyallerin kalıcı olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 42: Öğrencilere Göre Yazılı Kaynakların/Materyallerin Kalıcılığı

Geçerli	Çok Az	22	9,4
	Az	43	18,3
	Orta	58	24,7
	Fazla	57	24,3
	Çok fazla	55	23,4
	Toplam	235	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin yazılı materyal ve kaynaklarla ilgili fikirlerini almak için sunulmuş olan tabloya, öğrencilerin %99,6'sı (235 öğrenci) işaretleme yapmıştır. Tablo 42'de görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerin cevapları %24,7 oranıyla (58 öğrenci) "Orta" , %24,3 oranıyla (57 öğrenci) " fazla" , %23,4 oranıyla (55 öğrenci) "çok Fazla" , %18,3 oranıyla (43 öğrenci) "az" , ve, %9,4 oranıyla (22 öğrenci), "Çok az" seçeneklerinde görülmektedir.

Tablo 42'den anlaşıldığı üzere öğrenciler sesli malzemelerden elde ettikleri bilgilerin kalıcılığına dair belirgin oranlarla ayrılmış cevaplar vermemişlerdir. Fakat verilen cevapların yoğunlaştıkları aralıklardan yola çıkarak, öğrencilerin genelinin sesli materyallerden elde ettikleri bilgilerin kalıcılığını ortanın üstünde, yüksekçe bir seviyede algıladıkları söylenebilir.

3.9 Öğrencilere Göre Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türlerinin İçinde En Doğru Bilgiyi Sunan Türler

Öğrencilerin belirli materyal, etkinlik ve kaynak türleri arasından hangilerinin daha gerçekçi bilgi sunduğunu düşündüklerini tespit etmek için, öğrencilere "Aşağıda bir takım başlıklar altında tarih öğrenmek için kullanılacak malzemeler listelenmiştir. Lütfen her listeden sizin en çok ilginizi çeken yuvarlak içine alınız" yönergesi yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevapların analizleri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 43: Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Görsel Materyaller/Etkinlikler

		f	%
Geçerli	Televizyon Dizileri	13	6,0
	Filmler	56	25,8
	Belgeseller	111	51,2
	Animasyonlar	14	6,5
	Çizgi Romanlar	1	,5
	Tartışma programları	22	10,1
	Toplam	217	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin en doğru bilgiyi sunduğuna inandıkları görsel materyalleri tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %91,9'u (217 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 43'te görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerden %51,2'si (11 öğrenci) "Belgeselleri", %25,8'i (56 öğrenci) filmleri, %10,1'i (22 öğrenci) tartışma programlarını, %6,5'i (14 öğrenci) animasyonları, %6'sı (13 öğrenci) televizyon dizilerini ve %0,5'i (1 öğrenci) çizgi romanları en doğru bilgiyi sunan tür olarak değerlendirmiştir.

Tablo 43'ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğunun en güvenilir bilgiyi sunabilecek olan görsel materyal olarak tercih ettikleri tür belgesel programlarıdır.

Tablo 44: Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Gezi/Sahne Programları

		f	%
Geçerli	Müze Ziyaretleri	37	17,5
	Konferanslar	8	3,8
	Seminerler	6	2,8
	Tiyatrolar	28	13,3
	Tarihi Alanları ziyaret	127	60,2
	Tarihsel yıl dönümü kutlamaları	5	2,4
	Toplam	211	100,0
Toplam	236		

Öğrencilerin en doğru bilgiyi sunduğuna inandıkları sahne programı veya gezi türü etkinlikleri tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %89,4'ü (211 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 44'te görüldüğü üzere, İşaretleme yapan öğrencilerden %60,2'si (127 öğrenci) "Tarihsel alanları ziyaret etmeyi", %17,5'i (37 öğrenci) "Müze ziyaretlerini", %13,3'ü (28 öğrenci) Tiyatroları, %3,8'i (8 öğrenci) konferansları, %2,8'i (6 öğrenci) seminerleri ve %2,4'ü (5 öğrenci) Tarihsel yıl dönümü kutlamalarını en doğru bilgiyi sunan tür olarak değerlendirmiştir.

Tablo 44'ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin en güvenilir bilgiyi sunabilecek olan sahne programı veya gezi etkinliği olarak tercih ettikleri tür Tarihsel alanları ziyaret etmektir.

Müze ziyaretlerinin oldukça düşük bir değer almış olması düşündürücüdür. Zira bu durum öğrencilerin, tarihsel objelerin sergilendiği ve bunlarla ilgili detaylı bilimsel bilgilerin sunulduğu müzelerden, doğru tarihsel bilgiyi elde edebileceklerine yönelik inançlarının düşük bir seviyede olduğunu göstermektedir. Ya mevcut haliyle müzelerimizde bir sıkıntı bulunmaktadır, ya da öğrencilerimiz müzeleri efektif bir biçimde kullanamamaktadırlar.

Tablo 45: Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Sesli Materyaller/Etkinlikler

		f	%
Geçerli	Radio programları	33	14,7
	Sohbetler	191	85,3
	Toplam	224	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin en doğru bilgiyi sunduğuna inandıkları sesli materyal ve etkinlik türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %94,9'u (224 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 45'e göre, İşaretleme yapan öğrencilerden %80,9'u (191 öğrenci) "Sohbetleri", %14,7'si (37 öğrenci) ise radyo programlarını en doğru bilgiyi sunan türler olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo 45'ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğu en doğru bilgiyi sohbetlerden elde ettiklerini düşünmektedirler.

Tablo 46: Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan İnteraktif Materyaller/Kaynaklar

		f	%
Geçerli	Bilgisayar oyunları	54	24,2
	İnternet siteleri	69	30,9
	Bilgisayar sunumları	100	44,8
	Toplam	223	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin en doğru bilgiyi sunduğuna inandıkları interaktif materyal ve etkinlik türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %94,5'i (223 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 46'da görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerden %42,4'ü (100 öğrenci) "Bilgisayar sunumlarını", %29,2'si (69 öğrenci) internet sitelerini ve %24,2'si (54 öğrenci) bilgisayar oyunlarını en doğru bilgiyi sunan tür olarak

değerlendirmiştir.

Görüldüğü üzere öğrencilerin büyük çoğunluğu en doğru bilgiyi bilgisayar sunumlarından elde edebileceklerini düşünmektedirler. Fakat gerek bilgisayar oyunlarından gerekse internet sitelerinden doğru bilgi elde edebilecek olduğunu düşünen öğrencilerin oranı da kayda değer bir büyüklüktedir.

Tablo 47: Öğrencilere Göre En Doğru Bilgiyi Sunan Yazılı Materyaller/Kaynaklar

		f	%
Geçerli	Romanlar	29	13,9
	Dergiler	14	6,7
	Gazete makaleleri	10	4,8
	Popüler tarih kitapları	47	22,6
	Ders kitapları	25	12,0
	Ansiklopediler	50	24,0
	Şiirler	9	4,3
	Bilimsel kitap ve makaleler	24	11,5
	Toplam	208	100,0
Toplam	236		

Öğrencilerin en doğru bilgiyi sunduğuna inandıkları yazılı materyal ve etkinlik türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %88,1'i (208 öğrenci) cevap vermiştir. tablo 47'de görüldüğü üzere İşaretleme yapan öğrencilerden %24'ü (50 öğrenci) "Ansiklopedileri", %22,6'sı (47 öğrenci) popüler tarih kitaplarını, %13,9'u (29 öğrenci) romanları, %12'si (25 öğrenci) ders kitaplarını , %11,5'i (24 öğrenci) bilimsel kitap ve makaleleri , %6,7'si (14 öğrenci) dergileri , %4,8'si (10 öğrenci) gazete makalelerini ve %4,3'ü (9 öğrenci) şiirleri en doğru bilgiyi sunabilecek materyal türü olarak değerlendirmiştir.

Görüldüğü üzere öğrencilerin fikirleri değişiklik göstermektedir. Fakat en büyük

yoğunlaşmalar, Ansiklopedilerde ve popüler tarih kitaplarında odaklanmaktadır.

3.10 Öğrencilere Göre Materyal, Etkinlik ve Kaynak Türlerinin İçinde En Kalıcı Bilgiyi Sunan Türler

Materyal etkinlik ve kaynak türleri arasında öğrencilere göre en kalıcı bilgiyi sunan türleri tespit etmek amacıyla öğrencilere; "Aşağıda bir takım başlıklar altında tarih öğrenmek için kullanılacak malzemeler listelenmiştir. Lütfen her listeden size göre tarih eğitiminde en uzun süre akılda kalan bilgiyi sunabilecek olanı yuvarlak içine alınız" yönergesi sunulmuştur. Bu soruya verilen cevapların analizleri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 48: Öğrencilere Göre En Kalıcı Görsel Materyal/Etkinlik

		f	%
Geçerli	Televizyon Dizileri	23	10,4
	Filmler	96	43,4
	Belgeseller	58	26,2
	Animasyonlar	25	11,3
	Çizgi Romanlar	5	2,3
	Tartışma programları	14	6,3
	Toplam	221	100,0
Toplam	236		

Öğrencilerin en kalıcı bilgiyi sunduğuna inandıkları görsel materyalleri tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %93,6'sı (221 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 48'de görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerden %26,2'si (58 öğrenci) "Belgeselleri", %43,4'ü (96 öğrenci) filmleri, %6,3'ü (14 öğrenci) tartışma programlarını, %11,3'ü (25 öğrenci) animasyonları, %10,4'ü (13 öğrenci) televizyon dizilerini ve %2,3'ü (5 öğrenci) çizgi romanları en kalıcı bilgiyi sunan tür olarak değerlendirmiştir.

Tablo 48'den anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğunun en kalıcı bilgiyi

sunabilecek olan görsel materyal olarak tercih ettikleri tür filmlerdir.

Tablo 49: Öğrencilere Göre En Kalıcı Gezi ve Sahne Etkinlikleri

		f	%
Geçerli	Müze Ziyaretleri	40	18,3
	Konferanslar	11	5,0
	Seminerler	15	6,9
	Tiyatrolar	41	18,8
	Tarihi Alanları ziyaret	106	48,6
	Tarihsel yıl dönümü kutlamaları	5	2,3
	Toplam	218	100,0
Toplam	236		

Öğrencilerin en kalıcı bilgiyi sunduğuna inandıkları sahne programı veya gezi türü etkinlikleri tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %92,4'ü (218 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 49'a göre, işaretleme yapan öğrencilerden %48,6'sı (106 öğrenci) "Tarihsel alanları ziyaret etmeyi", %18,3'ü (40 öğrenci) Müze ziyaretlerini, %18,8'i (41 öğrenci) Tiyatroları, %5'i (11 öğrenci) "konferansları", %6,9'u (15 öğrenci) seminerleri ve %2,3'ü (5 öğrenci) Tarihsel yıldönümü kutlamalarını en kalıcı bilgiyi sunan tür olarak değerlendirmiştir.

Tablo 49'dan anlaşıldığı üzere öğrencilerin genelinin en kalıcı bilgiyi sunabilecek olan sahne programı veya gezi etkinliği olarak tercih ettikleri tür Tarihsel alanları ziyaret etmektir.

Tablo 50: Öğrencilere Göre En Kalıcı Sesli Materyal/Etkinlik

		f	%
Geçerli	Radyo programları	28	12,7
	Sohbetler	192	87,3
	Toplam	220	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin en kalıcı bilgiyi sunduğuna inandıkları sesli materyal ve etkinlik türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %93,2'si (220 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 50'de görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerden %87,3'ü (192 öğrenci) "Sohbetleri", %12,7'si (28 öğrenci) ise radyo programlarını en kalıcı bilgiyi sunan türler olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo 50'den anlaşıldığı üzere öğrencilerin çoğunluğu en kalıcı bilgiyi sohbetlerden elde edebileceklerini düşünmektedirler.

Tablo 51: Öğrencilere Göre En Kalıcı İnteraktif Materyal/Kaynak

		f	%
Geçerli	Bilgisayar oyunları	93	41,0
	İnternet siteleri	58	25,6
	Bilgisayar sunumları	76	33,5
	Toplam	227	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin en kalıcı bilgiyi sunduğuna inandıkları interaktif materyal ve etkinlik türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %96,2'si (227 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 51'de görüldüğü üzere, işaretleme yapan öğrencilerden %33,5'i (76 öğrenci) "Bilgisayar sunumlarını", %25,6'sı (58 öğrenci) "internet sitelerini" ve %41'i (93 öğrenci) "bilgisayar oyunlarını" en kalıcı bilgiyi sunan tür olarak değerlendirmiştir.

Görüldüğü üzere öğrencilerin büyük çoğunluğu en kalıcı bilgiyi bilgisayar oyunlarından elde edebileceklerini düşünmektedirler. Lakin Bilgisayar sunumları ve İnternet sitelerinden kalıcı bilgi öğrenebileceğini düşünen öğrencilerin oranı da azımsanmayacak kadar yüksektir.

Tablo 52: Öğrencilere Göre En Kalıcı Yazılı Materyal/Kaynak

		f	%
Geçerli	Romanlar	48	22,2
	Dergiler	26	12,0
	Gazete makaleleri	17	7,9
	Popüler tarih kitapları	46	21,3
	Ders kitapları	22	10,2
	Ansiklopediler	26	12,0
	Şiirler	17	7,9
	Bilimsel kitap ve makaleler	14	6,5
	Toplam	216	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin en kalıcı bilgiyi sunduğuna inandıkları yazılı materyal ve etkinlik türlerini tespit etmek amacıyla sunulmuş olan listeye, öğrencilerin %91,5'i (216 öğrenci) cevap vermiştir. Tablo 52'de görüldüğü üzere, İşaretleme yapan öğrencilerden %12'si (26 öğrenci) "Ansiklopedileri", %21,3'ü (46 öğrenci) popüler tarih kitaplarını %22,2'si (48 öğrenci) romanları, %10,2'si (22 öğrenci) ders kitaplarını , %6,5'i (14 öğrenci) bilimsel kitap ve makaleleri , %12 'si (26 öğrenci) dergileri , %7,9'u (17 öğrenci) gazete makalelerini ve %7,9'u (17 öğrenci) şiirleri en kalıcı bilgiyi sunabilecek materyal türü olarak değerlendirmiştir.

Görüldüğü üzere öğrencilerin fikirleri değişiklik göstermektedir. Fakat en büyük yoğunlaşmalar, Romanlarda ve popüler tarih kitaplarında odaklanmaktadır.

3.11 Öğrencilerin Ders Dışı Etkinlikleri

Öğrencilerin ders dışında tarih eğitimine yönelik çalışma alışkanlıklarını tespit etmek amacıyla öğrencilere "Aşağıdaki materyallerden ne sıklıkla faydalanırsınız. Lütfen materyal - etkinliklere birer örnek veriniz. Lütfen ilgili kısmı x işaretiyle işaretleyiniz" önermesi verilmiş ve bu önermeyi takiben 22 maddelik bir tablo sunulmuştur. Öğrencilerin bu tabloda yapmış oldukları işaretlemelerin analizleri aşağıdaki tablolarda listelenmiştir.

Tablo 53: Öğrencilerin Kütüphanelerde Araştırma Yapma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	114	48,9
	Orta	106	45,5
	Sık	13	5,6
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin Kütüphanelerde araştırma yapma etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %48,9 (114 öğrenci) , %45,5 (106 öğrenci) , %5,6 (13 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımını sunan tablo 53 incelendiğinde öğrencilerin genelinin kütüphanelerde tarihsel konularla ilgili araştırma yapmaya fazla vakit ayırmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin yarıya yakını "hiç" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu cevabı yine yarıya yakın bir oranla "orta" seçeneği takip etmektedir.

Tablo 54: Öğrencilerin İnternette Araştırma Yapma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	46	19,7
	Orta	138	59,2
	Sık	49	21,0
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin internette araştırma yapma etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %19,7 (46 öğrenci) , %59,2 (138 öğrenci) , %21 (49 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımını sunan tablo 54 incelendiğinde öğrencilerin genelinin çok sık olmasa da kayda değer bir oranda internet üzerinden tarihle ilgili araştırmalar yaptığı görülmektedir.

Tablo 55: Öğrencilerin Tarihi Alanları Ziyaret Etme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	49	21,4
	Orta	134	58,5
	Sık	46	20,1
	Toplam	229	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihi alanları ziyaret etme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %97'si (229 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %21,4 (49 öğrenci) , %58,5 (134 öğrenci) , %20,1 (46 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımını sunan tablo 55 incelendiğinde öğrencilerin genelinin çok sık olmasa da kayda değer bir oranda tarihi alanlara gittikleri görülmektedir.

Tablo 56: Öğrencilerin Müzeleri Ziyaret Etme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	78	33,5
	Orta	117	50,2
	Sık	38	16,3
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin müzeleri ziyaret etme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98'7si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç", "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %33,5 (78 öğrenci), %50,2 (117 öğrenci), %16,3 (38 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımını sunan tablo 56 incelendiğinde, öğrencilerin genelinin çok sık olmamakla beraber müzelere gittikleri görülmektedir.

Tablo 57: Öğrencilerin Konferans/Seminer Türü Etkinliklere Katılma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	119	51,5
	Orta	91	39,4
	Sık	21	9,1
	Toplam	231	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin konferans veya seminerlere katılma etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %97,9'u (231öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %51,5 (119 öğrenci) , %39,4 (91 öğrenci) , %9,1 (21 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımını sunan tablo 57 incelendiğinde öğrencilerin genelini konferans ve seminer gibi etkinliklere katılmadıkları görülmektedir. Bu tarz etkinliklere vakit ayırdığını belirten öğrenciler de bu tarz etkinliklere orta düzeyde vakit ayırdıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 58: Öğrencilerin Bilgisayar/Projeksiyon Sunumlarını Kullanma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	88	37,8
	Orta	119	51,1
	Sık	26	11,2
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili bilgisayar ve projeksiyon sunumlarını izleme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %37,8 (88 öğrenci) , %51,1 (119 öğrenci) , %11,2 (26 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımını sunan tablo 58 incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun bilgisayar/projeksiyon sunumlarını orta seviyede bir sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Ancak bu tarz etkinlikleri hiç kullanmadığını beyan eden öğrencilerin sayısı da oldukça fazladır.

Tablo 59: Öğrencilerin Tarihsel Yıl Dönümü Kutlamalarına Katılma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	75	32,2
	Orta	99	42,5
	Sık	59	25,3
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihsel olayların yıldönümü kutlamaları etkinliklerine ne sıklıkla katıldıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %32,2 (75 öğrenci) , %42,5 (99 öğrenci) , %25,3 (59 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımını sunan tablo 59 incelendiğinde öğrencilerin genelinin, tarihsel yıldönümü kutlamalarına orta bir seviyede katılım gösterdiklerini beyan ettikleri görülmektedir. Hiç katılım göstermediğini beyan eden öğrencilerin oranıyla sık katılım gösterdiğini belirten öğrencilerin oranları da dikkate değer derecede yüksek seviyelerdedir. Sonuç olarak öğrencilerin bir kısmının tarihsel yıl dönümü kutlamalarına tamamen ilgisiz olduğu görünmekle beraber, ilgili olduğu görünen öğrencilerin dikkate değer bir seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 60: Öğrencilerin Tarihi Konuları İçeren Bilgisayar Oyunlarını Oynama Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	105	44,9
	Orta	74	31,6
	Sık	55	23,5
	Toplam	234	100,0
Toplam			

Öğrencilerin tarihi konuları içeren bilgisayar oyunlarını oynama etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %44,9 (105 öğrenci) , %31,6 (74 öğrenci) , %23,5 (55 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların listelendiği tablo 60'a bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun bilgisayar oyunlarını hiç tercih etmediği görülmektedir. Lakin Orta seviyede tercih eden veya sıkça tercih eden öğrencilerin oranları da azımsanmayacak kadar yüksektir. Sonuç olarak öğrencilerin bir kısmının bilgisayar oyunlarına karşı tamamen ilgisiz olduğu görülmekle beraber, azımsanmayacak bir çoğunluğunun da tarihi konuları içeren bilgisayar oyunlarına ilgi gösterdikleri görülmektedir.

Tablo 61: Öğrencilerin Tarihsel Konulardaki Şiirleri Okuma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	97	41,6
	Orta	97	41,6
	Sık	39	16,7
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili şiirleri okuma etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %41,6 (97 öğrenci) , %41,6 (97 öğrenci) , %16,7 (39 öğrenci) biçimindedir.

Verilerin sunulduğu tablo 61'den anlaşıldığına göre tarihi konulara yönelik içeriğe sahip olan şiirleri hiç okumadığını beyan eden öğrencilerin oranı oldukça yüksektir, fakat bu oran şiirleri orta bir düzeyde okuma eğilimi gösteren öğrencilerin oranıyla eşittir. Sıkça şiir okuduğunu beyan eden öğrencilerin oranı her ne kadar az gibi görünse de dikkate değer bir seviyededir.

Tablo 62: Öğrencilerin Tarihsel İçerikli Romanları Okuma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	56	23,9
	Orta	115	49,1
	Sık	63	26,9
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin ne sıklıkla tarihle ilgili roman okuduklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %23,9 (56 öğrenci) , %49,1 (115 öğrenci) , %26,9 (63 öğrenci) biçimindedir.

Verilerin sunulduğu tablo 62'den anlaşıldığına göre tarihi konuları içeren romanları okumayı tercih eden öğrencilerin sayısı oldukça iyi bir seviyededir. Öğrencilerin çoğunluğu orta seviyede bir düzeyde bu aktiviteyi bildirdiğini beyan etmiştir. Bunu takiben sıkça tarihsel roman okuduğunu beyan eden öğrenciler gelmektedir. Fakat bu etkinliği hiç göstermediğini beyan eden öğrencilerin oranı da %23 gibi azımsanmayacak bir seviyededir.

Tablo 63: Öğrencilerin Tarihsel Konuları İçeren Gazete Makalelerini Okuma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	102	43,6
	Orta	100	42,7
	Sık	32	13,7
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin ne sıklıkla tarihle ilgili gazete makalelerini okuduklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %43,6 (102 öğrenci) , %42,4 (100 öğrenci) , %13,7 (32 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların sunulduğu tablo 63 irdelendiğinde, gazete makalesi okuma etkinliğini hiç gerçekleştirmeyle orta seviyede bir sıklıkla gerçekleştiren öğrencilerin oranlarının denk olduğu ve bu oranların en yüksek değerleri aldığı görülmektedir. Gazete makalelerini sıkça okuduğunu beyan eden öğrencilerin oranı da %14 civarındadır.

Tablo 64: Öğrencilerin Tarihsel konuları İçeren Çizgi Romanları Okuma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	139	59,7
	Orta	66	28,3
	Sık	28	12,0
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin ne sıklıkla tarihle ilgili çizgi roman okuduklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %59,7 (139 öğrenci) , %28,3 (66 öğrenci) , %12 (28 öğrenci) biçimindedir.

Cevapların dağılımını sunan tablo 64 incelendiğinde öğrencilerin ağırlıklı çoğunluğunun hiç çizgi roman okumadığı görülmektedir. Her ne kadar orta derecede bir sıklıkla çizgi roman okuduğunu belirten öğrencilerin oranı üçte bire yakın bir seviye de görünse ve sıkça çizgi roman okuduğunu beyan eden öğrencilerin oranı da azımsanmayacak bir seviyede olsa da, öğrencilerin yoğun olarak verdiği cevaplardan, çoğunluğun bu materyal türünü ne oranda kullanmakta olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır.

Tablo 65: Öğrencilerin Tarih Dergilerini Okuma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	96	41,2
	Orta	105	45,1
	Sık	32	13,7
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin ne sıklıkla tarihle ilgili dergileri okuduklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %41,2 (96 öğrenci) , %45,1 (105 öğrenci) , %13,7 (32 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların sunulduğu tablo 65 irdelendiğinde, dergi okuma etkinliğini hiç gerçekleştirmeyen %41'lik bir gruba karşılık, orta seviyede bir sıklıkla gerçekleştiren öğrencilerin %45 olduğu, sık okuyan yaklaşık %14'lük bir oranla birlikte öğrencilerin yaklaşık %60'ının dergi okuduğu görülür.

Tablo 66: Öğrencilerin Tarihle İlgili Bilimsel Kitap ve Makaleleri Okuma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	100	42,7
	Orta	96	41,0
	Sık	38	16,2
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin ne sıklıkla tarihle ilgili bilimsel kitapları okuduklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %42,7 (100 öğrenci) , %41 (96 öğrenci) , %16,2 (38 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların sunulduğu tablo 66 irdelendiğinde, bilimsel kitapları okuma etkinliğini hiç gerçekleştirilmeyenle orta seviyede bir sıklıkla gerçekleştiren öğrencilerin oranlarının denk olduğu ve bu oranların en yüksek değerleri aldığı görülmektedir. Her ne kadar oran olarak nispeten az kalsa da bilimsel kitapları sıkça okuduğunu beyan eden öğrencilerin oranı da azımsanmayacak bir seviyededir.

Tablo 67: Öğrencilerin Popüler Tarih Kitaplarını okuma Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	80	34,5
	Orta	100	43,1
	Sık	52	22,4
	Toplam	232	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin ne sıklıkla popüler tarih kitaplarını okuduklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,3'ü (232 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %34,5 (80 öğrenci) , %43,1 (100 öğrenci) , %22,4 (52 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımının sunulduğu tablo 67 incelendiğinde öğrencilerin genelini, popüler tarih kitaplarını okuma eğilimlerinin orta bir seviyede olduğu görülmektedir. Hiç okumadığını beyan eden öğrencilerin oranıyla sıkça okuduğunu belirten öğrencilerin oranları da dikkate değer derecede yüksek seviyelerdedir. Sonuç olarak öğrencilerin bir kısmının popüler tarih kitaplarını okumaya tamamen ilgisiz olduğu görünmekle beraber, ilgili olduğu görünen öğrencilerin dikkate değer bir seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 68: Öğrencilerin Tarihi Konulardaki Tiyatroları İzleme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	79	33,8
	Orta	110	47,0
	Sık	45	19,2
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili tiyatrolara gitme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %33,8 (79 öğrenci) , %47 (110 öğrenci) , %19,2 (45 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımının sunulduğu tablo 68 incelendiğinde öğrencilerin genelinin, tarihi konuları içeren tiyatrolara gitme eğilimlerinin orta bir seviyede olduğu görülmektedir. Hiç izlemediğini beyan eden öğrencilerin oranıyla sıkça izlediğini belirten öğrencilerin oranları da dikkate değer derecede yüksek seviyelerdedir. Sonuç olarak öğrencilerin bir kısmının tarihi konulara yönelik tiyatrolara karşı tamamen ilgisiz olduğu görünmekle beraber, ilgili olduğu görünen öğrencilerin dikkate değer bir seviyede olduğu anlaşılmaktadır

Tablo 69: Öğrencilerin Tarihi Konuları Olan Televizyon Dizilerini İzleme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	52	22,2
	Orta	114	48,7
	Sık	68	29,1
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili konuları içeren televizyon dizilerini izleme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %22,2 (52 öğrenci) , %48,7 (114 öğrenci) , %29,1 (68 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların sunulduğu tablo 69'un değerlendirmesi yapıldığında, öğrencilerin çoğunluğunun tarihi konuları içeren televizyon dizilerini orta seviyede bir sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Fakat belgesel programlarını hiç izlemediğini ya da sıkça izlediğini beyan eden öğrencilerin oranları da azımsanmayacak kadar yüksektir.

Tablo 70: Öğrencilerin Tarihi Konuları İçeren Animasyonları İzleme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	99	42,5
	Orta	98	42,1
	Sık	36	15,5
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili konuları içeren animasyonları izleme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %42,5 (99 öğrenci) , %42,1 (98 öğrenci) , %15,1 (36 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların dağılımının sunulduğu tablo 70'e bakıldığında tarihi konuları içeren animasyonları hiç izlemediğini söyleyen öğrencilerle, orta seviyede bir sıklıkta izlediğini söyleyen öğrencilerin oranı denk bir seviyede görülmektedir. Her ne kadar bu etkinliği sıkça uyguladığını dile getiren öğrencilerin oranı düşük bir seviyede olsa da yine de göz ardı edilmeyecek bir düzeydedir.

Tablo 71: Öğrencilerin Tarihi konuları İçeren Filmleri İzleme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	22	9,4
	Orta	106	45,5
	Sık	105	45,1
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili konuları içeren filmleri izleme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %9,4 (22 öğrenci) , %45,5 (106 öğrenci) , %45,1 (105 öğrenci) biçimindedir.

Cevapların sunulduğu tablo 71 incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun film izleme aktivitesini yoğun bir biçimde gerçekleştirdiği görülmektedir. Tarihi konularla ilgili filmleri izlemediğini söyleyen öğrencilerin sayısı oldukça azdır.

Tablo 72: Öğrencilerin Tarihi konulardaki Belgesel Programlarını İzleme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	62	26,6
	Orta	106	45,5
	Sık	65	27,9
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili konuları içeren belgesel programlarını izleme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %26,6 (62 öğrenci) , %45,5 (106 öğrenci) , %27,9 (65 öğrenci) biçimindedir.

Verilen cevapların sunulduğu tablo 72'nin değerlendirmesi yapıldığında, öğrencilerin çoğunluğunun belgesel programlarını orta seviyede bir sıklıkla kullandıkları görülmektedir. Fakat belgesel programlarını hiç kullanmadığını ya da sıkça kullandığını beyan eden öğrencilerin oranları da azımsanmayacak kadar yüksektir.

Tablo 73: Öğrencilerin Tarihi Konularla İlgili Radyo Programlarını Dinleme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	163	70,0
	Orta	54	23,2
	Sık	16	6,9
	Toplam	233	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili konuları içeren radyo programlarını dinleme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %98,7'si (233 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %70 (163 öğrenci) , %23,2 (54 öğrenci) , %6,9 (16 öğrenci) biçimindedir.

Verilerin listelendiği tablo 73'ten anlaşıldığı kadarıyla öğrencilerin genelinin tarihle ilgili konuları içeren radyo programlarını dinlemeyi tercih etmedikleri söylenebilir. Her ne kadar tarihle ilgili radyo programlarını orta seviyede bir sıklıkla dinlediğini beyan eden öğrencilerin oranı da neredeyse dörtte bire yakın bir seviyede, azımsanmayacak kadar yüksek olsa da, öğrencilerin çoğunluğunun bu etkinliğe yönelik görüşleri net bir biçimde anlaşılabilir. Ancak günümüz gençliğinin genel olarak radyo dinleme oranının, bilgisayar, TV gibi diğer iletişim araçlarını kullanma oranına göre daha düşük olduğu dikkate alınırsa, bu soruda hiç cevabının yüksek çıkmasının genel olarak düşük radyo dinleme oranıyla bağlantılı olduğu söylenebilir.

Tablo 74: Öğrencilerin Tarihi Konular Üzerine Yapılan Televizyon Programlarını İzleme Sıklığı

		f	%
Geçerli	Hiç	65	27,8
	Orta	113	48,3
	Sık	56	23,9
	Toplam	234	100,0
Toplam		236	

Öğrencilerin tarihle ilgili konuları içeren televizyon programlarını izleme etkinliğini ne sıklıkla yaptıklarını görmek için sunulmuş olan tabloya öğrencilerin %99,2'si (234 öğrenci) cevap vermiştir. "Hiç" , "Orta" ve "Sık" cevaplarının dağılımları sırasıyla %27,8 (65 öğrenci) , %48,3 (113 öğrenci) , %23,9 (56 öğrenci) biçimindedir.

Tablo 74'te görüldüğü üzere öğrencilerin geneli bu etkinliği orta seviyede bir sıklıkla gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Fakat bu etkinliği sıkça veya hiç gerçekleştirmediğini ifade eden öğrencilerin oranı da göz ardı edilmeyecek denli yüksektir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğrencilerin boş zamanlarında tarihe yönelik tutumlarını incelemeyi hedeflemiş olan bu araştırmada kapsamlı bir anket formu kullanılarak bir alan taraması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular, pek çok farklı kategorilerde toplanarak analiz edilmiş ve sonuç olarak öğrencilerin, tarihe yönelik ilgileri, materyal, etkinlik ve kaynaklarla ilgili görüşleri ve boş zaman aktiviteleri tespit edilmiştir. Açık ve kapalı uçlu sorularla öğrenci eğilimlerinde ortaya çıkan bazı durumların birbirlerine etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Genel olarak öğrencilerin tarihe yönelik ilgilerinin seviyesine ve bunun sebeplerine bakıldığında, ortaöğretim öğrencilerimizde, tarihe yönelik orta seviyede bir ilginin varlığı görülmektedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre biraz daha yüksek düzeyde bir ilgi gösterdikleri de tespit edilmiştir. İlgi seviyesinin orta seviyede olması bunun geliştirilebilir olduğunu açığa vurmaktadır. Zira öğrencilerimizin çoğunluğu tarihe karşı ilgisiz değildir. Fakat ilgilerinin üst düzeye çıkmasını engelleyen etmenlerin varolduğu da anlaşılmaktadır.

Araştırmada tespit edildiği kadarıyla, öğrenciler tarihin kendisine ilgilidir, fakat gerek tarih dersleri gerekse tarih öğrenmek için ders dışında kullanabilecek oldukları imkanların darlığı ve kalitesi öğrencilerin ilgilerinde bir düşüşe sebebiyet vermektedir.

Öğrencilerin derslerden yakınmaları çoğunlukla öğretmenlerin ders işleyiş yöntemleri ve sürekli aynı konuların bir tekrarıdan ibaret gibi görünen tarih müfredatındaki konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Her şeyden önce tarih öğretmenlerinin ders işlerken kullandıkları ve bir kısmı artık yeni eğitim anlayışına göre çağ dışı kalmış sayılabilecek olan yöntem ve tekniklerin, öğrencilerin algılarında tarih dersinin ve bunu takiben tarihin sıkıcı, monoton ve geçmişin anlamsızca tekrarıdan ibaret bir alan olduğu izlenimini uyandırdığı görülmektedir.

Dersin kendisinin bu biçimde öğrencileri bezdirmesi, öğrencilerin tarihe karşı genel tutumunu da etkilediği için öğrencilerin ders dışı aktivitelerinde tarih öğrenmeye ayırdıkları zamanın oldukça az olmasına sebebiyet vermektedir. Bu sebeple her şeyden önce öğretmenlerin derslerde öğrencilerin ilgisini çekmeyi başarmaları ve öğrencilere tarihin zevkli bir alan olduğunu hissettirebilmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin vermiş oldukları cevaplardan, öğrencileri derste daha aktif konuma getirecek etkinliklerin ve materyallerin kullanılmasıyla, dersin sıkıcı ve monoton olmasının önüne geçilebileceği anlaşılmaktadır. Zira pek çok öğrenci, öğretmenlerinin gayet sıkıcı olan klasik anlatım yöntemleriyle ders işlediklerini ve bunun motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediğini beyan etmiştir.

Öğrencilerin değinmiş oldukları ikinci bir konu ise dersin içeriğidir. Öğrencilerin büyük bir kısmı siyasi tarihi görmekten bıkmışlardır ve kronolojiyle istatistiksel verilerin yaşamla bağlantısı olmadan sunulduğu sayfaları görmekten bezmişlerdir. Öğrenciler tarihin daha canlı bir biçimde sunulmasını görmek istemektedirler. 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethederken ne kadar asker, ne kadar top kullandığını, savaşın ne kadar sürdüğünü ve ne kadar adam kaybedildiğini, ve bunun ardından doğan sonuçları yaşamla bağdaştırmadan öğrenmektense, öğrenciler bu mücadelede çarpışan tarafların hikayesini, maceralarını, verdikleri ölüm kalım arbedesini, neler uğruna savaştıklarını, nelerden feragat ettiklerini, umutlarını, sevinçlerini ve hüznelerini görmek istemektedirler. Öğrencilerin pek çoğu tarihin hikayeleştirilmesini sevmektedirler.

Öğrencilerin tarihe yönelik ilgilerini artırmak için araştırma sonuçlarından anlaşıldığı üzere onların duyu organlarına ve sanatsal zevklerine hitap edecek olan materyal ve etkinliklerin kullanılması oldukça faydalı olacaktır. Öğrencilerin pek çoğu tarihsel alanlara geziler düzenlemeyi, tarihi konuları içeren filmleri izlemeyi, romanları okumayı, bilgisayar oyunlarını oynamayı oldukça keyifli ve ilgilerini artırma potansiyeline sahip olan etkinlikler olarak belirtmişlerdir.

Öğrencilerin ilgilerini çeken materyal ve etkinlik türlerinin sıralaması yapıldığında, Geziler ve sahne programlarının en başta geldiği görülmektedir, bunu görsel materyal ve etkinlikler takip etmekte ve ardından sırasıyla interaktif, yazılı ve sesli kaynak, materyal ve etkinlik türleri takip etmektedir. Bu kategoriler arasında öğrencilerin en çok ilgilerini

çektğini beyan ettikleri aktivite ve materyaller; Tarihi alan ziyaretleri ve tarihi konuları içeren filmler olarak kendini göstermektedir.

İlgi çekicilik her ne kadar materyal geliştirmede veya etkinlik düzenlemede dikkat edilmesi gereken bir husus olsa da tek başına yeterli olmamaktadır. Öğrencilerin hangi tür materyal veya etkinliklerden daha kalıcı bilgi elde ettikleri de dikkat edilmesi gereken bir husustur. Bunun yanı sıra öğrencilerin belirli materyal veya etkinliklerden elde ettikleri bilgilerin gerçekçiliğine olan güvenleri de öğrenme durumlarını etkileyecektir. Zira bir kişinin doğruluğuna güvenmediği bir bilgiyi gerçek olarak kabullenmesi beklenemez. Bu sebeple öğrencilere göre materyal ve etkinliklerin kalıcı bilgi ve güvenilir bilgi sunma düzeyleri de irdelenmiştir ve şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrenciler görsel materyallerden ve gezilerden elde ettikleri bilgilerin oldukça kalıcı olduğunu beyan etmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu tarihi alanlara yapılan ziyaretlerden öğrendikleri bilgilerin oldukça kalıcı olduğuna vurgu yapmışlardır, aynı şekilde filmlerden elde ettikleri bilgilerin de uzun süre kalıcı olduğunu beyan eden öğrencilerin sayısı oldukça yüksektir. Bu durum öğrencilerin ders içinde ve ders dışında öğrendikleri bilgilerin ne denli kalıcı olduğunu öğrenmek için sormuş olduğumuz soruya verilen cevapların analizinden ortaya çıkan, ders dışında öğrenilen bilgilerin ders içinde öğrenilen bilgilere göre nispeten daha kalıcı olduğu sonucuyla birleşince, tarihi alanlara geziler düzenlemenin ve tarihi konularla ilgili filmlerin izlenmesini sağlamanın, öğrencilerin daha kalıcı tarihi bilgiler elde etmelerini sağlamada büyük fayda sağlayabilecek olduğu sonucunu doğurmaktadır.

Öğrencilerin güvenilir bilgi edinebilme hususundaki görüşlerine baktığımızda, yazılı kaynak ve materyallerin önde geldiği görülmektedir. Bu durum öğrencilerin derslerde öğrendikleri bilgileri ders dışında öğrendikleri bilgilere göre daha güvenilir buldukları durumuyla birleşince, ders kitaplarının kalitesinin yükseltilmesinin oldukça önemli olduğu sonucunu çıkartmaktadır.

Öğrencilerin vermiş oldukları tüm cevapların genel olarak bir değerlendirmesi yapıldığında, ortaöğretim öğrencileri için, tarihi alanlara geziler düzenlemenin gerek ilgi çekme, gerek elde edilen bilgilerin akılda kalması gerekse elde edilen bilgilerin güvenilir

olması hususunda, öğrencilerin cevapları açısından en yüksek oranda işaretlenen aktivite olduğu görülmektedir. Ancak tarihi alanları ziyaret etmek kısıtlı bir etkinliktir. Bu gibi bir etkinlikte tarihle ilgili konuların büyük bir çoğunluğunu kapsamak mümkün olmayacaktır. Dahası öğrencilerin ders dışı etkinlikleri söz konusu olduğunda, işin içine maliyet girince, her öğrencinin tarihi alanlara ziyaret gerçekleştirmesini beklemek mümkün olmayacaktır. Fakat en azından öğrencilerin motivasyonunun artırılması ve anlayışlarının geliştirilip, derinleştirilmesi açısından, okullarda mümkün olduğunca tarihi alanlara ziyaretler tertiplenmesi faydalı olacaktır (Snelson, 2007:6).

Öğrencilerin tarihi alanları ziyaret ederek kalıcı ve güvenilir bilgi elde edebileceklerine yönelik kanaatlerinin yüksek olmasına rağmen , müze ziyaretlerinde öğrendikleri bilgilerin kalıcı ve güvenilir olma düzeyini düşük göstermeleri düşündürücüdür. Bu durum öğrencilerin müze algılarında ya da müzelerimizin kendilerinde bir sıkıntının var olduğuna işaret etmektedir. Bu sıkıntının ne olduğunun tespit edilebilmesi için daha geniş araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Öğrencilerin genel odaklarına bakıldığında ön plana çıkan bir materyal de tarihi konuları içeren filmlerdir. Filmlerin tarih eğitimi için bir materyal olarak kullanılabilmesi faydalı olabilecektir. Fakat filmlerin en büyük sıkıntısı maliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira öğrencilerin izledikleri filmler çoğunlukla pahalı Holywood yapımları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu düzeyde filmleri eğitim için üretmekse pratik olarak mümkün olmayacaktır. Burada bir alternatif olarak , öğrencilerin görsel beğenilerine ve sanatsal algılarına hitap edecek kaliteli animasyon yapımların kullanılması düşünülebilir. Kaliteli animasyon yapımları filmlere kıyasla çok daha uygun maliyetlerde elde etmek mümkündür, dahası özellikle üç boyutlu animasyon tekniğinin kullanıldığı filmlerle tatmin edici görselliğe ulaşmak zor değildir. Belirtildiği gibi bir alternatif olarak animasyon yapımların kullanılması yöntemi tercih edildiğinde, dikkat edilmesi gereken en önemli husus öğrencilerin, sanatsal algılarına ve beğenilerine hitap edecek yapımların yapılmasıdır. Bunun için öğrencilerin ne gibi yapımlardan hoşlandıklarının tespit edilmesi faydalı olacaktır. Maliyetin yanı sıra filmlerle ilgili bir ikinci önemli sıkıntıda filmlerden elde edilen bilgilerin güvenilirliğidir, öğrencilerin filmlerden elde ettikleri bilgilerin oldukça kalıcı olduğu ve akıllarında yer edindiği bilinmektedir, bu bağlamda, aslen yönetmen ve senaristin yorumundan oluşan ve yer yer tarihi gerçeklerle bağdaşmayan tarihi filmleri

izleyen öğrencilerin, yanlış bilgi edinmelerinin önüne geçmek için, gerekli tarihsel düşünme becerilerini kazanmaları büyük önem arz etmektedir (Lang, 2002).

Öğrencilerin büyük bir kısmı tarihi romanlardan da keyif aldıklarını ve bu romanlardan elde ettikleri bilgilerin oldukça kalıcı olabildiğini dile getirmişlerdir. Fakat tarihi romanlardaki bilgilerin güvenilirliğine yönelik kanaat çok yüksek değildir. Bu bağlamda tarih öğretmenlerinin bu tarihi romanları sınıfta tanıtmaları, yada bu romanların kritiğini sınıfta yapmaları, öğrencilere bu romanlardan elde edebilecekleri hangi bilgilerin güvenilir olduğuna yönelik fikir sunmaları faydalı olabilir. Dahası okul kütüphanelerinde bu kitaplar bulundurulabilir veya öğrencilere tarihi romanların listeleri sunulabilir. Bu sayede ilgili olan öğrencilerin bu tür kitaplara daha kolay ulaşmaları ve bu kitaplardan elde edebilecekleri bilgileri daha sağlam bir biçimde yapılandırmaları sağlanabilir.

Her ne kadar öğrencilerin genel olarak sözel etkinliklere yönelik ilgileri çok yüksek çıkmış olmasa da, yine de tarihi konularda yapılan sohbetlere yönelik yadsınamayacak düzeyde bir eğilimin var olduğu görülmektedir. Anlaşıldığı üzere öğrenciler tarihi sohbetlerden keyif almaktadırlar, dahası öğrenciler bu sohbetlerden elde edebilecekleri bilgilerin güvenilir olduğuna yönelik kanaatlerinin yüksek olduğu dile getirmişlerdir. Bu biraz sıkıntılı bir durumdur. Zira öğrencilerin kimlerle sohbet ettikleri düşündürücüdür. Tarih gibi politik amaçlar doğrultusunda rahatlıkla kullanılabilir ve subjektif bilgilerle doldurulmaya çok meyilli olan bir bilim alanı söz konusu olduğunda öğrencilerin işin erbabı kişilerin sohbetlerine katılabilmeleri önem arz etmektedir. Okullarda tarih öğretmenlerinin öğrencilerin de katılabileceği tarih sohbetleri düzenlemeleri bu bağlamda faydalı bir etkinlik olabilir. Zira öğrencilerin derslerden ve dolayısıyla öğretmenlerden elde ettikleri bilgileri güvenilir buldukları araştırma sonuçlarında kendini göstermiştir.

Boş zamanlarında tarih öğrenmek adına yürütmüş oldukları mevcut çalışmalarını tespit etmek amacıyla öğrencilere sunulmuş olan tabloya yapılan işaretlemelerden elde edilen sonuçlar, öğrencilerimizin mevcut eğilimlerini ortaya koymak açısından oldukça faydalı veriler sunmuştur. Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre her şeyden önce öğrencilerin tarihsel konuları araştırmak için , değişen çağın standartlarına paralel olarak artık kütüphaneleri tercih etmedikleri bunun yerine internet sitelerinde araştırma yapmayı yeğledikleri görülmektedir. Bu durum doğal bir sonuçtur, zira internet el altında bulunan

bir bilgi birikimi haline gelmektedir. Ancak burada internet ortamından elde edilebilecek bilgilerin güvenilirliği durumu söz konusudur. Öğrencilerin de anket sonuçlarında vermiş oldukları yanıtlara göre, internette elde ettikleri bilgilerin güvenilir olduğuna yönelik kanaatleri düşük çıkmıştır. Fakat sonucun düşük çıkmasına rağmen öğrencilerin araştırma yapmak için yine de interneti birincil olarak tercih ettikleri görülmektedir. Bu durumda öğrencilerin daha sağlıklı bir öğrenme gerçekleştirebilmeleri için, her şeyden önce eleştirel düşünme kabiliyetlerinin sağlanabilmesi ve kaynak analizi yapabilen hale getirilmeleri gerekmektedir (Walsh, 2009:5). Dahası interneti doğru kullanabilmek için gerekli becerileri kazanmaları da sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilerin sıkça başvurdukları kaynakların tespit edilip belirli bir seviyede denetlenmesi faydalı olacaktır. Bunun yanı sıra öğrencilerin kullanabileceği kaliteli web hizmetlerinin oluşturulması ve varolan hizmetlerin öğrencilere duyurulması ve tanıtılması da önem arz etmektedir. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplardan anlaşıldığı kadarıyla, öğrencilerin internet üzerinden birincil olarak tercih ettikleri kaynak *wikipedia*'dır. *Wikipedia* kaynağı incelendiğinde bu ortamdan çok sayıda doğru bilginin elde edilmesinin mümkün olduğu gibi, yalan yanlış ya da taraflı bilgilerinde elde edilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır (Walsh, 2009:4). Bu kaynağı kullanacak olan kişilerin kaynak analizi yapabilmeleri önem arz etmektedir (Walsh, 2009:5). Ayrıca *wikipedia*'nın Türkçe kısmının İngilizce kısmına göre nispeten zayıf olduğu da dikkati çekmektedir. Burada özellikle alanında uzman olan akademisyenlerin *Wikipedia* ortamına girerek makalelerde gerekli düzeltmeleri yapmaları faydalı olabilir. Zira bu web sitesinin temel çıkış amacı evrensel bir bilgi arşivi oluşturmaktır ve web sitesinin, her ne kadar dışardan katkı yapan yazarlara açık olması söz konusuysa da bir denetleme mekanizmasının bulunduğu ve özellikle bilimsel kaynakları referans gösteren makaleleri sağlıklı olarak tasdiklediği bilinmektedir.

Öğrencilerin internet üzerinden kullandıkları ikinci bir kaynaksı "*ödev siteleri*" olarak görülmektedir. Ancak bu sitelerin ne derece faydalı olduğu tartışılmaktadır. Zira öğrencilerin bireysel olarak araştırma yaparak bir takım bilgileri elde etmelerini amaçlayan ödev çalışmaları, bu siteler aracılığıyla hazır konup not almanın mümkün olduğu çalışmalar haline gelmiştir. Bu web sitelerinin doğru kullanımının öğretilmesi gençlerimizin eğitimi için özen gösterilmesi gereken bir husustur.

Öğrencilerin yazılı kaynakları kullanma sıklıklarına baktığımızda roman ve popüler tarih kitaplarını okuma sıklıkları orta bir seviyede görünmektedir, buna nazaran bilimsel kitap ve makaleleri okuma sıklıklarıysa oldukça düşük çıkmıştır. Tarihsel romanların ve popüler tarih kitaplarının tercih edilme nedeni, şüphesiz bu kitapların üsluplarının öğrencilere daha çekici gelmesidir. Fakat gerek romanlar gerekse popüler tarih kitapları yazarlarının fikirlerini yansıtmak için yazılan ve çoğunlukla taraflı anlatımlar sunan eserler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu nedenle eğitim için kullanıldıklarında bu kitapların eleştirel bir bakış açısıyla okunabilmeleri gereklidir, bu sebeple öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini kazanmaları önem arz etmektedir.

Tarihi alan ziyaretlerinin en çok beğenilen aktivite olmasına rağmen, öğrenciler tarafından uygulanma sıklığının, bu etkinlik kadar popüler olmayan müze ziyaretleriyle eşit ve orta seviyede kaldığı görülmektedir. Tarihi alan ziyaretlerinin bireysel çabayla gerçekleştirildiğinde masraflı olabilecek aktiviteler olması muhtemelen bu durum üzerinde etkilidir. Daha önce de ifade edildiği gibi öğrencilerin bu etkinlikleri gerçekleştirebilmeleri için turların ya da okul gezilerinin düzenlenmesi faydalı olacaktır.

Sonuç olarak ele alındığında, ders dışı etkinliklere öğrencileri motive etmek için gerek öğretmenlere, gerekse materyal geliştiren kişilere büyük iş düşmektedir. Her şeyden önce öğrenci beğenilerinin tespit edilmesi ve öğrencilerin kullanması için malzemeler geliştirilirken, öğrencilerin beğendikleri güncel sanatsal eğilimlerin takip edilmesi gerekmektedir. Bunu yaparken yapay olunmamalı öğrencileri anlayarak bu çalışmalar yürütülmelidir. Öğretmenlerin tarih derslerini sevdirmeleri ve monotonluktan kurtarmaları, tarih derslerinin ve buna bağlı olarak tarihin sıkıcı ve geçmişin tekrarından ibaret bir alan olduğu imajını ortadan kaldırmak için çalışmaları gerekmektedir. Milli eğitim bakanlığının geleceğe yönelik çalışmalarında, tarih eğitim müfredatlarını düzenlerken, tekrarcılıktan uzaklaşan bir yaklaşım izlemesi gerekmektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerin ders dışında kendi başına gerçekleştirdikleri çalışmalarında verimli yapılandırmalar gerçekleştirebilmeleri için onlara gerekli becerileri kazandırmaya odaklanmaları gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilere ders dışı çalışmalarında da rehber ve yol gösterici olabilmeleri gerekmektedir. Bu sebeple öğretmen - öğrenci iletişiminin güçlendirilmesi de, bu alandaki çalışmalara önemli katkılarda bulunacaktır.

Yapılmış olunan bu çalışma sonucunda uygulamaya yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Öğrencilerin ders dışında kullanabilecek oldukları mevcut materyal, kaynak ve aktivitelerin ulaşılabilirliği artırılmalıdır. Bu etkinlik ve malzemeler öğrencilere tanıtılmalı, öğrenciler bunları kullanmak üzere yönlendirilmelidir. Ayrıca öğrencilere ders dışında bu etkinlik ve malzemelerden faydalanırken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda yardımcı olunmalı ve onların bunlardan faydalanmalarını sağlayacak becerileri kazanmalarını sağlanmalıdır.

- Öğretmenlerin tarih derslerini zevkli hale getirmeleri gerekmektedir. Zira "Tarih dersinin" sıkıcı ve monoton bir biçimde geçmesi öğrencilerde "Tarihin" sıkıcı ve monoton olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Bu durum öğrencilerin genellikle "eğlenmeyi" tercih ettikleri boş zamanlarında "sıkıcı" olan tarih üzerine herhangi bir çalışmada bulunmalarının önünde bir engel teşkil etmektedir.

- Tarih derslerinin sıkıcı olması ve bu sebeple öğrencilerin tarihten soğuyup boş zamanlarında tarih öğrenmeye vakit ayırmamaları bağlamında ikinci bir önemli unsurda mevcut tarih programlarının içeriğidir. Derslerde anlatılan konuların çoğunluğu ve bunların sunuluş şekli öğrencilerde ilgi uyandırmamaktadır. Bu sebeple öğrencilere Tarihi sevdirecek konularında programların içine eklenmesi sağlanmalıdır ve öğrencilerde bıkkınlık uyandıran "konuların tekrar edilmesi" tutumundan vazgeçilmelidir.

- Öğrencilerin tarihi alanlara geziler gerçekleştirmekten büyük keyif aldıkları ve bu gezilerden kalıcı bilgiler elde edebildikleri ve elde ettikleri bilgileri güvenilir buldukları sonucu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin Tarihi alanlara ziyaretler gerçekleştirmeleri kolaylaştırılabilir. Okullarda gezi programları düzenlenebileceği gibi boş zaman aktivitelerinde öğrencilerin bu tip gezileri gerçekleştirebilmeleri için finanse edilmelerini sağlayabilecek programlar düzenlenebilir (Öğrenci değişim programlarının çalışma prensiplerine benzer bir biçimde "gezi bursları" gibi bir uygulama gerçekleştirilebilir.). Ayrıca öğrencilerin en azından içinde yaşadıkları şehirdeki ve yakın yerleşim alanlarındaki tarihi mekanlar hakkında ve bu alanlara nasıl gidebilecekleri konusunda bilgilendirilmeleri sağlanabilir. Bunlara paralel olarak öğrencilerin tarihi alan

ziyaretlerini gerçekleştirdikleri takdirde daha verimli öğrenmeler gerçekleştirebilmeleri için gerekli beceri ve alt yapıyı kazanmaları sağlanmalıdır. Bu hususta hiç şüphesiz ki öğretmenlere, okul yönetimlerine ve Milli Eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir.

- Öğrencilerin müzelere yapılan ziyaretlerde kalıcı ve güvenilir bilgi elde edebileceklerine yönelik kanaatleri tarihi alanları ziyaret etme etkinliğiyle kıyaslandığında da daha düşük bir seviyede bulunmaktadır. Öğrencilerin bu algılarının sebeplerinin tespit edilmesi için araştırma çalışmaları düzenlenmelidir ve yapılmış olan mevcut çalışmaların dönütlerinin de öğrencilere ve müzelere ulaştırılması sağlanmalıdır.

- Öğrenciler boş zamanlarında tarihle ilgili filmleri izlemekten keyif aldıklarını ifade etmişlerdir. Bu sebeple öğrencilerin boş zamanlarında tarihle ilgili çalışma yapmalarını sağlamak için film benzeri görsel materyaller üretilebilir. Bu bağlamda maliyet sıkıntısının önüne geçebilmek için üç boyutlu animasyon ve genel olarak animasyon tekniğinden yararlanılabilir. Fakat böyle bir çalışma gerçekleştirildiği takdirde iki hususa dikkat edilmelidir. Birincisi oluşturulan materyalin sanatsal anlamda öğrencilere haz verebilmesidir. Bunun için öğrencilerin beğenileri tespit edilmeli ve hoşlandıkları güncel görsel materyallerin neler oldukları incelenmeli ve öğrencilere yönelik materyal hazırlanırken bu tarzlardan faydalanılmalıdır. Bunu yaparken işin eğitim boyutu atlanmamalı fakat işin eğlence boyutu da asla göz ardı edilmemelidir. İkinci husus ise içeriğin düzenlenmesidir. Öğrencilere keyif verirken aynı zamanda etkili, anlamlı, kalıcı ve güvenilir bilgi de sunabilen yapımlar oluşturulmalıdır.

- Öğrencilerin boş zamanlarında da tarihi romanları okumaktan keyif aldıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda; okul kütüphaneleri ya da sanal ortam üzerinde e-kitap aracılığıyla öğrencilerin tarihi romanlara daha kolay ulaşabilmelerini sağlayabilecek imkanların oluşturulması sağlanabilir. Bunun yanı sıra önem kazanan bir diğer husus ise öğrencilerin tarihi romanları okurken bunları eleştirel bir gözle irdelemelerini sağlayacak olan tarihsel düşünme becerilerini kazanmalarının sağlanmasıdır.

- Öğrencilerin tarihsel konularda sohbet etmekten keyif aldıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin katıldıkları bu tür sohbetlerde yanlış bilgiler elde etmelerinin önüne geçilebilmesi açısından sözel tarih hakkında bilgilendirilmeleri ve gerekli tarihsel

düşünme becerilerini kazanmaları sağlanmalıdır. Ayrıca öğretmenler sözlü tarihe ilgi duyan öğrencileriyle ders dışı vakitlerde tarih sohbetleri düzenleyebilirler.

- Öğrencilerin araştırma çalışmaları yürütürken, internetten; güvenilir bulmamalarına rağmen; sıkça yararlandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin BİT (Bilgisayar İletişim Teknolojileri) becerilerinin geliştirilmesi ve kaynak analiziyle karşılaştırma yapabilme kabiliyetlerinin geliştirilmesi, internet kaynaklarının kullanılması söz konusu olduğunda öncelik verilmesi gereken hususlardır. Ayrıca öğretmenlerin ilgi çekici ve güvenilir web sitelerini öğrencilere tanıtmaları faydalı olacaktır. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrencilerin sıkça başvurdukları elektronik kaynakları incelemeleri ve bunlar hakkında öğrencilere bilgi vermeleri, öğrencilerin boş zamanlarında internet ortamında gerçekleştirecekleri öğrenmelerin daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Ayrıca Türkiye'de ki mevcut sanal kaynakların uzmanlarca incelenmesi de faydalı olacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Airasian, W. Peter ve Welsh, E. Marry (1997), Constructivist Cautions, **Phi Delta Kappan**, 78 (6), 444-449

Aktekin, Semih (2008) , Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri, **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, 9 (2), 103-111

_____ (2009), Türkiye'de Tarih Eğitimi, Aktekin Semih ve Diğerleri (E), **Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi**, 1. baskı içinde (27-41), Ankara, Harf yayıncılık.

Applefield, M. James ve Diğerleri (2001), Constructivism in Theory and Practice: Towards a Better Understanding, **The High School Journal**, 84 (2), 35-53

Bergin, A. David (1996), Adolescents' Out-Of-School Learning Strategies, **Journal of Experimental Education**, 64 (4), 309-326

Boekaert, Monique ve Minnaert Alexander (1999), Self-Regulation With Respect to Informal Learning, **International Journal of Educational Research**, (31), 533-544

Brooks, Jacqueline Grennon (1990), Teachers and Students: Constructivists Forging New Connections, **Educational Leadership**, 47 (5), 68-71

Brown, W. Scot ve B. King B. Frederick (2000), Constructivist Pedagogy and How We Learn: Educational Psychology Meets International Studies, **International Studies Perspectives**, (1), 245–254.

- Candy, C. Philip (2002), Information Literacy and Lifelong Learning, **White Paper prepared for UNESCO**, the U.S. National Commission on Libraries and Information Science, and the National Forum on Information Literacy, for use at the Information Literacy Meeting of Experts, Prague, The Czech Republic.
- Çepni, Salih (2007), **Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş**, 3. Baskı, Trabzon, Celepler Matbaacılık
- Ceylan, Derya (2009), **9. Sınıf Yeni Tarih Öğretim Programı ile İlgili Öğretmen Görüşleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Demircioğlu, İsmail Hakkı (2006), Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye’de Tarih Öğretiminin Genel Amaçlarının Karşılaştırmalı Bir Değerlendirmesi, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 16 (2), 133-146
- _____ (2010), Tarih Öğretiminin Amaçları, Mustafa Safran (Ed), **Tarih Nasıl Öğretilir?**, 1. Baskı *çinde* (65-69), İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi
- Dilek, Gülçin (2010), Çağdaş tarih Öğretimi Programlarında Temel Yaklaşımlar, Mustafa Safran (Ed.), **Tarih Nasıl Öğretilir?**, 1. Baskı *çinde* (141-148), İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi
- Dinç, Erkan (2010), Tarih Bilinci Açısından Tarih Öğretiminin Amaçları, Mustafa Safran (Ed), **Tarih Nasıl Öğretilir?**, 1. Baskı *çinde* (70-76), İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi
- Güven, Aydın ve Diğerleri (2004), Tarih Öğretmenlerinin Gezi-Gözlem Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar, **Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi**, (9), 225-235

- Fischer, Gerhard (1999), Lifelong Learning: Changing Mindsets, Cummings, G. ve Diğerleri (Ed), **Advanced Research in Computers and Communications in Education**, 1. Baskı *içinde* (21-30), Amsterdam, IOS Press
- Harris, Karen ve Alexander, A. Patricia (1998), Integrated, Constructivist Education: Challenge and Reality, **Educational Psychology Review**, 10 (2), 115-125
- Harris, Richard ve Amanda Rea (2006), Making History Meaningful: Helping Pupils See Why History Matters, **Teaching History**, (125), 28-36
- Hendry, D. Graham ve Diğerleri (2006), Constructivism and Problem Based Learning, **Journal of Further And Higher Education**, 23 (3), 359-371
- Hirumi, Atsushi (2002), Student-Centered, Technology-Rich Learning Environments (SCenTRLE): Operationalizing Constructivist Approaches to Teaching and Learning, **Journal of Technology and Teacher Education**, 10 (4), 497-537
- Lang, Seán (2002), Mushrooms And Snake-Oil: Using Film At AS/A Level, **Teaching History**, (108), 44-48
- Matthews, J. Williams (2003), Constructivism in the Classroom: Epistemology, History, and Empirical Evidence, **Teacher Education Quarterly**, 30 (3), 51-64
- Medel-Añonuevo, Carolyn ve Diğerleri (2001), **Revisiting Lifelong Learning for the 21st Century**, Philippines, Art Angel Printshop
- Metin, Erhan (2006), Turizm Destekli Tarih Eğitimi, **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, (8), 307 – 333
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007), **Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Dersi Programı**, Ankara
- _____ (2008), **Ortaöğretim 10. Sınıf Tarih Dersi Programı**, Ankara

_____ (2009), **MEB 2010-2014 Stratejik Planı**, Ankara

_____ (2010), **Faaliyet Raporu 2009**, Ankara

Naylor, Stuart ve Keogh Brenda (1999), Constructivism in Classroom: Theory into Practice, **Journal of Science Teacher Education**, 10 (2), 93-106

Nicol, Jon (1999), Who Wants To Fight? Who Wants To Flee? Teaching History From A 'Thinking Skills' Perspective, **Teaching History**, (95), 6-10

Palmer, David (2005), A Motivational View of Constructivist informed Teaching, **International Journal of Science Education**, 27(15), 1853-1881

Safran, Mustafa ve Ata, Bahri (1998), Okul Dışı tarih Eğitimi, **G.Ü.G.E.F Dergisi**, (18), 1

Snelson, Helen (2007), 'I Understood Before, But Not Like This:' Maximising Historical Learning By Letting Pupils Take Control Of Trips, **Teaching History**, (126), 6-11

Şimşek, Ahmet (2006), Tarihsel Romanın Eğitimsel İşlevi, **Bilig**, (37), 65-80

_____ (2006), Bir Öğretim Materyali Olarak Tarihsel Romana Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri, **The Turkish Online Journal of Educational Technology**, 5 (4), 73-80

Yıldız, Özgür (2003), Türkiye'de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (15), 181-190

Walsh, Ben (2009), Stories And Their Sources: The Need For Historical Thinking in an Information Age, **Teaching History**, (133), 4-9

EKLER

EK -1- ANKET FORMU

Tarihe Yönelik İlgî Tespit Etme Anketi

Değerli öğrenciler;

Bu anket, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi'nde yürüttüğüm yüksek lisans tezi için, sizlerin tarihe olan ilginizi ve boş zamanlarınızda tarih öğrenmeye ne kadar zaman ayırdığınızı öğrenmeyi amaçlamaktadır. Bu ankette sorulan sorular puanlamaya tabi tutulmayacak sadece tez çalışması için kullanılacaktır. Ayrıca kişisel bilgilerinizde gizli tutulacak ve hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Bu anketi cevaplandırmaya zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Arş. Gör. Alpaslan PATA

1 - Bölümü Eşit Ağırlık Sayısal Sözel Yabancı Dil

2 - Cinsiyeti Kız: Erkek:

3 - Aşağıdaki sorular tarih'e ve tarih derslerine karşı tutumunuzu ve okulunuzda tarih derslerinin nasıl işlendiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Lütfen ilgili kısmı "X" işaretiyle işaretleyiniz.

	Çok Fazla	Fazla	Orta	Az	Çok Az
Tarih derslerine olan ilginiz ne seviyededir?					
Okul dışında tarihe olan ilginiz ne seviyededir?					
Tarih derslerindeki başarılarınızı nasıl buluyorsunuz?					
Sizce tarih öğrenmek ne kadar gereklidir?					
Boş zamanlarınızda tarihe ne kadar zaman ayırıyorsunuz?					
Derslerin işleniş şekli tarih derslerine olan ilginizi ne kadar etkilemektedir?					
Tarih derslerine olan ilginizi tarih konuları ne kadar etkilemektedir?					
	Her zaman	Sık	Orta	Ara Sıra	Hiç
Okulumuzdaki Tarih derslerinde öğrenciler tahtaya çıkıp önceden ödev verilen konuyu anlatmaktadırlar.					
Okulumuzdaki Tarih derslerinde soru-cevap yöntemi uygulanmaktadır.					
Okulumuzdaki Tarih derslerinde bilgisayar kullanılmaktadır.					
Okulumuzdaki Tarih derslerinde video görüntüleri kullanılmaktadır.					
Okulumuzdaki Tarih dersleri, sadece öğretmenimizin konuyu bizlere anlatması şeklinde işlenmektedir.					

4 - Aşağıdaki sorularda ders dışı çalışmalarla ders içi çalışmaları kıyaslamamız istenmektedir. Lütfen ilgili kısmı "X" işaretiyle işaretleyiniz.

	Çok Fazla	Fazla	Orta	Az	Çok Az
Tarih derslerinde öğrendiğiniz bilgiler ne kadar kalıcı olmaktadır?					
Ders dışında öğrendiğiniz tarihle ilgili bilgiler ne kadar kalıcı olmaktadır?					
Ders dışında öğrendiğiniz, tarihle ilgili bilgileri ne denli güvenilir bulmaktasınız?					
Tarih derslerinde öğrendiğiniz bilgileri ne denli güvenilir bulmaktasınız?					

5 - Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılabilir bir takım materyal ve etkinlikler, başlıklar altında listelenmiştir. Bunları, size “tarihle ilgili doğru bilgi sunmaları” açısından değerlendirmek için ilgili kısmı “X” işaretiyle işaretleyiniz.

	Çok fazla	Fazla	Orta	Az	Çok az
Görsel materyaller / etkinlikler: Tarihle ilgili; televizyon dizileri, filimler, belgeseller, animasyonlar, çizgi romanlar, tartışma programları.					
Geziler ve sahne programları: Tarihle ilgili; müze ziyaretleri, konferanslar, seminerler, tiyatrolar, tarihi alanları ziyaret etmek, tarihsel olayların yıldönümü kutlamalarına katılmak					
Sesli materyaller / etkinlikler: Tarihle ilgili; radyo programları, sohbetler,					
İnteraktif materyaller / kaynaklar: Tarihle ilgili, bilgisayar oyunları, internet siteleri, Bilgisayar sunumları (powerpoint, flash vs.)					
Yazılı kaynaklar / materyaller: Tarihle ilgili, romanlar, dergiler, gazete makaleleri, popüler tarih kitapları, ders kitapları, ansiklopediler, şiirler, bilimsel kitap ve makaleler.					

6 - Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılabilir bir takım materyal ve etkinlikler, başlıklar altında listelenmiştir. Bunları, sizin “ilginizi çekmeleri” açısından değerlendirmek için ilgili kısmı “X” işaretiyle işaretleyiniz.

	Çok fazla	Fazla	Orta	Az	Çok az
Görsel materyaller / etkinlikler: Tarihle ilgili; televizyon dizileri, filimler, belgeseller, animasyonlar, çizgi romanlar, tartışma programları.					
Geziler ve sahne programları: Tarihle ilgili; müze ziyaretleri, konferanslar, seminerler, tiyatrolar, tarihi alanları ziyaret etmek, tarihsel olayların yıldönümü kutlamalarına katılmak					
Sesli materyaller / etkinlikler: Tarihle ilgili; radyo programları, sohbetler,					
İnteraktif materyaller / kaynaklar: Tarihle ilgili, bilgisayar oyunları, internet siteleri, Bilgisayar sunumları (powerpoint, flash vs.)					
Yazılı kaynaklar / materyaller: Tarihle ilgili, romanlar, dergiler, gazete makaleleri, popüler tarih kitapları, ders kitapları, ansiklopediler, şiirler, bilimsel kitap ve makaleler.					

7 - Aşağıda tarih öğrenmek için kullanılabilir bir takım materyal ve etkinlikler, başlıklar altında listelenmiştir. Bunları, “onlardan öğrendiğiniz bilgilerin aklınızda kalması” açısından değerlendirmek için ilgili kısmı “X” işaretiyle işaretleyiniz..

	Çok fazla	Fazla	Orta	Az	Çok az
Görsel materyaller / etkinlikler: Tarihle ilgili; televizyon dizileri, filimler, belgeseller, animasyonlar, çizgi romanlar, tartışma programları.					
Geziler ve sahne programları: Tarihle ilgili; müze ziyaretleri, konferanslar, seminerler, tiyatrolar, tarihi alanları ziyaret etmek, tarihsel olayların yıldönümü kutlamalarına katılmak					
Sesli materyaller / etkinlikler: Tarihle ilgili; radyo programları, sohbetler,					
İnteraktif materyaller / kaynaklar: Tarihle ilgili, bilgisayar oyunları, internet siteleri, Bilgisayar sunumları (powerpoint, flash vs.)					
Yazılı kaynaklar / materyaller: Tarihle ilgili, romanlar, dergiler, gazete makaleleri, popüler tarih kitapları, ders kitapları, ansiklopediler, şiirler, bilimsel kitap ve makaleler.					

8 – Aşağıda bir takım başlıklar altında tarih öğrenmek için kullanılabilir malzemeler listelenmiştir. Lütfen her listeden, size göre tarih öğreniminde “en doğru bilgiyi sunabilecek” olanı “yuvarlak” içine alınız.

GÖRSEL MATERYALLER / ETKİNLİKLER						
Televizyon dizileri	Filimler	Belgeseller	Animasyonlar	Çizgi romanlar	Tartışma programları	
GEZİLER VE SAHNE PROGRAMLARI						
Müze ziyaretleri	Konferanslar	Seminerler	Tiyatrolar	Tarihi alanları ziyaret etmek		
Tarihsel olayların yıldönümü kutlamalarına katılmak						
SESLİ MATERYALLER / ETKİNLİKLER						
Radyo programları	Sohbetler					
İTERAKTİF MATERYALLER / KAYNAKLAR						
Bilgisayar oyunları	İnternet siteleri	Bilgisayar sunumları (powerpoint, flash vs.)				
YAZILI KAYNAKLAR /MATERYALLER						
Romanlar	Dergiler	Gazete makaleleri	Popüler tarih kitapları	Ders kitapları	Ansiklopediler	Şiirler
Bilimsel kitap ve makaleler.						

9 – Aşağıda bir takım başlıklar altında tarih öğrenmek için kullanılabilir malzemeler listelenmiştir. Lütfen her listeden, sizin “en çok ilginizi çeken’i” “yuvarlak” içine alınız.

GÖRSEL MATERYALLER / ETKİNLİKLER						
Televizyon dizileri	Filimler	Belgeseller	Animasyonlar	Çizgi romanlar	Tartışma programları	
GEZİLER VE SAHNE PROGRAMLARI						
Müze ziyaretleri	Konferanslar	Seminerler	Tiyatrolar	Tarihi alanları ziyaret etmek		
Tarihsel olayların yıldönümü kutlamalarına katılmak						
SESLİ MATERYALLER / ETKİNLİKLER						
Radyo programları	Sohbetler					
İTERAKTİF MATERYALLER / KAYNAKLAR						
Bilgisayar oyunları	İnternet siteleri	Bilgisayar sunumları (powerpoint, flash vs.)				
YAZILI KAYNAKLAR /MATERYALLER						
Romanlar	Dergiler	Gazete makaleleri	Popüler tarih kitapları	Ders kitapları	Ansiklopediler	Şiirler
Bilimsel kitap ve makaleler.						

10 – Aşağıda bir takım başlıklar altında tarih öğrenmek için kullanılabilir malzemeler listelenmiştir. Lütfen her listeden, size göre tarih öğreniminde “en uzun süre akılda kalan bilgiyi” sunabilecek olanı “yuvarlak” içine alınız.

GÖRSEL MATERYALLER / ETKİNLİKLER						
Televizyon dizileri	Filimler	Belgeseller	Animasyonlar	Çizgi romanlar	Tartışma programları	
GEZİLER VE SAHNE PROGRAMLARI						
Müze ziyaretleri	Konferanslar	Seminerler	Tiyatrolar	Tarihi alanları ziyaret etmek		
Tarihsel olayların yıldönümü kutlamalarına katılmak						
SESLİ MATERYALLER / ETKİNLİKLER						
Radyo programları	Sohbetler					
İTERAKTİF MATERYALLER / KAYNAKLAR						
Bilgisayar oyunları	İnternet siteleri	Bilgisayar sunumları (powerpoint, flash vs.)				
YAZILI KAYNAKLAR /MATERYALLER						
Romanlar	Dergiler	Gazete makaleleri	Popüler tarih kitapları	Ders kitapları	Ansiklopediler	Şiirler
Bilimsel kitap ve makaleler.						

11 - Aşağıdaki etkinliklerden - materyallerden ne sıklıkla faydalanırsınız. Lütfen materyal - etkinliklere birer örnek veriniz. Lütfen ilgili kısmı "X" işaretiyle işaretleyiniz.

	Sık	Orta	Hiç	Örnek materyal-Etkinlik adı.
Kütüphanelerde araştırma yapmak.				
İnternet ortamından, ilgilendiğiniz tarih konularıyla ilgili bilgi toplamak.				
Tarihi önemi olan yerleri ziyaret etmek.				
Müze ziyareti.				
Tarihle ilgili konferans - seminer - sohbet vb.leri dinlemek.				
Tarihle ilgili bilgisayar – projeksiyon sunumlarını izlemek				
Tarihi olayların yıldönümü kutlamalarına katılmak, izlemek..				
Tarihsel olayları konu alan bilgisayar oyunlarını oynamak..				
Tarihle ilgili şiirleri okumak.				
Tarihsel roman okumak..				
Tarihle ilgili gazete makaleleri okumak.				
Tarihle ilgili çizgi roman okumak.				
Tarih dergileri okumak.				
Tarihle ilgili bilimsel kitapları okumak..				
Popüler tarih kitapları okumak.				
Tarihle ilgili tiyatroları izlemek.				
Tarihle ilgili televizyon dizilerini izlemek.				
Tarihle ilgili animasyonlar izlemek.				
Tarihle ilgili filimler izlemek.				
Tarihle ilgili belgesel programları izlemek.				
Tarihle ilgili radyo programları dinlemek.				
Tarihle ilgili televizyon programlarını izlemek.				

12 – Genel olarak tarih konularına karşı ne kadar ilgilisiniz? Bu tutumunuzun sebeplerini kısaca açıklayınız. (Boş bırakılan alana kısaca yazınız.)

13 -Tarihe karşı ilginizi arttırmak veya tarihi sizin için daha keyifli/çekici hale getirmek için neler yapılabilir? (Boş bırakılan alana kısaca yazınız.)

14 – Boş zamanlarınızda tarih öğrenmek için herhangi bir çalışma yapar mısınız? Yapıyorsanız bu çalışmalar nelerdir? (Boş bırakılan alana kısaca yazınız.)

ÖZGEÇMİŞ

Pata 14.03.1984 tarihinde Trabzon ilinde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Trabzonda, sırasıyla Cudibey İlköğretim Okulu ve Trabzon Kanuni Anadolu Lisesinde gerçekleştirdi.

Üniversite eğitimini Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesine bağlı olan Rize Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde 2008 yılında tamamladıktan sonra, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümü Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalında 2009 yılında yüksek lisans programına başlamıştır. Aynı yıl, bahar döneminde, aynı eğitim kurumunda 50-d maddesi uyarınca araştırma görevlisi olarak göreve başlamıştır. Halen aynı kurumda, araştırma görevlisi olarak görevine devam etmektedir.

Pata ileri seviyede İngilizce bilmektedir.